

Luca Jesu Cristo yee kitire ohâ'ke niî'

A'ti pŭrî a'tîro weéro ohâ no'opã niisé niî'

Ārî ni'kitá āpêrâ Jesu Cristo yee kitire ohâ'kārâ wa'teropire Judeu masi niîtigi niîki niîwî. Kîî Paulo me'rakî hi waro niîgi, kîî me'ra tohōta da'râ yapatikâ'ki niîwî. Kîî Jesu Cristore ēho peó ni'ka'ke maa de'ró niiká, no'opí ēho peógi ēho peó ni'kapî. Masí no'oya marí'. Áyuró weegí, tohō niiká akô yeegi niîki niîwî. Apé tero weégi Síria di'tapi niirí maka Antioquiapi bahuági bahuápî.

A'ti pŭrî niî pe'tirāpireta Jesu yî'riógi a'tîki niîwî niisére ohâ no'okaro niîwi. Israel kurakāharā se'sarore yî'riógi a'tîki niîwî, niî ohâ no'oya maríkaró niîwi.

Āpêrâ Jesu Cristo yee kitire ohâ'kārâ nemoró Jesu kîî katirî imî kohore, kîî weeséti'kere ohâ yî'ri ni'kaki niîwî. Teeré ohaátoho díporo keoró ohâ sí'rigi, a'tîro weéki niîwî. Āpêrâ Jesu yeé kitire wereká î'yâ bese tohagipi, tohō niiká niî pe'tise Jesu weeséti'kere besé ni'ko pe'lo tohagipi ohâki niîwî.

A'ti pŭrîre Teófilo wamêtigi, Judeu masi niîtigire ohâki niîwî.

Luca de'ró weégi a'ti pŭrîre ohâpari? niisé niî'

1 Pāhará masá îsâ wa'teropi wa'â'kere Jesu yeé kitire ohâ sí'rikārâ niîwā. ²Īsāre bu'ê'karo nohota ohâkārâ niîwā. Jesu neé waro weé ni'ka'kere î'yâ'kārâ, kîî yeé kitire werê tamu'kārâ werê turiakārâ niîwā. Teeréta āpêrâ ohâkārâ niîwā. ³⁻⁴Yî'í kē'ra neé waro ni'ká'ke me'ra niî pe'tise Jesu yeé kitire î'yâ bese pe'okā'. Tohō weé tohagipi, yî'í a'teré keoró ohâ me'riká' sí'risa'. A'tîro weekā, āyú sí'ri niîgi, wiógi Teófilo, mi'îre ohâ'. Mi'îre āpêrâ bu'ê'ke diakî híta niî' niî dutigi ohâgiti.

Ô'âkî hire werê ko'tegi i'mîsekî hi João wamê yeegi kîî bahuátehere werê yuu'ke niî'

⁵A'té me'ra mi'îre werê ni'kagiti. Herode Judéia di'ta wiógi niîka terore ni'kí sacerdote Zacaria wamêtigi niîki niîwî. Kîî Abia wamêtigi yaa kurákî hi sacerdote niîki niîwî. Kîî nimó Isabel wamêtiko niîwō. Koó kē'ra díporókî hipi sacerdote Arão parameó niî turiago niîko niîwō. ⁶Naâ piárāpita Ô'âkî hi î'yóropire āyurá niîkārâ niîwā. Ô'âkî hi dutí'kere, tohō niiká Moisé dutí'kere keoró weékārâ niîwā. Tohō weérâ masá naāre

“Yá'ará nífma”, níf masitikārā nífwā. ⁷Isabel wi'magí boka masítigo nífko nífwō. Tohō weerā naā pō'ra maríkarā nífwā. Tohō níiká naā piárápita bikirá waro níikārā nífwā.

⁸Ní'ká nimi Zacaria yaa kurákāharāre Ô'ákí hi i'yóropi Ô'ákí hi wi'ipi da'rasé nífkarō nífwí. ⁹Naā sacerdotēa wee wiáro noho níf bokaka be'ro Zacariare Ô'ákí hi Níf butia'ri Tūku tiro i'mî tihise i há moro dutirā sōrōokārā nífwā. ¹⁰Kíí i'mî tihise i há peori kura níf pe'tirā masá sopepí Ô'ákí hire sērírā weékārā nífwā. ¹¹Kíí tohō weerí kura ní'kí Ô'ákí hire werē ko'tegi i'mî sekí hi kíí i há moro peoro diakí hí pe'le bahuáki nífwí. ¹²Kíí re i'yági, Zacaria de'ró wee masítiki nífwí. Ikiá yi'ria wa'áki nífwí. ¹³Kíí tohō weeká i'yági, Ô'ákí hire werē ko'tegi kíí re nífki nífwí:
—Yíí re uítiká'ya. Ô'ákí hi míí sērisére tí'oámi. Míí nimo Isabel ní'kí pō'ratífgosamo. Kíí re João wamē yeeya. ¹⁴Míí kíí me'ra pūfuro e'katígisa'. Apērá kē'ra kíí bahuákā, pāhará e'katírāsama. ¹⁵Míí maki Ô'ákí hi i'yóropire mehō níigi meheta nífgisami. Neē vinhore, si'biókere sí'risomé. Kíí bahuátoho díporo Espírito Santore kíó yi'ria tohagisami. ¹⁶Pāhará Israel kurakāharā Ô'ákí hi naā wiógire ēho peó du'u'kārāre ēho peókā weegísami taha. ¹⁷Kíí marí wiógi díporo werē mí'ta sihagisami. Díporóki hípi Ô'ákí hi yeekāhasere werē mí'tagi Elia mariká Espírito Santo tutuasére kíó yi'riaki nífwí. Kíí weeró noho kíí kē'ra kíó yi'riagisami. A'tíro weegísami. Pakí simiáre naā pō'rá me'ra kumúká mariró níisétikā weegísami. Tohō níiká yi'rí ní'karāre wiórá dutisére yi'tiká weegísami. A'tíro weé masaré marí wiógire yē'ê dutigi bu'ê yuugisami, nífki nífwí Ô'ákí hire werē ko'tegi.

¹⁸Kíí tohō níiká, Zacaria sērí yā'aki nífwí:

—De'ró weé yi'í a'teré “Diakí híta níí” níf masi boosari? Yi'í biki waró níí'. Yi'í nimo kē'ra bíkió waro nífmo, nífki nífwí.

¹⁹Ô'ákí hire werē ko'tegi kíí re yi'tíki nífwí:

—Yíí Ô'ákí hire da'rá ko'tegi Gabriel wamēti'. Yi'í Ô'ákí hi i'yóropi níí'. Kíí yi'í re míí me'ra uúkū dutigi, a'te kítí áyusére werē dutigi o'óo'ami.

²⁰Ní'károakāre míí ēho peóti'ke bu'iri uúkūtihi tohagísá'. Teē míí maki bahuátiro pōo téóro neē kāró uúkūsóme. Kíí bahuáka be'ropi Ô'ákí hi iaró nohota míí uúkūgisa' taha, nífki nífwí.

²¹Kíí tohō weerí kura sopé pi'tokāharā pe'le ko'tērā weékārā nífwā. Naā Zacaria bahutíkā, kíí yogóká i'yārā, “De'ró wa'ápari baa kíí re?” níikārā nífwā. ²²Zacaria naā tiropi wihatági, uúkū masítiki nífwí. “Toopfta Ô'ákí hi apēye noho kíí re i'yoápi”, níikārā nífwā. Kíí uúkū masiti tíhagi uúkūro noho o'ógi, naāre wéhē tuu keheoki nífwí.

²³Kíí Ô'ákí hi wi'ipi da'rasé nímiri pe'tíka be'ro kíí yaá wi'ipi dahā tohaaki nífwí. ²⁴Be'ró, kíí nímo Isabel níhí pako toháko nífwō. Ní'kámukāse muhipūri kōo neē wíháatiko nífwō. ²⁵Kōo a'tíro wákūko nífwō: “Ô'ákí hi yi'í pō'ra marígo ní'kore wee tamuámi. Masá buhíkā'tikā'ato maha níigi yi'í re áyuró weemí”, nífko nífwō.

Mariare Ô'ákí hire werē ko'tegi i'mî sekí hi Jesu bahuátehere werē yuu'ke níí'

²⁶Seis muhipūri Isabel níhí pako níiró yi'rí karo nífwí. Tiikése muhipūri be'ro Ô'ákí hi kíí re werē ko'tegi Gabrielre a'tíro weéki nífwí. Galiléia dí'ta níirí maka Nazarépi o'óo'ki nífwí taha. ²⁷Kíí re ní'kó numiô Mariare, neē ápi ímí me'ra níiti'kore kítí werē dutigi o'óo'ki nífwí. Kōo ní'kí Davi

paramí niî turiagi José wamêtiga me'ra amûkã di'tegótigo weêko niîwõ.

²⁸ Õ'âkî hire werê ko'tegi koð niirópi sãháa, a'tíro niîki niîwî:

—Maria, e'katíya. Õ'âkî hi mi'îre äyuró weégi pahã yã'ami. Kîî marí wiôgi mi'î me'ra niîmi. Niî pe'tirá numiã yi'rióro mi'îre äyuró weé yi'ri ni'kagisami, niîki niîwî.

²⁹ Kîî tohó niikã ti'ógo, ti'o mariá wa'áko niîwõ.

—Teeré de'ró niî si'rigi weeti yi'îre? niîko niîwõ. ³⁰ Be'ró Õ'âkî hire werê ko'tegi a'tíro niîki niîwî:

—Maria, yi'îre uitikã'ya. Õ'âkî hi i'yóropire mi'î äyusé bokaápi. Mi'î me'ra e'katísami. ³¹ Ni'kãroakãre mi'î nihí pako tohagósa'. Ni'kí põ'ratígosa'. Kîîre Jesu wamé õ'oyá. ³² Kîî mehó niigí meheta niîgisami. “Õ'âkî hi i'mîsekî hi maki niîmi”, niî no'ogisami. Kîî yékí Daviré weé'karo noho Õ'âkî hi wiôgi söróogisami. ³³ Tohó weégi Israel kurakãharãre dutí nu'kukí 'sami. Kîî dutisé neé pe'tisomé. Wiôgi niî nu'kukí 'sami, niîki niîwî.

³⁴ Kîî tohó niikã ti'ógo, Maria Õ'âkî hire werê ko'tegire sêri yã'ako niîwõ:

—De'ró weé a'té tohó wa'à boosari? Yi'î neé ni'kí imí me'ra níf wee', niîko niîwõ.

³⁵ Õ'âkî hire werê ko'tegi koðre yi'tíki niîwî:

—Espírito Santo mi'îpire dihatágisami. Õ'âkî hi i'mîsekî hi kîî tutuasé mi'îpire o'me kurá weeró noho diháti, tuú bi'arosa'. Tohó weégi mi'î maki Õ'âkî hi yagi äyugi waro tohágisami. Kîî “Õ'âkî hi maki niîmi”, niî no'ogisami. ³⁶ Mi'î basúko Isabel kê'ra bikió waro niîmigo, ni'kí maki wiãgosamo. Koð naã “Põ'ra marímo” niî no'o'ko koð nihí pako niiró seis muhipiri yi'ri toha'. ³⁷ Õ'âkî hire niî pe'tise weetá basió', niîki niîwî.

³⁸ Kîî tohó niikã ti'ógo, Maria yi'tíko niîwõ:

—Yi'î Õ'âkî hire da'rá wã'ya ko'tego niî'. Õ'âkî hi mi'î ni'karo nohota yi'îre weeáto, niîko niîwõ.

Koð tohó niî tu'a ehaka be'ro Õ'âkî hire werê ko'tegi wa'à wa'âki niîwî.

Maria Isabelre i'yágo wa'ã'ke niî'

³⁹ Õ'âkî hire werê ko'tegi werêka be'ro Maria yogoró mariró a'tíro weêko niîwõ. Tee nimírita koð basúko Isabelre opã bu'upa niirí maka Judéia di'tapi i'yágo wa'áko niîwõ. ⁴⁰ Toopí ehágo, Zacaria yaá wi'ipi sãháako niîwõ. Sãháago, Isabelre “Niîti mi'î” niîko niîwõ. ⁴¹ Koð tohó niikã'ta, Isabel maki paã po'peapi säyagí a'mé yã'aki niîwî. Isabel Espírito Santore kió yi'riago toháko niîwõ. ⁴² Tohó weégo koð ipítí tutuaró me'ra uúkuko niîwõ:

—Niî pe'tirá numiã yi'rióro Õ'âkî hi mi'îre äyuró weé yi'ri ni'kami. Mi'î maki kê'rare äyuró weemi. ⁴³ Mi'î yi'î wiôgi pako yi'îre i'yágo a'tikã, äyú butia'ro wa'à. ⁴⁴ Mi'î uúküsere ti'okã'ta, yi'î maki paã po'peapi säyagí e'katíse me'ra a'mé yã'ami. ⁴⁵ Õ'âkî hi marí wiôgi mi'îre “Tohó weegíti” niî'ke keoró wa'ãrosa'. Mi'î kîî tohó niî'kere ti'ó êho pe'ó'ko e'katí', niîko niîwõ Isabel.

⁴⁶ Be'ró Maria a'tíro niîko niîwõ:

Yi'î ehêri põ'rapí Õ'âkî hi yi'î wiôgire “Äyú yi'riagi niîmi” niî ti'ó yã'a'.

⁴⁷ Õ'âkî hi yi'îre yi'riógi me'ra e'katí'.

⁴⁸ Yi'î mehó niigóre Õ'âkî hi a'tíro weéki niíami.

Kîîre da'rá wã'ya ko'tegore wãkúki niíami. A'tó be'ro me'ra niî pe'tirá yi'îre “Õ'âkî hi äyuró weeámi koðre”, niîrásama.

- 49 Õ'ákî hi tutuâ yî'riagi yî'îre äyú butia'se waro weeámi.
Kîî äyú yî'riagi, yâ'asé moogí níimi.
- 50 Níî pe'tirá kîîre wio pesásé me'ra ti'ó yâ'aräre pahá
yâ'a nu'kukî 'sami.
- 51 Kîî tutuaró me'ra pehé äyusé weemí.
Äpêrà yî'rióro níî' níî ti'ó yâ'aräre dokâ ke'akâ weemí.
- 52 Wiôrá níimi'kâräre mehô niirâ tohaká weemí.
Mehô niirâ pe'ere wiôrá weeró noho moróomi.
- 53 Ihá boaräre pehe waró äyusé o'ômi.
Pehé kiomí'kâräre neê yê'e nohó moorâ tohaká weemí.
- 54 Israel kurakâharâ kîîre da'rá ko'teräre wee tamúmi.
Neê kâ'ró naäre pahá yâ'atikâ weetúmi.
- 55 Kîî marí yêki simiäre “Tohó weegíti” níî'karo nohota weemí.
Abraãore, tohó niiká kîî paramérâ níî turiaräre pahá yâ'a
nu'kukî 'sami, níiko níiwô Maria.
- 56 Maria Isabel tiropi i'tiá muhipû tohá ni'iko níiwô. Be'ró koo yaá wi'ipi
dahâ tohaako níiwô.

João masaré wamê yeegi bahuá'ke níî'

57 Be'ró Isabel koô makiré wiarí muhipû ehâkaro níiwí. Tiítare koô makí
bahuáki níiwí. 58 Kîî bahuáka be'ro koô akawerérâ, äpêrà koo yaá wi'i
pi'to niirâ koôre e'katí tamurâ wa'ákârâ níiwâ. Õ'ákî hi koôre äyú butia'se
weeká î'yârâ, tohó weékârâ níiwâ. 59 Ni'ká semana kîî bahuáka be'ro Moisé
dutí'karo nohota weékârâ níiwâ. Kîî ò'rekihí yapa kaserore yehê k'ô'a dutirá
wa'ákârâ níiwâ. Masá kîîre kîî pakí wamé weeró noho Zacaria wamé yee
sí'rikârâ níimiwâ. 60 Naâ tohó weé sí'rimikâ, kîî pakó naäre níiko níiwô:
—Níî wee! Kîî João wamêtigisami, níiko níiwô.

61 Masá pe'e “De'ró weégi? Mi'î akawerérâ João wamêtirá marimá”,
níikârâ níiwâ.

62 Be'ró Zacariare “Mi'î de'ró wamé ò'ó sí'risari?” niirâ, wêhê tuu
kehose me'ra sérí yâ'akârâ níiwâ. 63 Naâ tohó niiká, ni'ká píhi séríki
níiwí. Tii píhipi kîî “João wamêtigisami”, níî ohâki níiwí. Níî pe'tirá kîî
tohó weesere î'yârâ, ikiá pe'tia wa'ákârâ níiwâ. 64 Kîî ohâka be'ro maatá
Zacaria opáturi uúkú ni'kaki níiwí taha. Tohó uúkúgi “Õ'ákî hi tutuâ yî'rigi
níimi” níî e'katíki níiwí. 65 Zacaria tohó weesé me'ra níî pe'tirá kîî pi'to
niirâ ikiá pe'tia wa'ákârâ níiwâ. Níî pe'tirá toó i'miásé bu'upapi niirâ
Judéiakâharâ tohó wa'â'kere werêste wâ'kakârâ níiwâ. 66 Níî pe'tirá naâ
tohó werê turiasere ti'órâ, pûuro wâkúkârâ níiwâ. Kîî Õ'ákî hi tutuaró
me'ra bahuákâ î'yârâ, a'méri sérí yâ'a mihakârâ níiwâ:

—Kîî wi'magí bikí ehâgi, de'ró niigi noho niigisari? níikârâ níiwâ.

Zacaria Õ'ákî hire basâ peo'ke níî'

67 Wi'magí paki Zacaria Espírito Santore kíó yî'riaki níiwí. Tohó weégi
Õ'ákî hi uúkú dutisere a'tíro uúkúki níiwí:

68 Marí wiôgi Õ'ákî hi Israel kurakâharâ wiôgire äyuró uúkûrâ.
Marí tiro, kîî yarâ tiropi a'tími. Maríre wee tamúgi,
äyuró yî'rikâ weegísami.

69 Kîî maríre yî'rioákíhi tutuâ yî'riagire o'ôo'gisami.
Kîîre Davi paramérâ níî turiarâ wa'teropi niigíre o'ôo'gisami.
Davi Õ'ákî hire da'rá wâ'ya ko'tegi níiki níiwí.

- ⁷⁰ A'teré neê waropita kîi yeé kiti werê mi'tarã yã'asé moorá me'ra Ô'âkî hi "Tohô weegíti", niiki niîwî.
- ⁷¹ Nîi pe'tirã marîre wapârâtirãre, marîre i'yã tu'tirãre yi'ri wetíkã weegísami.
- ⁷² Tohô niiká marí yêki simiãre "Misãre pahã yã'agiti. Yi'fi 'Tohô weegíti' niî'ke ayusére neê akobohósome", niiki niîwî.
- ⁷³ A'teré Ô'âkî hi kîi basita marí yêki Abraãore "Tohô weegíti", niiki niîwî.
- ⁷⁴ Marîre i'yã tu'tirãre yi'ri wetíkã weegísami. Tohô niiká uiró mariró marîre kîi dutiró weeká weegísami.
- ⁷⁵ Nîi pe'tiro marí katiró pōo téoro ayurá, kîi yarã kîi iaró weeká weegísami, niiki niîwî Zacaria.
- ⁷⁶ Mi'fi, yi'fi makiakã, marí wiôgi a'tiãtihi ma'are apo yuú mi'tagi niígisa'. Tohô weégi "Ô'âkî hi i'mî sekî hi yee kitire werê mi'tagi niîmi", niî no'ogisa'.
- ⁷⁷ Mi'fi Ô'âkî hi yarãre a'tiro niígisa': "Misã yã'ãro weé'kere akobohóse sêriká, misãre akobohógisami. A'tiro weégi, misã pekã me'epi wa'ã boo'kãrãre yi'riógisami", niígisa'.
- ⁷⁸ Ô'âkî hi marí wiôgi marîre ma'f pahã yã'a tihagi, kîi makí marîre yi'rioákihire o'ôo'gisami.
- ⁷⁹ Kîi na'f ti'aropi niirãre si'oo'ro weeró noho marí kîi re masítirã, pekã me'epi wa'ã boo'kãrãre kîi re masiká weegísami. Tohô weé marí yã'ãro weé'kere akobohógi, marîre kîi me'ra ayuró niisétikã weegísami, niiki niîwî Zacaria.
- ⁸⁰ Wi'magí bikiã, siãpe me'ra Ô'âkî hire nemoró êho peó wã'kaki niîwî. Yukí mariró, masã marirópi niî baha ke'atiki niîwî. Teê Israel kurakãharãre bu'ê ni'kaka teropi toopí niî tioki niîwî.

Jesu kîi bahuá'ke niî'

(Mt 1.18-25)

2 Jesu kîi bahuátoho diporo niî pe'tirã romano masa wiôgi Augusto wamêtigi niî pe'tirã masaré ba'pã keogitigi, naã wameré ohã ô'o dutiki niîwî. ² Cirênio, Síria di'ta wiôgi niika tero neê waro ohã ô'ose ni'kãkaro niîwî. ³ Niî pe'tirãre naã yêki simiã bahuá'ke makãripi ohã ô'ogi wa'ã dutiki niîwî.

⁴ Tohô weégi José Nazaré Galiléia di'ta niirí makapi niî'ki wihã wã'kaki niîwî. Belé Judéia di'ta niirí makapi wa'ãki niîwî. Toopí kîi yêki Davi bahuáki niîwî. Kîi Davi paramí niî yuugi, toopí ohã ô'o dutigi wa'ãki niîwî. ⁵ Kîi, kîi amûkã di'teákoho Maria me'ra Belépi ohã ô'o dutigi wa'ãki niîwî. Koô wi'magí kiogó niiko niîwô. ⁶ Naã Belépi niirí kura Maria koô wi'magí ye'erí tero ehãkaro niîwî. ⁷ Toopíre naã kãrirí wi'f bokatikãrã niîwã. Tohô weerã ekarã naã kãrirí wi'ipi wa'ãkãrã niîwã. Toopí koô neê waro wi'magí wiãko niîwô. Kîi re su'ti kaséri me'ra omã, ekarã naã ba'arí ko'ropi kûũko niîwô.

Ô'âkî hire werê ko'terã i'mî sekãharã ovelha ko'terãre Jesu bahuásere werê'ke niî'

⁸ Belé sumútohopi ovelha ko'terã niikãrã niîwã. Naã, naa yarã ovelhare ko'terã, kãpupi niî bo'rea mihakãrã niîwã. ⁹ Wãkútiro naãre ni'kí Ô'âkî hire werê ko'tegi i'mî sekî hi bahuáki niîwî. Ô'âkî hi kîi asistése

naâ tiropi ãyuró bo'rê yuu se'sa wa'âkaro niîwi. Tohó wa'aká ì'yârã, ikiá yì'riakãrã niîwã. ¹⁰ Ô'âkî hire werê ko'tegi naãre a'tîro niîki niîwî:

—Yî'îre útikã'ya. Misãre ãyusé kitire miítigi weé! Tee kitîre tí'órã, niî pe'tirã e'katírãsama. ¹¹ Ni'kaká yami Davi yaá maka Belépi misãre yì'rioákihi bahuámi. Kîî Ô'âkî hi besé'ki Cristo marî wiôgi niîmi.

¹² Kîî wi'magîre su'ti kaséri me'ra omá'kire boka ehárãsa! Wa'îkîrã niirî wi'îpi kûyagîre ì'yârãsa! Misã a'teré ì'yârã, “Diakî híta wereápi”, niîrãsa!, niîki niîwî Ô'âkî hire werê ko'tegi.

¹³ Kîî tohó niîka be'roakã kîî tiropi pâharã Ô'âkî hire werê ko'terã i'mî sekãharã bahuá nemokãrã niîwã. Naã Ô'âkî hire êho peórã, a'tîro e'katî basã peokãrã niîwã:

¹⁴ Ô'âkî hi i'mîseki hire e'katî peorã. Niî pe'tirã kîî re
“Áyú butia'mi”, niî basã peoato. A'tí di'ta pe'ere kîî ãyuró
weé no'o'kãrã ehêri pō'rapi ãyuró tí'ó yã'ato, niîkãrã niîwã.

¹⁵ Be'ró Ô'âkî hire werê ko'terã i'mîsepi mihãaka be'ro ovelha ko'terã naã basi a'mêri ukúkãrã niîwã:

—Te'á keéro Belépi. Tohó wa'â'kere, Ô'âkî hi marîre werê duti'kere ì'yârã marî, niîkãrã niîwã.

¹⁶ Tohó weérã soharó me'ra makâpi pi'ákãrã niîwã. Toopí pi'atãrã, Maria, Joseré boka ehákãrã niîwã. Wi'magí kē'rare ekarã ba'arî ko'ropi kûyagîre ì'yákãrã niîwã. ¹⁷ Kîî re ì'yãka be'ro Ô'âkî hire werê ko'tegi wi'magí yee kitire naãre niî'kere werêstekãrã niîwã. ¹⁸ Niî pe'tirã naã weresere tí'órã, tí'ó ikiá mihakãrã niîwã. ¹⁹ Maria pe'e ovelha ko'terã tohó niisére koô se'saro wãkú tí'ó yã'akã'ko niîwô. Ípítî teeré wãkú niriko niîwô. ²⁰ Ovelha ko'terã Ô'âkî hire werê ko'tegi naãre niî'karo nohota keoró wa'aká ì'yârã, Ô'âkî hire “Áyú yì'riami”, niî e'katî tohaakãrã niîwã.

Jesuré naã Ô'âkî hi wi'îpi miáa'ke niî'

²¹ Ni'ká semana Jesu bahuáka be'ro naã wee wiáro noho weékãrã niîwã. Jesuré kîî ò'rekîhí yapa kaserore yehê kō'akãrã niîwã. Tiítareta kîî re Jesu wamé ò'ókãrã niîwã. Tii waméreta Ô'âkî hire werê ko'tegi Maria koô niîhi pako niátoto díporo ò'ó dutíki niîwî. Tohó weérã tohó wamé ò'ókãrã niîwã.

²² Wi'magí koô wiãka be'ro tiikése nimiri yì'ríka be'ro naã wee wiáro noho weékãrã niîwã. Moisé dutisé a'tîro niîkaro niîwî. Numiã wi'magí wiãka be'ro tiikése nimiri be'ro opãturi naã niî'karo nohota tohaáto taha niîro tohó dutíkaró niîwî. Tiítare wi'magîre Jerusalépi miáakãrã niîwã. Toopí Ô'âkî hi wi'îpi mií sãhá, Ô'âkî hire “Mi'í yagí niîmi”, niî ì'yórá wa'âkãrã niîwã. ²³ Ô'âkî hi dutisé tohó niî yuukã, teeré tohó weékãrã niîwã. A'tîro niîkaro niîwi: “Niî pe'tirã imiã bahuá mi'tarã Ô'âkî hi yarã sãhakã weé no'orãsama”, niîwi. ²⁴ Be'ró Maria, tohó niiká José Ô'âkî hi dutíkaró nohota weékãrã niîwã taha. A'tîro niîkaro niîwi: “Ô'âkî hire êho peórã, piãrerã buhá weeró noho bahurãre o'ôya. Naã mariká buhá piãrã o'ôya”, niîkaro niîwi.

²⁵ Tiítare ni'kí Jerusaléki hi Simeão wamétigi niîki niîwî. Kîî ãyugí Ô'âkî hire êho peó yì'rigi niîki niîwî. Israel kurakãharãre yì'rioákihi yuú kuegi weéki niîwî. Espírito Santo Simeão me'ra niî nu'kuki niîwî.

²⁶ Espírito Santo kîî re a'tîro werê yuu tohaki niîwî:

—Cristo Ô'âkî hi besé'kire ì'yâtimigi, mi'í wêrisome, niîki niîwî.

²⁷ Ô'âkî hi wi'îpi Jesuré miáaka nimire Espírito Santo Simeãore tíí wi'îpi

wa'â dutiki niŵwī. Be'ró Jesuré kīŵ paki simiá Moisé duti'karo nohota weérā, Ô'âkī hi wi'ipi miáakārā niŵwā. ²⁸ Wi'magíre i'yági, Simeão mii wiáki niŵwī. Mii wiá, Ô'âkī hire e'katí peogi, a'tíro niiki niŵwī:

²⁹ Wiôgi, mi'f "A'tíro weegíti" ni'kere keoró weeápi.

Tohó weégi ni'kâroakâre yi'f mi'f re da'rá ko'tegi e'katíse me'ra wêrī masi'.

³⁰ Masaré yi'rioákihire i'yâ toha'.

³¹ Mi'f niŵ pe'tirā masá i'yóropi kīŵ re masi dutigi tohó weewí.

³² Kīŵta Judeu masa niŵtirāre mi'f re êho peó dutigi si'loo'gi weeró noho weegísami. Tohó niiká niŵ pe'tirā mi'f yarā Israel kurakāharā

"Ô'âkī hi áyuró weeámi", niŵ no'orāsama, niiki niŵwī Simeão.

³³ Simeão wi'magíre tohó niiká ti'órā, José, tohó niiká Jesu pakó ti'ó mariá wa'âkārā niŵwā. ³⁴ Be'ró Simeão naäre "Ô'âkī hi misäre áyuró weeáto", niiki niŵwī. Maria, Jesu pakóre a'tíro niiki niŵwī:

—Ô'âkī hi ā'rí wi'magíre a'tíro wee dutigi beseápi. Kīŵ re iatírā Israel kurakāharā kō'á diho no'orāsama. Kīŵ re iárā pe'e moróo peo no'orāsama. Kīŵ Ô'âkī hi yeekāhasere i'yó mi'tagi niŵgisami. Pāharā kīŵ re teerā sama.

³⁵ Tohó weesé me'ra niŵ pe'tirā wākusére bahú yoaropi masi no'orosa'. Mi'f pe'e teeré di'píhi me'ra yōséro weeró noho pūrisé ti'ó yā'agosa', niiki niŵwī Mariare.

³⁶ Apêgo Ô'âkī hi wi'ipire Ô'âkī hi yee kiti weré mi'tago niŵko niŵwō. Koô Ana wamétiko niŵwō. Fanuel mako Aser kurakóho niŵko niŵwō. Bikió waro niŵko niŵwō. Neê waropire nu'miô waro amûkâ di'téko niŵwō. Koô amûkâ di'téka be'ro sete ki'mari koô marapí me'ra niŵko niŵwō. Tiikése ki'mari be'ro koô marapí wêria wa'âki niŵwī. ³⁷ Jesuré naâ Ô'âkī hi wi'ipi miáaka terore koô wapé wi'io oitenta e quatro ki'mari kióko niŵwō. Koô Ô'âkī hi wi'ipire neê wiháatiko niŵwō. Toopí Ô'âkī hire êho peógo, yamíri, imí kohori be'tí, Ô'âkī hire sêrī nu'kukā'ko niŵwō. ³⁸ Simeão Mariare, Joseré uúkūri kura Ana naâ tiropi wa'âko niŵwō. Jesuré i'yágo, Ô'âkī hire "Áyú!" niŵko niŵwō. Be'ró niŵ pe'tirā Jerusalé kāharā masaré yi'rioákihire ko'terāre Jesu yeekāhasere werêko niŵwō.

Maria, José, Jesu naa yaá maka Nazarépi dahâ tohaa'ke niŵ'

³⁹ Niŵ pe'tise Ô'âkī hi duti'kere weé tu'ahaka be'ro Maria, José, Jesu naa yaá maka Nazaré, Galiléia di'tapi dahâ tohaakārā niŵwā. ⁴⁰ Wi'magí siápe me'ra bikiá, nemoró tutuagí, masi nemogi wa'âki niŵwī. Ô'âkī hi kīŵ re áyuró weéki niŵwī.

Jesu Ô'âkī hi wi'ipi wiôrá me'ra uúkū'ke niŵ'

⁴¹ Jesu paki simiá niŵ pe'tise ki'mari Páscoa bosê nimi niiká Jerusalépi bosê nimirí wa'â mihakārā niŵwā. ⁴² Tohó weérā Jesu doze ki'mari kioká, naâ wee wiáro noho wa'âkārā niŵwā taha. Jesu títare neê waro bosê nimi wa'âgi weéki niŵwī. ⁴³ Bosê nimi yi'ríka be'ro José, Maria naa yaá makapi dahâ tohaakārā niŵwā. Títare Jesu pe'e kīŵ pakó Maria, José masiró mariró Jerusalépi tohákā'ki niŵwī. ⁴⁴ Naâ Jesuré "Ápêrā marí me'rakāharā me'ra wa'â yuusami", niikārā niŵmiwā. Tohó weérā naâ wākū ke'tiro mariró ni'ká nimi ma'ápire wa'âkārā niŵwā. Be'ropí naâ akawerérā, naâ

ĩ'yâ masirã wa'tero kîĩ re a'mâkârã niĩmiwã. ⁴⁵ Neê bokatfãrã niĩwã. Tohõ weerã kîĩ re a'mârã, Jerusalépi mahâmi tohakãrã niĩwã.

⁴⁶ I'tiã nĩmi naã a'mãka be'ro Ô'ãkĩ hi wi'ipi kîĩ re bokãkãrã niĩwã. Kîĩ Moisé ohã'kere bu'erã wa'teropi duhĩki niĩwĩ. Naã uúkũsere ti'ó, kîĩ kē'ra naãre sērĩ yã'a mihaki niĩwĩ. ⁴⁷ Niĩ pe'tirã kîĩ masisere ĩ'yãrã, kîĩ yĩ'tĩ me'risere ti'órã, ĩ'yã maria mihakãrã niĩwã. ⁴⁸ Kîĩ Ô'ãkĩ hi wi'ipi duhikã ĩ'yãrã, kîĩ paki simiã ĩ'yã mariakãrã niĩwã. Kîĩ pakó kîĩ re niĩko niĩwõ:

—Makĩ, de'ro weégi ĩsãre tohõ weeãti? Mi'ĩ paki, yĩ'ĩ ipĩti mi'ĩ re a'maãpi. Ipĩti wãkũ ke'tiapi, niĩko niĩwõ.

⁴⁹ Koõ tohõ niĩkã ti'ógĩ, Jesu niĩki niĩwĩ:

—De'ro weerã yĩ'ĩ re a'maãti? Misã yĩ'ĩ paki yeekãhasere weeró iã' niisere masĩtiati? niĩki niĩwĩ.

⁵⁰ Kîĩ paki simiã Jesu tohõ niisere ti'o masĩtikãrã niĩwã.

⁵¹ Be'ro naã me'ra Nazarépi dahã tohaaki niĩwĩ. Kîĩ too dipóropi weé'karo nohota naã dutisere áyuró yĩ'tĩ nu'kuki niĩwĩ. Kîĩ pakó niĩ pe'tise Jerusalépi tohõ wa'ã'kere wãkũ niriko niĩwõ. ⁵² Jesu siãpe me'ra bikiã, masĩ nemo wã'kaki niĩwĩ. Ô'ãkĩ hi kîĩ re “Áyugĩ niĩmi”, niĩ ĩ'yãki niĩwĩ. Masã kē'ra niĩ pe'tirã kîĩ re áyuró wãkũkãrã niĩwã.

João masaré wamê yeegi bu'ê'ke niĩ'

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

3 Quinze ki'mari Tibério wamêtigĩ niĩ pe'tirã romano masa wiõgi niĩri kura a'tikérã kîĩ dokakãharã wiõrã niĩkãrã niĩwã. Põncio Pilato Judéia di'ta wiõgi niĩki niĩwĩ. Herode Galiléia di'ta wiõgi niĩki niĩwĩ. Herode akabihĩ Filipe Ituréia, Traconite wamêtise di'ta wiõgi niĩki niĩwĩ. Lisãnia wamêtigĩ Abilene di'ta wiõgi niĩki niĩwĩ. ² Anã, tohõ niĩkã Caifã sacerdotea wiõrã niĩkãrã niĩwã. Tiĩta naã wiõrã niĩri kura Ô'ãkĩ hi Zacaria maki Joãore masã mariró, yukĩ marirópi uúkũki niĩwĩ. ³ Be'ro João niĩ pe'tiro diã Jordão wamêtiri maa wa'teropi yĩ'rĩ wã'kaki niĩwĩ. Masaré a'tiro bu'ê'ki niĩwĩ:

—Misã yã'ãro weeséti'kere bihã weti dika yuú, wamê yee no'oya. Tohõ weerã misã yã'ãro weé'kere akobohó no'orãsa', niĩki niĩwĩ. ⁴ Diporókĩ hipi Ô'ãkĩ hi yee kiti weré mi'tagi Isaiã ohã'karo nohota João keoró weesétiki niĩwĩ. A'tiro ohã yuu no'okaro niĩwĩ:

Ni'kĩ yukĩ mariró, masã marirópi a'tiro karĩkũ nu'ku bahã ke'atigisami: “Marĩ wiõgi a'tiãtihi ma'are apo yuúya.

Diakĩ híri ma'a áyurĩ ma'a kē'rãro weeró noho wee yuúya.”

(Marĩ wiõgi a'tiãtoho diporo misã niisétisere apo yuúya, misã wãkusere dika yuúya niĩgi, tohõ niĩki niĩwĩ).

⁵ Niĩ pe'tise opã ko'ari yaã, diakĩ hí no'orosa'.

Niĩ pe'tise ĩripagĩ, opã bu'upa diakĩ híri paa weé no'orosa'.

Ma'ãri diakĩ hí niĩtise ma'ãri diakĩ hí ni'ko no'orosa'.

Ma'ãri kopēri bihise yaã mu'muo no'orosa'.

(Misã yã'ãro weeséti'kere dika yuú, apoyã niĩgi, tohõ niĩki niĩwĩ).

⁶ Misã tohõ weekã, Ô'ãkĩ hi masaré yĩ'riósere niĩ pe'tirã ĩ'yãrãsama, niĩ ohãki niĩwĩ Isaiã.

⁷ Masã João tiropi wamê yee dutirã wa'ãkãrã niĩwã. Naã tohõ weekã, naãre a'tiro niĩki niĩwĩ:

—Misâ wee soóri kurakâharâ âyâ weeró noho niî'. Nikî î hiká âyâ, uî wâ'kasama. Misâ âyâ weeró noho bu'îri da'resere uî'. Tohó uîrá, misâ yâ'âro weé'kere bihâ weti dika yuú si'ritimirâ, wamê yee dutirá a'tiápi. ⁸Misâ diakî híta ísâ yâ'âro weé'kere bihâ weti dika yuuápi niîrá, misâ weesétise me'ra í'yooyá. A'tíro wákútiká'ya: “Ísâ Abraão paramérâ niî'. Tohó weerâ Ô'âkî hi tiropi wa'arâsa”, niî wákútiká'ya. Misâ wâkusere dika yuútikâ, Abraão paramérâ niisé wapa marí'. Ô'âkî hi iági, a'té í tâ peeri me'ra Abraão paramérâ wa'aká wee masími. Kîî tohó weeká maa, naâ pe'e Ô'âkî hi iaró wee boósama. ⁹Marí yukipagí oté'kepagi weeró noho niî'. Ô'âkî hi misâre yukipagí dikâ marisépagire besé kô'aro weeró noho weegísami. Yukí âyuró dikâtitikihire paâ kô'a, í há kô'akâ' no'osa'. Teeré weé'karo weeró noho misâ wâkusere dika yuútikâ, âyuró weesétitikâ, Ô'âkî hi misâre komêa me'ra paâ kô'agi weeró noho bu'îri da'rêgisami, niîki niîwî João.

¹⁰Kîî tohó niiká ti'órâ, masá kîîre sêrí yâ'akârâ niîwâ:

—Too pûrikâre de'ró weerásari? niîkârâ niîwâ.

¹¹João naâre yi'tíki niîwî:

—No'ó piáro su'tíro kiogí noho âpi moogíre ni'kâro o'ôya. Ba'asé kiogí noho ba'asé moogí me'ra dika waá ba'âya, niîki niîwî.

¹²Âpêrâ kê'ra romano masa wiôrâre niyéru wapa seé basarâ João tiropi wamê yee dutirá wa'âkârâ niîwâ. Kîîre sêrí yâ'akârâ niîwâ:

—Ísâre bu'egí, ísâ de'ró weerásari? niîkârâ niîwâ.

¹³João naâre yi'tíki niîwî:

—Romano masa naâ wapa seé duti'karo nemoró wapa seétiká'ya. Naâ dutiró ehâ tu'aro wapa seéya, niîki niîwî.

¹⁴Âpêrâ surâra kê'ra kîîre sêrí yâ'akârâ niîwâ:

—Ísâ waro, de'ró weerásari? niîkârâ niîwâ.

João naâre yi'tíki niîwî:

—Neê âpêrâ kiosere e'mâtiká'ya. Naâ o'ôtikâ, tutuaró me'ra naâre uisé o'ô, yâ'âro weetiká'ya. Teeré iárâ, naâ weetí'kepireta werê sâa dohatiká'ya. Misâ wapá ta'ase me'ra di'akî e'katíya, niîki niîwî.

¹⁵Masá João bu'esére ti'órâ, ipíti wákúkârâ niîwâ.

—Apé tero weégi João Ô'âkî hi besé'ki Cristo marí yoaká yuú kue'ki niísami, niî wákúkârâ niîmiwâ. ¹⁶Naâ tohó niisére masígi, João niî pe'tirâre a'tíro niîki niîwî:

—Yi'í misâre naâ yâ'âro weé'kere bihâ weti, du'uáma niîgi, akó me'ra wamê yee'. Yi'í be'ro âpi yi'í nemoró tutuagí a'tígisami. Kîî âyugí waro niîmi. Yi'í pe'e kîi yeé sapátire tuu weé masítigi weeró noho mehó niigi waro ti'ó yâ'a'. Kîî pûrikâ Espírito Santore misâre o'ôo'gisami. Kîîre masá me'ra niî nu'kuká weegísami. Yâ'aróre í há weero weeró noho misâre âyuró tohaáto niigi yâ'âro weé'kere kô'âgisami. ¹⁷Yi'í be'ro a'tigi ni'kí trigo su'ti weégi weeró noho niîmi. Kîî teé su'tiré mehêkâ si'â wee, kô'âsami. Teé trigo peeri kê'rare mehêkâ miî, teé nîrorí wi'ipi nîrôsamí. Teé su'tiré pekâ me'epi í há kô'asami. A'té weeró noho kîî, kîi yarâ warore besé, kîî tiropi miáagisami. Âpêrâre pekâ me'epi kô'â bahuriógisami. Tií me'e neé pe'tisomé, niîki niîwî João.

¹⁸Tohó weesé noho me'ra pehé apêye werê kasa nemoki niîwî. Tee nohó me'ra João Ô'âkî hi yee âyusé kitire masaré werêki niîwî. ¹⁹Apêye maa taha Herode tií di'ta Galiléia wiôgíre tu'tíki niîwî. Herode kîî akâbihí Filipe nimo Herodia wamêtigore e'mâ, nimôtiki niîwî. Tohó niiká apêye

pehé yá'asé wee nemó'ke bu'iri tu'tiki níwī. ²⁰Herode João kīî werê'kere ti'oró noho o'ógi, mehô yá'áro wee nemóki níwī. Joãoire bu'iri da'reri wi'ipi sôróo dutiki níwī.

João Jesuré wamê yee'ke ní'í

(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹Joãoire bu'iri da'reri wi'ipi sôróátoho diporo João páhará masaré wamê yeeki níwī. Be'ró Jesu kê'rare wamê yeeki níwī. Kīîre wamê yeegi Ô'ákî hire sêrirí kura i'mî se pârîkaro níwī. ²²Tohô wa'akâ, Jesu bu'ipi Espírito Santo buhá weeró noho bahugí kīîpire dihatáki níwī. I'mîsepi kīîpakí Ô'ákî hi úukū dihogi, a'tîro níki níwī:

—Mî'î yî'î maki yî'î ipîti ma'igí ní'í. Mî'î me'ra pũuro e'katí', níki níwī.

Jesu yêki simiá naâ ní'í turia mihati'ke ní'í

(Mt 1.1-17)

²³Jesu trinta kí'mari wa'tero kíogi, bu'ê ní'kaki níwī. Masá kīîre “José makí ní'ími”, ní'íkārā ní'ímiwā.

José Eli maki ní'íki níwī. ²⁴Eli Matā maki ní'íki níwī.

Matā Levi maki ní'íki níwī. Levi Melqui maki ní'íki níwī.

Melqui Janai maki ní'íki níwī. Janai José makí ní'íki níwī.

²⁵José Matatia maki ní'íki níwī. Matatia Amó maki ní'íki níwī.

Amó Naú maki ní'íki níwī. Naú Esli maki ní'íki níwī.

Esli Nagai maki ní'íki níwī. ²⁶Nagai Maate maki ní'íki níwī.

Maate Matatia maki ní'íki níwī. Matatia Semei maki ní'íki níwī.

Semei Joseque maki ní'íki níwī. Joseque Jodá maki ní'íki níwī.

²⁷Jodá Joanā maki ní'íki níwī. Joanā Resa maki ní'íki níwī.

Resa Zorobabel maki ní'íki níwī. Kīî Salatiel maki ní'íki níwī.

Salatiel Nerí maki ní'íki níwī. ²⁸Nerí Melqui maki ní'íki níwī.

Melqui Adí maki ní'íki níwī. Adí Cosā maki ní'íki níwī.

Cosā Elmadā maki ní'íki níwī. Kīî Er maki ní'íki níwī.

²⁹Er Josué maki ní'íki níwī. Josué Eliezer maki ní'íki níwī.

Eliezer Jorí maki ní'íki níwī. Jorí Matā maki ní'íki níwī.

³⁰Matā Levi maki ní'íki níwī.

Levi Simeão maki ní'íki níwī. Simeão Judá maki ní'íki níwī.

Judá José makí ní'íki níwī. José Jonā maki ní'íki níwī.

Jonā Eliaquí maki ní'íki níwī.

³¹Kīî Meleá maki ní'íki níwī. Meleá Mená maki ní'íki níwī.

Mena Matatá maki ní'íki níwī. Matatá Natā maki ní'íki níwī.

³²Natā Davi maki ní'íki níwī. Davi Jessé maki ní'íki níwī.

Jessé Obede maki ní'íki níwī. Obede Boaz maki ní'íki níwī.

Boaz Salmó maki ní'íki níwī. Salmó Naassó maki ní'íki níwī.

³³Naassó Aminadabe maki ní'íki níwī. Kīî Admí maki ní'íki níwī.

Admí Arní maki ní'íki níwī. Arní Esró maki ní'íki níwī.

Esró Faré maki ní'íki níwī. Faré Judá maki ní'íki níwī.

³⁴Judá Jacó maki ní'íki níwī.

Jacó Isaque maki ní'íki níwī. Isaque Abraão maki ní'íki níwī.

Abraão Terá maki ní'íki níwī. Terá Naor maki ní'íki níwī.

³⁵Naor Serugue maki ní'íki níwī. Serugue Ragaú maki ní'íki níwī.

Ragaú Pelegue maki ní'íki níwī. Pelegue Éber maki ní'íki níwī.

Éber Salá maki níŋki níŋwī. ³⁶Salá Cainá maki níŋki níŋwī.
Cainá Arfaxade maki níŋki níŋwī. Arfaxade Sé maki níŋki níŋwī.
Sé Noé maki níŋki níŋwī. Noé Lameque maki níŋki níŋwī.
³⁷Lameque Matusalé maki níŋki níŋwī. Matusalé Enoque
maki níŋki níŋwī.

Enoque Jaredé maki níŋki níŋwī. Jaredé Malaleel maki níŋki níŋwī.
Kíî Cainá maki níŋki níŋwī. ³⁸Cainá Eno maki níŋki níŋwī.
Eno Sete maki níŋki níŋwī. Sete Adão maki níŋki níŋwī.
Adão Ô'ákî hi kíî neê waro weé dî'pôkâti'ki níŋki níŋwī.
Tohó weégi kíî Ô'ákî hi maki níŋki níŋwī.

Jesuré wâtî Ô'ákî hire yî'rî ní'kakã weé sî'rîmi'ke níî'

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

4 João Jesuré wamê yeeka be'ro Jesu Espírito Santore kíó yî'riaki níŋwī.
Kíî re diâ Jordão wamêtiri maapi níŋ'kire Espírito Santo maata yukí
mariró, masá marirópi miáaki níŋwī. ²Toopíre quarenta nimirí níŋki níŋwī.
Wâtî Jesuré kíî pakiré yî'rî ní'ka dutigî níî kehe sãaki níŋmiwī. Kíî toopí
niisé nimirire Jesu neê kã'ró ba'âtiki níŋwī. Tohó weégi ihá boãki níŋwī.

³Tohó wa'arí kurare wâtî kíî re a'tíro níŋki níŋwī:

—Míî diakî híta Ô'ákî hi maki níî' níŋgi, a'té î tâ peerire pãú dohoré'
ba'áya, níŋki níŋwī.

⁴Jesu kíî re yî'tíki níŋwī:

—Ô'ákî hi yee kiti ohãka pûripi a'tíro ohã no'o': “Masá ba'asé me'ra
di'akî katî masitisama”, níî ohã no'okaro níŋwi, níŋki níŋwī.

⁵Be'ró wâtî Jesuré î'miákihi îrigípi miáaki níŋwī taha. Toopí níî
pe'tisere ní'kâtita a'ti nukúkãkãhase makarî peheré î'yo pe'okã'ki níŋwī.

⁶Î'yo toha, wâtî a'tíro níŋki níŋwī:

—Yíî míî re a'te makári wiôgi, tee makáripî niisé níî pe'tise wiôgi
sôroogiti. A'té níî pe'tise yeé níî'. Tohó weégi yî'î no'ó o'ô sî'rigire o'ôgiti.

⁷Míî yî'î re ehã ke'a êho peókã, níî pe'tise mí'î yeé toharósa, níŋki níŋwī
wâtî.

⁸Jesu a'tíro yî'tíki níŋwī:

—Ô'ákî hi yee kiti ohãka pûripi a'tíro ohã no'o': “Ô'ákî hi mí'î wiôgi
ní'kiréta êho peóya. Kíî se'sarore, kíî dutisé di'akî re weeyá”, níŋwi, níŋki
níŋwī Jesu.

⁹Be'ró wâtî Jesuré Jerusalépi miáa, Ô'ákî hi wi'î dipo sãrípi mii miháki
níŋwī. Toopí kíî re a'tíro níŋki níŋwī taha:

—Mí'î diakî híta Ô'ákî hi maki níî' níŋgi, a'topí me'rata nukúkãpi bu'pu
diháya. ¹⁰Ô'ákî hi yee kiti ohãka pûripi mí'î re a'tíro ohã no'o':

Ô'ákî hi kíî re weré ko'terãre mí'î re ko'tê
dutigî o'ôo'gisami.

¹¹Mí'î re î tâgapi dokê pehari níîrã,
mí'î re tuú ye'erãsama,

níî ohã no'okaro níŋwi, níŋki níŋwī wâtî.

¹²Jesu kíî re yî'tíki níŋwī:

—Ô'ákî hi yee kiti ohãka pûripire a'té kã'ra ohã no'okaro níŋwi: “Mí'î
wiôgi Ô'ákî hi kíî uúkû'kere neê ní'kãti diakî híta níŋmitito? níîrã, kíî re
weé î'yo dutitikã'ya”, níî ohã no'okaro níŋwi, níŋki níŋwī Jesu.

¹³A'tíro weégi, wâtî Jesuré níî kehe sãaka be'ro yoãtikã kíî re kô'ã wã'ka
ní'iki níŋwī.

Jesu neê waro kîî Galiléiapi bu'ê ni'ka'ke ni'

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Jesu masá marirópi ní'ki Espírito Santore kió yi'riagi, Galiléiapire dahâki níwî. Âpêrà kîi yee kitire ní pe'tiro Galiléia wa'terokâharâ uúkú se'sa wa'âkârâ níwâ. ¹⁵ Jesu makâri niki naâ nerê wiasepi bu'êki níwî. Níi pe'tirâ kîi re e'katí, “Áyú yi'riami”, níkârâ níwâ.

Jesu kîi yaá maka Nazarépi dahâ tohaa'ke ni'

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Be'ró Jesu Nazaré kîî masâka makapi dahâ tohaaki níwî. Judeu masa naâ soo wíari ními kîî wee wíaro noho naâ nerê wiari wí'ipi sâháaki níwî. Toopí Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûrîre ní î'yogitigi wâ'ká ni'kaki níwî. ¹⁷ Kîî re Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi Isaia ohâka pûrîre ní î'yo dutirâ o'ôkârâ níwâ. Kîî tii pûrîre pââ, a'tiro ohâ'kere bokáki níwî. A'tiro níkaro níwî:

¹⁸ Espírito Santo yi'îpire ními. Kîî âyusé kitire pahasé kioräre yi'î re werê dutigi kûwî. Bihâ wetiräre wâkú tutuakâ wee dutigi o'ô'wî. Âpêrà dutisé doka ní wâ'yaräre yi'ri wetikâ wee dutigi o'ô'wî. Kapêri î'yâtiräre î'yakâ wee dutigi o'ô'wî. Âpêräre dutípe, yâ'áro weepé no'oräre yi'rió dutigi o'ô'wî.

¹⁹ Ô'âkî hi masaré yi'rióri kura etâ toha' níisere werê dutigi o'ô'wî, níkaro níwî.

²⁰ Be'ró, Jesu kîî ní î'yoka be'ro tii pûrîre tuu tôré toha, tíi wí'í ko'tegíre wíáki níwî. Wíá, naâre bu'êgitigi ehâ nuhaki níwî. Níi pe'tirâ tíi wí'ipi níirâ kîî re neê î'yâ du'utikârâ níwâ. ²¹ Kîî naâre a'tiro uúkú ni'kaki níwî: —Ni'kakâ me'ra misâ tí'ó'ke keoró wa'â!, níki níwî.

²² Níi pe'tirâ Jesuré âyuró uúkúkârâ níwâ. Kîî uúküsere tí'ôrá, teé âyusé níi yuukâ, tí'ô mariá wa'âkârâ níwâ. Naâ basi a'mêri sêri yâ'akârâ níwâ:

—Árí José makí meheta níiti? níkârâ níwâ.

²³ Naâ tohó níisere masígi, Jesu naâre níki níwî:

—Apé tero weerâ a'té masá naâ uúkú wiase nohere yi'î re níirâ níisa! “Akó yeegi mi'î basi pe'e akó yee yi'rióya”, níisa!. Tohó níikâ “Mi'î Cafarnaupi weé î'yo'kere ísâ tí'owí. Teé ísâ tí'ó'kere a'tó mi'î yaá maka waropi kê'rare weé î'yoya”, níirâ níisa!, níki níwî.

²⁴ Be'ró naâre níi nemokí níwî:

—Diakí hí misâre werégiti. Neê ni'kí Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagire kîi yaá makakâharâ waro âyuró pôo têrítisama. ²⁵ Misâre a'teré diakí hí masikâ íása!. Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi Elia kîî níika teropire Israel di'tapire pâharâ wapê wí'ia numia níkârâ níwâ. Tíitfare í'tiá kí'ma apé kí'ma deko akôro pehâtikaro níwi. Tohó weerâ níi pe'tirâ tíi di'takâharâ ípti íhá boâkârâ níwâ. ²⁶ Tohó níimikâ, neê ni'kó Israel kurakôho wapê wí'lore wee tamú dutigi Ô'âkî hi Eliare o'ô'otiki níwî. Apé di'takôho Sarepta wamêtiro Sidô pí'to níigó pe'ere wee tamú dutigi o'ô'oki níwî. ²⁷ Apêye kê'ra Eliseu Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi níika teropire a'té weeró nohota wa'âkaro níwî. Israel di'tapire pâharâ kamí boarâ níkârâ níwâ. Tohó níimikâ, Eliseu neê ni'kí tíi di'takí hire yi'riótiki níwî. Naamâ Síria di'takí hi pe'ere yi'rióki níwî. Ô'âkî hi Israel kurakâharâre wee tamútiigi, Israel kurakâharâ níitirâ pe'ere wee tamúki níwî, níki níwî.

²⁸Tif wi'ipí nerê'kārã pāhará Jesu a'tíro niisére ti'órã, uâ yi'ria wa'âkārã niŵã. ²⁹Be'ró nií pe'tirã toó niirã wã'ká ni'ka, Jesuré makã sumútohopi kô'ã ò'okārã niŵã. Naã niirí makakí hi irigí dipo sãrípi kíre tuu kehé dihorãtirã mii mihákārã niŵã. ³⁰Naã tohó weé sî'rimikã, Jesu naã wa'tero wa'ã, yi'rí wã'ka wa'âki niŵi.

Jesu wãtî sãháa no'o'kire kô'ã wíro'ke nií'

(Mc 1.21-28)

³¹Be'ró Jesu Cafarnaupi wa'âki niŵi. Tii makã Galiléia di'tapi niŵaro niŵi. Toopí masaré naã soo wiári nímire bu'êki niŵi. ³²Dutisére kiogí weeró noho bu'eká i'yãrã, ti'o mariá mihakārã niŵã.

³³Naã nerêka wi'ipíre ni'kí wãtî sãháa no'o'ki niŵi. A'tíro ipíti karíkúki niŵi:

³⁴—Jesu Nazarékí hi, ìsãre kari boótikã'ya. Ìsãre bu'iri da'rê bahuriógi a'tígi weetí? Mí'íre i'yã masí! Ó'âkí hi o'ò'o'ki yã'asé moogí, áyú butia'gi nií', niŵi niŵi.

³⁵Kíí tohó niiká ti'ógi, Jesu wãtî masipíre niigíre tu'tígi, a'tíro niŵi niŵi: —Di'ta mariáya. Á'ripíre niigí wiháaya, niŵi niŵi.

Kíí tohó niiká, wãtî naã i'yóropi tuu kehé kúu, kíípire ni'ki wiháaki niŵi. Neé kííre mehékã kamí da'rero mariró wiháaki niŵi. ³⁶Tohó wa'asére i'yãrã, nií pe'tirã ikiákārã niŵã. Naã basi a'mêri a'tíro uúkúkārã niŵã:

—Á'rí dutisé kiosé yê'e nohó niímitito? Kíí tutuaró me'ra wãtiãre kô'ã wíro masimi. Kíí naãre kô'ã wírokã, naã wiháama, niŵi niŵi.

³⁷Tohó weéro nií pe'tiro Galiléiapi Jesu yeékãhase se'sãa wa'ákaró niŵi.

Jesu Simão Pedro maa yêkóre yi'rió'ke kiti nií'

(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

³⁸Jesu naã nerê wiaropi nií'ki wiháa wa'âki niŵi. Wiháaka be'ro Simão yaá wi'ipí wa'âki niŵi. Kíí maa yêkó ipíti uhá'ke do'átiko niŵi. Tohó weérã Jesuré “Yi'rióya”, nií sêrikārã niŵã. ³⁹Jesu koô pi'to ehã ni'ka mu'rí i'ya, uhá'kere surú dutiki niŵi. Kíí tohó weeká, uhá'ke surú pe'tia wa'ákaró niŵi. Tohó weéka be'ro maatá koô wã'ká ni'ka, naãre ba'asé etígo wa'áko niŵi.

Jesu pãhará masá do'átirãre yi'rió'ke nií'

(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)

⁴⁰Muhípü sãháari kura nií pe'tirã no'ó niisé do'átise kiorãre Jesu tirópi miáakārã niŵã. Jesu naã do'átirã níkiere amúkã yãa peógi, nií pe'tirãre yi'rióki niŵi. ⁴¹Naã do'átirã wa'teropire wãtiã masapíre sãháa'kārã kê'rare kô'ã wírokí niŵi. Naã wiháarã, a'tíro karíkú wiháakārã niŵã:

—Mí'í Ó'âkí hi maki nií', niŵi niŵi.

Wãtiã Cristo Ó'âkí hi besé'ki ními niisére masíkārã niŵã. Tohó weégi Jesu naãre tu'tígi, uúkú dutitiki niŵi.

Jesu Galiléia di'tapi kíí yeé kitire werê kusia'ke nií'

(Mc 1.35-39)

⁴²Bo'rê ke'ari kura Jesu makã sumútoho masá marirópi wa'âki niŵi. Kíí tohó weeká, masá kííre a'mã, kíí niirópi siru tuú ehakārã niŵã. Kííre apé sia'pi wa'ã dutitikārã niŵi niŵã. ⁴³Jesu naãre niŵi niŵi:

—Yi'f apêye makaripi kê'rare âyusé kiti, Ô'âkî hi a'ti nukúkâkâharâre wiôgi niigisami niisére wereró íá'. Ô'âkî hi naâ yâ'âro weé'kere bihâ weti dika yuúkâ, kîi yarâ sâhakâ weegísami. A'té nîiâtehereta yi'f paki yi'f re o'do'wî, níiki nífwî.

⁴⁴Tohó weégi Jesu naâ nerê wiase wi'seri Galiléia di'ta niisé makaripire werê kusiaki nífwî.

Jesu kîi tutuaró me'ra wa'f pâhará wêheká weé'ke níi'

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

5 Ni'ká nîmi Jesu Genesaré wamêtiri ditara sumútohopi níiki nífwî. Kîi toopí niirí kura pâhará masá etâkârâ nífwâ. Kîi Ô'âkî hi yee kiti weresére tí'ó sî'rîrâ, kîi tiro pâhará tuú wâ'kakârâ nífwâ. ²Ditara sumútoho nukúporopi piáwi masá marisépawi pa'saká í'yâki nífwî. Wa'f wêherá ehâ'kârâ teepawîre toopí po'ò, naa yéé wêhêkihipagire koérâ wa'ârâ mahá ni'kakârâ nífwâ. ³Jesu teepawîre í'yâgi, Simão yawipí mihâ sâhaki nífwî. Simãore “Sô'o kurépi waha wîróya”, níiki nífwî. Kîi tohó níika be'ro Jesu tiwipí ehâ nuha, masá sumútohopi nu'kurâre bu'ê ni'kaki nífwî. ⁴Naâre bu'êka be'ro Simãore a'tiro níiki nífwî:

—Yukî sire deké kurepi waha wiháya. Toopí mi'i yaá wêhêkihire doke yóoya, níiki nífwî.

⁵Simão kîi re yi'tíki nífwî:

—Masaré bu'egí, ísâ pi'etí, yamí wêhé bo'reamiapi. Neê wêhetaíasi. Mi'f dutígita dutí toha'. Tohó weégi wêhêkihire doke yóogiti, níiki nífwî.

⁶Naâ tigiré doke yóoka be'ro pâhará wa'f sâháa no'okârâ nífwâ. Tohó weéro tigí wêhêkihi tí'rî ro tiro weékaro nífwî. ⁷Teeré í'yârâ, naâ me'rakâharâ apêwi yukîsipi niirâre wee tamú ditirá biâ pihikârâ nífwâ. Naâ, naâ tiropi etâ, naâre wee tamúkârâ nífwâ. Teepawí piáwipita wa'f me'ra kâ'ró mirí diha boo kurekaro nífwî. ⁸A'tiro wa'aká í'yâgi, Simão Pedro Jesu tiró ehâ ke'a, kîi re níiki nífwî:

—Yi'f wiôgi, yi'f yâ'âro weesé biki níi'. Tohó weégi mi'f âyugí, yâ'asé moogí yi'f tiro niítikâ'ya, níiki nífwî.

⁹Wa'f pâharâre í'yâ maria tíhagi, tohó níiki nífwî. Tohó niiká âpêrâ kîi me'ra ní'kârâ kê'ra meharóta í'yâ mariakârâ nífwâ. ¹⁰Apêwipi ni'kârâ Zebedeu pô'ra Tiago, João Simão me'rakâharâ naâ kê'ra í'yâ mariakârâ nífwâ. Be'ró Jesu Simãore níiki nífwî:

—Uítikâ'ya. Ni'kaká me'ra mi'f wa'f wêhégi weeró noho masaré yee kitíre werêgisa'. Werê, pâhará yi'f re êho peókâ weegisa', níiki nífwî.

¹¹Be'ró naâ yukîsipawire sumútohopi waha nihákârâ nífwâ. Níi pe'tise naâ kióm'kere toopíta kúúkâ', Jesu me'ra wa'â wa'âkârâ nífwâ.

Jesu kamí boagíre yi'rió'ke níi'

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹²Jesu ni'ká maka Galiléia di'tapi niirí kura ni'kí níi pe'tiro ipipí kamí boagí kîi tiro wa'âki nífwî. Kîi re í'yâgi, kîi pi'to di'tâpi paâ mu'ri ke'a, a'tiro níiki nífwî:

—Wiôgi, mi'f do'âtisere yi'rió masi'. Mi'f iaró noho weeyá yi'f re, níiki nífwî.

¹³Tohó niiká tí'ógi, Jesu kîi re yi'riógi yâa peó, a'tiro níiki nífwî:

—Yi'riógiti. Kamí marigí tohayá, níiki níwí.

Kíî tohó níiká ta, kíî kamí níimi'ke yatí pe'tia wa'ákaró níwí. ¹⁴Tu'á eha ní'ko, Jesu kíîre a'tíro níiki níwí:

—A'teré ãpêrã werêtikã'ya. A'tíro pe'e weeyá. Diakí híta sacerdote tiropi mi'í yeé kami yatí'kere í'yógi wa'áya. Kíî mi'íre í'yáka be'ro mi'í kamí boasére “Pe'tiá wa'a”, níngisami. Kíî tohó níika be'ro Moisé Ô'ákí hire o'ó duti'kere o'óya. Mi'í tohó weeká, níí pe'tirá mi'í kamí yatí no'o'kere masírásama. Be'ró naá me'ra níisétigisa' taha, níiki níwí.

¹⁵Jesu yeékãhase pe'e siãpe me'ra nemoró masí no'okaró níwí. Tohó weerã páhará masá kíî uúküsere tí'orá tirã nerêkãrã níwã. Tohó níiká naá do'átisere yi'riókã íárã, kíî tiro nerêkãrã níwã. ¹⁶Naá tohó weemíkã, Jesu pe'e masá marisépi wa'áki níwí. Teepí kíî pakí Ô'ákí hi me'ra uúku mihaki níwí.

Jesu síhã masítigire yi'rió'ke níí'

(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷Ni'ká ními Jesu masaré bu'êgi weéki níwí. Tiítare masá wa'teropire ní'karerã fariseu masa, ãpêrã Moisé ohã'kere bu'erã duhíkãrã níwã. Ní'karerã Galiléia di'tapi níisé makarikãharã níikãrã níwã. ãpêrã Judéia di'tapi níisé makarikãharã níikãrã níwã. Tohó níiká ãpêrã Jerusalé kãharã níikãrã níwã. Naá toó níiri kura Jesu do'átirãre yi'riógi, Ô'ákí hi tutuasé me'ra yi'rióki níwí. ¹⁸Jesu masaré bu'erí kura ãpêrã masá ní'kí síhã masítigire kíî kúyaró me'ra wiã ehakãrã níwã. Naá wi'ipí mii sãhá, Jesu tírópi kúu sí'rikãrã nímiwã. ¹⁹Tohó weé sí'rimirá, masá páhará waro níí yuukã, neé wiã sãha masítikãrã níwã. Tohó weerã wi'í dípo sãrípi mihãa, ní'ká pee see weékãrã níwã. Tii peépi kíî kúyaró me'ra kíîre Jesu tírópi, masá wa'teropí du'u dihókãrã níwã. ²⁰Jesu naá êho peókã í'yãgi, do'átigire a'tíro níiki níwí:

—Mi'í yã'áro weé'kere akobohó no'o toha', níiki níwí.

²¹Kíî tohó níiká tí'orã, Moisé ohã'kere bu'erã, fariseu masa a'tíro wãkúkãrã níwã: “Á'rí kíî tohó uúküse me'ra Ô'ákí hire yã'áro uúkúgi weemí. Noá níiti kíî tohó weegí? Kíî ‘Ô'ákí hi weeró noho tutuagí níí’”, níí wãkúsari? Marí weeró noho ípitígi masá yã'áro weé'kere akobohó masítisami. Ô'ákí hi ní'kitá yã'áro weé'kere akobohó masimi”, níikãrã níwã.

²²Jesu naá wãkusére í'yã masigi, a'tíro níiki níwí:

—De'ró weerã misã yi'íre mehêkã wãkú ma'akã'ti? ²³De'ró níisé pe'e díãsati butia'ti? “Mi'í yã'áro weé'kere akobohó no'o toha'” níiká, ou “Wã'ká ní'ka, síhã wã'kaya” níisé pe'e díãsa weeti nee? “Mi'í yã'áro weé'kere akobohó no'o toha'” níiká í'yãtimirá, êho peóya marí. “Wã'ká ní'ka, síhã wã'kaya” níiká pe'e maa, kíî síhasére í'yã toharãpi “Diakí híta níí”, níí êho peó no'o', níiki níwí. ²⁴Tohó weégi yi'í Ô'ákí hi makí masí weeró noho ípitígi yi'í tutuasére í'yógi, á'rí síhã masítigire yi'riógiti. Teé me'ra misã yi'í masá yã'áro weé'kere akobohó masísere masírãsa', níiki níwí.

Tohó weégi síhã masítigire a'tíro níiki níwí:

—Mi'í pe'e maa a'tíro níigiti. Wã'ká ní'kaya. Mi'í kúyaróre mii wiã, mi'í yaá wi'ipí toháagisa', níiki níwí.

²⁵Kíî tohó níiká ta, naá níí pe'tirá í'yóropi síhã masítiki wã'ká ní'kaki níwí. Wã'ká ní'ka, kíî kúyã'karore mii wiã, Ô'ákí hi áyú butia'mi níigita,

kĩ i yaá wi'lipi toháa wa'áki niŵwĩ. ²⁶Niŵ pe'tirā tohō wa'asére i'ya maria, “Ō'ákĩ hi tutuagĩ, áyú butia'gi niŵmĩ”, ni'kaká maa marĩ neé i'ya wiaya marisére i'yaási, niŵkārā niŵwā.

Jesu Leviré pih'ke niŵ'

(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷Jesu sihá masitigire yi'rioka be'ro wi'lipi niŵ'ki wiháaki niŵwĩ. Wiháa, ni'kĩ romano masa wiôgire niyéru wapa seé basagire i'ya bokaki niŵwĩ. Kĩĩ Levi wamêtiki niŵwĩ. Kĩĩ da'ra wiáropi duhĩki niŵwĩ. Jesu kĩĩ re i'yaği, “Te'á yi'f me'ra a'tiá”, niŵki niŵwĩ.

²⁸Kĩĩ tohō niiká ti'ógĩ, Levi wā'ká ni'ka, niŵ pe'tise kĩĩ da'rá'kere du'u kúú peo, Jesu me'ra wa'áki niŵwĩ.

²⁹Be'ró Levi kĩ i yaá wi'lipi Jesuré pahiri bosê nimi wee peóki niŵwĩ. Levi me'rakāharā pāharā wapa seerā niŵkārā niŵwā. Tohō niiká āpērā kē'ra pāharā masá naā me'ra ba'ārā niŵ nemokārā niŵwā. ³⁰Naā tohō weeká, fariseu masa, Moisé ohā'kere bu'erá naāre i'ya nu'ku ko'tekārā niŵwā. Tohō weerā Jesu bu'eráre uukahákārā niŵwā. A'tiŵo niŵkārā niŵwā:

—De'ró weerā misá niyéru wapa seerā me'ra, yā'áro weerá me'ra sī'ri, ba'āti? niŵkārā niŵwā.

³¹Jesu naā tohō niisére ti'ógĩ, a'tiŵo niŵki niŵwĩ:

—Do'átise moorá dutúruŵe a'mâtisama. Do'átirā pūriká a'mâsama.

³²“Áyurá niŵ” niiráre a'māgi meheta a'tiwi. Āpērā “Īsā yā'arā niŵ” niirá pe'ere a'māgi a'tiwi. Naā yā'áro weé'kere bihá weti dika yuú dutigi a'tiwi, niŵki niŵwĩ.

“Mi'f bu'erá de'ró weerā be'ti weeti?”

Jesuré niŵ'ke niŵ'

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³Be'ró Jesuré sēri yā'a nemokārā niŵwā:

—João masaré wamē yeegi bu'esére siru tuúrā, tohō niiká ĩsā fariseu masa bu'esére siru tuúrā Ō'ákĩ hire ēho peorā be'ti sērisamá. De'ró weerā mi'f bu'erá pe'e be'titimirā, sī'ri ba'āti? niŵkārā niŵwā.

³⁴Jesu naāre yi'tiki niŵwĩ:

—De'ró weeákimi amúkā di'tegĩ naā me'ra niŵgi, kĩĩ pihō'kārāre bihá weti, be'ti dutĩ boosari? ³⁵Be'ró kĩĩ re āpērā apé sia'pi miáaka be'ro pūrikāre bihá weti, be'tirásama. Jesu, yi'f naā me'ra niŵ yuhūpi; yi'f naā me'ra niŵtikā pūrikāre, be'tirásama niŵgi, tohō niŵki niŵwĩ.

³⁶Kitĩ weeró noho niisé me'ra naāre werē nemoki niŵwĩ:

—Neé ni'kĩ ma'maró su'tiŵore tĩ'rê, meharó su'tiŵopi serē ō'otisami.

Tohō weégi ma'maró su'tiŵore bahuriógi weesami. Tohō niiká ma'maró su'tiŵore mehá su'tiŵopi serē ō'okā, yā'áro bahú! ³⁷Tohōta wa'ása! ma'má vinho meha ahúri wa'íkĩrā kaseri me'ra weé'ke ahuripi pose yeékā. Tohō weeká maa, vinho pa'mĩ yi'ri, tee ahúrire tĩ'rêk'asa! Tohō wa'aká, vinho piôte pe'tia wa'ása! Tohō weéro vinho kō'ā wa'a, tee ahúri kē'ra kō'ā wa'ása! ³⁸Tohō weéro ma'má vinhore ma'ma ahuripi pose yeéro íá! ³⁹Neé ni'kĩ vinho meharé sī'ri poó'ki ma'maré sī'ri sī'ritisami. Kĩĩ a'tiŵo niŵsami: “Yi'f sī'ri mi'ta'ke mehá pe'e, nemoró áyuápi”, niŵsami. Misá too dipóropi weeséti'kere misá wee poó'kere ma'má yi'f bu'esé pe'ere dika yuú sī'ri wee' niŵgi, tohō niŵki niŵwĩ.

**Judeu masa naâ soo wiári nimi saurú niiká
Jesu bu'erá trigore tĩ'rê'ke nií'**

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

6 Ni'ká nimi Judeu masa naâ soo wiári nimi niiká, Jesu trigo wesepi yi'riáká, kĩí bu'erá trigore wehê tĩ're, sã'ke weé, tee peérire ba'ákārā niíwā. ² Fariseu masa naâ tohō weeká ĩ'yārā, naāre sērī yā'akārā niíwā: —De'ró weerá marī soo wiári nīmire da'ra dutítimiká, misá tohō weetí? niíkarā niíwā.

³ Jesu naāre yi'tíki niíwī:

—Misá diporókĩ hi wiōgi Davi kĩí me'rakāharā me'ra ihá boārā naâ weé'kere bu'ēpā. ⁴ Naā a'tĩro weekārā niíwā. Ō'ákĩ hi wi'ipi sáháa, pāu “Ō'ákĩ hi yee nií'” nií'kere, naāre ba'ā dutitĩ'kere ba'ákārā niíwā. Kĩí me'rakāharā kē'rare dika waáki niíwī. Sacerdotea di'akĩre tee pāu ba'ā duti no'okaro niímiwī. Yi'ĩ bu'erá teeré ba'ārā, yi'rĩ ni'karā meheta weemá niígi, tohō niíki niíwī.

⁵ Naāre nií nemoki niíwī Jesu:

—Yi'ĩ Ō'ákĩ hi maki masĩ weeró noho ipitĩgi soo wiári nimi dutisē nemoró dutĩ masĩ', niíki niíwī.

Jesu amúkā bi'ā wia'kire yi'rió'ke nií'

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Jesu ape nimí naâ soo wiári nimi niiká, Judeu masa nererí wi'ipi sáháa, naāre bu'ēki niíwī. Toopí ni'kĩ amúkā diakĩ hí káha amúkā bi'ā wia'ki niíki niíwī. ⁷ Moisé dutĩ'kere bu'erá, tohō niiká fariseu masa Jesuré ĩ'yā ko'tekārā niíwā. Naā, marī soo wiári nīmire kĩí yi'riógisari? niírā, tohō weekārā niíwā. Kĩí yi'riókā, weré sáata basiórosa' niírā, tohō ĩ'yákārā niíwā. ⁸ Jesu naā wākusére ĩ'yā masigi, amúkā bi'ā wia'kire a'tĩro niíki niíwī:

—Wā'ká ni'ka, wihátia masa dekopĩ, niíki niíwī.

Kĩí tohō niiká, amúkā bi'ā wia'ki wā'ká ni'ka, wihátiki niíwī. ⁹ Kĩí tohō weeká, Jesu fariseu masa mehêkā wākuráre a'tĩro niíki niíwī:

—Yi'ĩ misāre apēye noho sērī yā'agiti. Marī soo wiári nimi niiká āyusére weeró iatĩ ou yā'asé pe'ere weeró iatĩ? Yi'riósere iatĩ ou wehê kō'ase pe'ere iatĩ? niíki niíwī.

¹⁰ Be'ró Jesu nií pe'tirā toó niírāre ĩ'yā toha, amúkā bi'ā wia'kire niíki niíwī:

—Mi'ĩ yaá amúkare siōya.

Kĩí tohō niiká ti'ógi, siōki niíwī. Maatá yi'rió no'oka amúkā tohákaro niíwī. ¹¹ Kĩí tohō weeká ĩ'yārā, fariseu masa, Moisé ohá'kere bu'erá uā yi'ria wa'ákārā niíwā. Tohō weerá “Marĩ de'ró weerásari ā'riré?” nií a'mêri sērī yā'akārā niíwā.

Jesu kĩí bu'erá dozere besé'ke nií'

(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Jesu tee nimírire ĩ'rigipi kĩí pakĩ me'ra uúkugi wa'áki niíwī. Toopíre tii yamíre kĩí pakĩ me'ra uúkū bo'reaki niíwī. ¹³ Bo'rê ke'aka be'ro kĩí bu'esére siru tuúrā pāharāre pihîoki niíwī. Pihîo, naā wa'tero niírā dozere beséki niíwī. Naāre “Yee kitíre weré kusiarā yi'ĩ bese kúú'kārā niírāsa'”, niíki niíwī. ¹⁴ A'tikérā niíkarā niíwā: Simão, be'ró Jesu kĩí re Pedro pisúki

niŵi. Ápí kîî akabihí André niîki niŵi. Tohô niiká Tiago, João, Filipe, Bartolomeu niikārā niŵā. ¹⁵ Ápêrā Mateu, Tomé, Tiago Alfeu maki, ápí Simão wamêtigi zelote kurakî hi niikārā niŵā. ¹⁶ ápí Juda Tiago akabihí niîki niŵi. Tohô niiká Juda Iscariote, be'ropí Jesuré kîî re i'yā tu'tirāpire o'óakihi kē'ra niîki niŵi.

Jesu pāhará masaré bu'ê'ke niî'

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesu i'rigípi niî'ki kîî bese kúú'kārā me'ra tigí di'pókāpi diháaki niŵi. Toopí dihági, ni'ká paa āyurí paapi tohá ke'aki niŵi. Toopí pāhará kîî bu'esére siru tuúrá niikārā niŵā. Ápêrā masá pāhará Judéia di'takāhará, Jerusalé kāhará, pahirí maa sumútoho niisé makari Sidó, Tirokāhará niikārā niŵā. Naá niî pe'tirā Jesu bu'esére ti'orā wa'ākārā niŵā. Tohô niiká naa yeé do'átisere yi'rió dutirā wa'ākārā niŵā. ¹⁸ Ápêrā wātiā sáhāa no'o'kārā kē'ra wa'ākārā niŵā. Jesu naá kē'rare yi'rióki niŵi. ¹⁹ Kîî tu'tuaró me'ra niî pe'tirā do'átirāre yi'rióki niŵi. Tohô weérā niî pe'tirā kîî re yē'ê yā'a sī'rikārā niŵā.

E'katíse kiti, e'katíya marisé kiti niî'

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesu i'rigípi diháaka be'ro kîî bu'eráre i'yā, niîki niŵi:
—Misá pahásé kiorá Ó'ákî hi wiógi niirópi wa'ārása'. Tohô weérā e'katíya.
²¹ No'ó ni'kâroakāre ihá boará noho e'katíya. Be'ropíre yapírása'.
No'ó ni'kâroakāre utirá noho be'ropíre buhirása'. Tohô weérā e'katíya.
²² Misá yi'î Ó'ákî hi maki masí weeró noho ipitígire êho peókā, masá a'tíro weerásama. Misāre i'yā tu'tirāsama. Naá me'ra niimi'kārāre kō'á wíro miharásama. Misāre buhíkā', yabírāsama. Misāre “Yā'ará niíma”, niírāsama. Naá tohô weeká, e'katíya. ²³ Misá i'mí sepi pahí butia'ro e'katíse bokarása'. Tohô weérā naá tohô weerí kurare ipítí e'katí yi'ri ni'kaya. Diporókāharāpi misá yēki simiá kē'ra Ó'ákî hi yee kitire werê mi'tarāre tohōta weekārā niŵā.
²⁴ Misá pehé kiorá pe'e a'ti nukúkākāhase di'akíre wākú nirirā noho, e'katí toha'. Tohô weéro misāre yā'á niírosa'.
²⁵ Misá ni'kâroakā ba'á yapirá noho e'katí toha'. Tohô weéro misāre yā'á niî'. Be'ropíre ihá boarása'.
Misá ni'kâroakāre e'katí buhirá nohore yā'á niî'. Be'ropíre bihá weti, utírása'.
²⁶ A'ti imí kohokāhará naá āyuró uúkū no'orāre yā'áro wa'ārása'. Diporópi “Ó'ákî hi yee kiti wererá niî'” niî soorāre misá yēki simiá meharóta āyuró naāre uúkūkārā niŵā.

Maríre i'yā tu'tirāre ma'i dutíse niî'

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ No'ó yeekāhásere ti'ó sī'rírā nohore a'tíro niígiti. Misāre i'yā tu'tirāre ma'iyá. Misāre yā'áro weerāre āyuró weeyá. ²⁸ Misāre yā'áro uúkūrāre “Naāre āyuró wa'aáto”, niíya. Misāre yā'áro tu'tí, buhíkārāre naa yeé niíatehere sēri basáya. ²⁹ Ni'kí mi'î re ni'ká pā're diāpoapi paaká, apé pā're pe'ere mahāmi ni'ka, paá dutiya taha. No'ó ni'kí mi'î yaró su'tíro bu'ikāharore e'maká, mi'î yaá camisa kē'rare tuu weé o'oya. ³⁰ Niî pe'tirā misāre sērirāre o'ōya. No'ó misa yeére miáakā, “Wiaápa”, niítikā'ya.

³¹ Misâre âpêrâ âyuró weeká iása! Misá kē'ra tohōta naâre âyuró weé me'rikā'ya.

³² Misá ma'irá di'akīre ma'iká, âpêrâ pe'ere ma'itíká, Ô'âkī hi misâ tohō weesére âyuró i'yâtisami. Yā'ará kē'ra naâ me'rakāharā di'akīre ma'isamá.

³³ Misâre âyuró weerá di'akīre âyuró weeká, Ô'âkī hi misâ tohō weesére âyuró i'yâtisami. Yā'ará kē'ra meharóta naâre âyuró weerá di'akīre âyuró weesamá. ³⁴ Misá âpêrâre apêye noho wasorá, “Naâ wiarásama” niirá di'akīre o'oká, wapa marísa! Yā'ará kē'ra meharóta âpêrâ yā'aráre naâ wiarásama niirâ, wasosamá. ³⁵ Misá yi'ri re êho peorá pe'e misâre i'yâ tu'tirâre ma'iyá. Naâre âyuró weeyá. Naâ apêye noho wasoká, wasosé wapa “Apêye noho dika yuúrâsama” niiró mariró naâre wasoyá. Tohō weeká, Ô'âkī hi misâre pehé âyusé o'ôgisami. Kīî i'mîsepi niigí pō'ra niirása! Kīî mariká keoró weetirâre, tohō niiká yā'âro weerâre pahá yā'agi, âyuró weesamí. ³⁶ Tohō weérá marí paki pahá yā'aro nohota misá kē'ra niî pe'tirâre pahá yā'aya.

Âpêrâre “Misá yā'ará niî” niitikā'ya niisé niî'

(Mt 7.1-5)

³⁷ Misá âpêrâre “Naâ yā'ará niîma”, niî i'yâ besetikā'ya. Tohō weeká, Ô'âkī hi kē'ra misâre besesomé. Tohō niiká âpêrâre “Yā'â butia!, bu'ri da'reró iá!” niitikā'ya. Tohō weeká, Ô'âkī hi kē'ra misâre tohō niîsoma. Âpêrâre akobohóya. Ô'âkī hi kē'ra meharóta misâre akobohógisami.

³⁸ Âpêrâ apêye noho moorâre o'ôya. Tohō weeká, Ô'âkī hi kē'ra misâre o'ôgisami. Misâre ni'ká ahuro yáá di'oka ahuro, âyuró mu'mû yi'riri ahuro weeró noho o'ôgisami. Misá âpêrâre o'ô'karo nohota Ô'âkī hi misâre o'ôgisami, niîki niîwī Jesu.

³⁹ Jesu kīî bu'erâre a'te kití weeró noho niisé me'ra werêki niîwī:

—Ni'kí i'yâtigi ápí i'yâtigire tí á wā'ka masitisami. Tohō weérá naâ piárâpita no'ó niirí kopepi birí sâha boosama. ⁴⁰ Ni'kí bu'egí kīîre bu'egí nemoró masí yi'ri ni'katisami. Kīî bu'ê tu'a ehaka be'ropi kīî kē'ra kīîre bu'egí weeró noho niigisami.

⁴¹ Misá basi yā'ará niîmirá, de'ró weérá misá akawerégire “Yā'agi niîmi”, niîti? Âpêrâre “Misá yā'ará niî” niíatoho diporo mari yeé pe'ere i'yâ mī'taro iá! ⁴² Misá a'té weeró noho niî boosa! Misá akawerégire “Mī'i yaá kapeapi kâ'a marároakâ niî”, niî boosa! Misa yaá kapeapi pahirí pihire i'yâtimirá, misá akawerégire “Kapêapi niiseákâre mīí kō'arâti”, niî masitisa! Misá tohō weérá, wee soorá niî! Misa yeé kaperipi niisé pe'ere mīí kō'a mī'taya. Tohō weéka be'ropi misá akawerégi kâ'a marároakâ kapêripi niisé pe'ere mīí kō'a masirása!, niî werêki niîwī Jesu.

Yukîgire tigi diká me'ra i'yâ masi no'osa' niisé niî'

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Jesu a'tiro werê nemoki niîwī:

—Neê ni'kági yukîgi âyusé dikâtikihi yā'asé dikâtitisa! Yā'asé dikâtikihi kē'ra âyusé dikâtitisa! ⁴⁴ Niî pe'tise yukipagí tee diká me'ra i'yâ masi no'osa! Potâgi neê figueira wamêtise dikâtitisa! Potá kiosé kē'ra neê i'sé dikâtitisa! ⁴⁵ Masí âyugí âyusé wâkusé kio yuúgi, âyuró uúkūsami. Ápí yā'agí pe'e kīî wâkusé yā'asé niî yuuká, yā'âro uúkūsami. Maríre yā'asé niî yi'riri, yā'aséta marí uúküse wiháa! Áyusé niiká, âyusé wiháa!

Mehêkâ di'akî wi'sêri yeê ni'kasere weresé niî'

(Mt 7.24-27)

⁴⁶De'ró weérã yi'f're “Īsã wiôgi” niîmirã, yi'f' dutisé pe'ere weé weeti?
⁴⁷No'ó yi'f' tiropi a'ti, yi'f' uúküsere ti'ó, be'ró yi'f' duti'ro noho keoró weegi a'ti'ro weeró noho niîmi. ⁴⁸Ni'kí wi'í weegítigi, di'tâpi se'ê sãha, ĩ tãgare bokasamí. Be'ró tigã bu'ipi yeê ni'ka mihasami. Be'ró diã po'ê yahakã, tí wi'ipi akó a'mã põo tẽokã, a'mé yã'atisa'. Tíi wi'í ĩ tãgapi yeê ni'kaka wi'í niî yuuro, tohó wa'ása'. ⁴⁹Apí yi'f' bu'esére ti'omígi, teeré keoró weetigi, a'ti'ro weeró noho niîmi. Wi'í weegítigi, neê ĩ'kiãropi yeê ni'ka mihatiro mariró weesamí. Be'ró diã po'ê yahakã, tí wi'ire akó a'mã põo tẽo, a'mã pi'ã birokã'sa'. Tíi wi'í neê kã'ró di'sá ni'katisa', niiki niîwĩ Jesu.

Jesu surára wiôgire da'rá ko'tegire yi'rió'ke niî'

(Mt 8.5-13)

7 Jesu ĩrigipi masaré bu'êka be'ro Cafarnaupi pi'aki niîwĩ. ²Toopí ni'kí surára wiôgi romano masi niiki niîwĩ. Kĩĩre da'rá ko'tegi kĩĩ ma'í yi'ri ni'kagi ipíti do'ãtigi wẽrisé pi'topi niiki niîwĩ. ³Surára wiôgi Jesu yeê kitire ti'ógi, ni'karérã Judeu masa bikirãre kĩĩ tiropi o'ðo'ki niîwĩ. Kĩĩre da'rá ko'tegire yi'riógi a'ti dutigi tohó weeki niîwĩ. ⁴Naã Jesu tirópi etãrã, tutuaró me'ra kĩĩre wee tamúse sêrĩkãrã niîwã. A'ti'ro niĩkãrã niîwã:

—Árĩ surára wiôgire wee tamúro iá'. ⁵Kĩĩ a'ti di'takãharã Judeu masare ãyuró ma'imí. Kĩĩta kĩĩ yeê niyêru me'ra ĩsã nerê wiari wi'ire yeê dutiwĩ. Tohó weérã kĩĩre wee tamúro iá', niĩkãrã niîwã.

⁶Teeré ti'ógi, Jesu naã me'ra wa'ãki niîwĩ. Wi'ipi ehaãtoho diporoakã surára wiôgi ãpêrã kĩĩ me'ra'kãharã Jesuré weré dutigi o'ðo'ki niîwĩ taha. A'ti'ro niî dutiki niîwĩ:

—Wiôgi, mi'f're kari boó s'ritiami. Kĩĩ “Yi'f' mehô niigi nísa'”, niĩami. Tohó weegi kĩĩ “Yaã wi'ipi sãhãtikã wee masítisa'”, niĩami. ⁷Tohó weegi kĩĩ basi k'ãra mi'f're a'mãgi a'títiami. A'ti'ro pe'le niĩami. “Mi'f' wa'ãtimigi, mi'f' dutiose me'ra kĩĩre da'rá ko'tegi yi'rigísami”, niĩami. ⁸Kĩĩ “Ápêrã surára dutiró dokapi niî'”, niĩami. “Yi'f' k'ãra ãpêrã surãrãre duti turia'. Yi'f' ni'kiré o'ðo'kã, kĩĩ wa'ãmi. Ápiré yi'f' ‘A'tiã’ niikã, a'tĩmi”, niĩami. Kĩĩre da'rá ko'tegire “A'ti'ro weeyã' niikã, weemí”, niĩami, niĩkãrã niîwã Jesuré.

⁹Jesu kĩĩ tohó ni'kere ti'ógi, ti'o mariã wa'ãki niîwĩ. Be'ró mahãmi i'ya, kĩĩre siru tuúrãre a'ti'ro niiki niîwĩ:

—Árĩ surára wiôgi Israel kurakĩ hi meheta yi'f're ãyuró êho peómi. Diakĩ hí misãre niigiti. Neê ni'kí Israel kurakãharã wa'teropire ãrĩ weeró noho êho peóse kiógi're ĩ'yãtikãti, niiki niîwĩ.

¹⁰Be'ró surára wiôgi kĩĩ o'ðo'kãrã wi'ipi dahã tohaakãrã niîwã. Naã tohatãrã, surãrãre da'rá ko'tegire yi'ri'kipire ĩ'yãkãrã niîwã.

Jesu wapê wi'io makire masó'ke niî'

¹¹Jesu surára wiôgire da'rá ko'tegire yi'rióka be'ro Naí wamêtiri makapi wa'ãki niîwĩ. Kĩĩ bu'erã, tohó niikã ãpêrã pãharã masã kĩĩ me'ra wa'ãkãrã niîwã. ¹²Tii makã pi'to kĩĩ eharĩ kura ni'kã puti masã putire yaãrã wa'ãrã wiã wã'kakãrã niîwã. Wêrĩ'ki, wapê wi'io maki ni'kí niigi niiki niîwĩ. Pãharã tii makãkãharã koõre ba'pãtikãrã niîwã. ¹³Koõre i'yãgi, Jesu pũuro pahã yã'aki niîwĩ. A'ti'ro niiki niîwĩ:

—Utĩtigota, niiki niîwĩ.

¹⁴ Jesu kîî re masógi, tii akárore yãa peóki niîwî. Kîî tohó weeká, tii akárore wiã wãkarã tohã ni'kakãrã niîwã. Wêrî'kire a'tîro niîki niîwî:
—Yi'î mi'î re dutî'. Wã'ká nuhaya, niîki niîwî.

¹⁵ Kîî tohó niîka be'ro wêrî'ki wã'ká nuha, uúku ni'kaki niîwî. Masó toha, Jesu kîî pakoré wiáki niîwî. ¹⁶ Teeré î'yârã, niî pe'tirã masá ikiákãrã niîwã. Tohó weerã Ô'ákî hire e'katí peorã, a'tîro niîkãrã niîwã:

—Ni'kí Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tagi tutuã yi'rigi marí wa'teropire bahuãmi, niîkãrã niîwã.

Apêye kê'rare niî nemokãrã niîwã:

—Ô'ákî hi kîi yarãre wee tamúgi a'tígi weeápî, niîkãrã niîwã.

¹⁷ Niî pe'tiro Judéia di'tapire, toó sumútohopire kîî re masó'ke se'sãa wa'ákaro niîwî.

João masaré wamê yeegi kîî bu'erãre Jesu tirópi o'ôo'ke niî'

(Mt 11.2-19)

¹⁸ João masaré wamê yeegi bu'îri da'rerí wi'ipi niîki niîwî. Tiítare kîî bu'esére siru tuúrã Jesu yeé kitire kîî re werékãrã niîwã. Teeré ti'ógi, piárã kîî bu'esére siru tuúrãre pihîoki niîwî. ¹⁹ A'tîro niîki niîwî:

—Jesu tirópi wa'áya. “Mi'íta niîti ‘Masaré yi'riooákihi a'tígisami’ niî no'o'ki ou ápipíre yuú kuerãsari yuhûpi?” niî sêri yã'aya, niîki niîwî.

²⁰ Be'ro naã Jesu tirópi ehã, kîî re niîkãrã niîwã:

—João masaré wamê yeegi mi'î re ísãre a'tîro sêri yã'a dutiami.

“Diakî híta mi'î ‘Masaré yi'riooákihi a'tígisami’ niî'kita niîti? ou ápipíre yuú kuerãsari yuhûpi?” niîami, niîkãrã niîwã.

²¹ Naã eharí kurare Jesu pãharã do'átirãre yi'riógi weéki niîwî. Tohó niiká kamí boarãre, wãtiã sãháa no'o'kãrãre kô'ã wírogi, naãre kapêri bahú no'otirãre yi'riógi weéki niîwî. ²² Jesu, João o'ôo'kãrã sêri yã'akã, a'tîro yi'tfki niîwî:

—Misã yi'î weeká î'yasére, misã ti'osére Joãore werêrã wa'áya. “Kapêri î'yãtimi'kãrã ni'kãroakãre î'yãma. Sihã masitimi'kãrã sihãma. Kamí boarã yatí pe'tia no'oma. O'mê peeri ti'otf'kãrã kê'ra ti'omá. Wêrî'kãrã masamá. Pahasé kiorã masaré yi'rióse kiti, áyusé kitire ti'omá. ²³ Yi'î re êho peó du'utigi noho e'katígisami” niîami, niî werêrã wa'áya Joãore, niîki niîwî Jesu.

²⁴ João o'ôo'kãrã wa'ãka be'ro Jesu João yeekãhásere masaré werêki niîwî. A'tîro niîki niîwî:

—Misã masá marirópi Joãore î'yârã wa'ápã. Toopí wa'ãrã, uigí noho, wãkú tutuatigi nohore î'yârã wa'átipã. Kîî tutuãtigi taã buti wi'ró wee kiáro weeró noho niítimi. ²⁵ Tohó niiká áyusé su'tí sãyagíre î'yârã wa'átipã. Su'tí áyusé sãyarã noho, ma'mã su'a niisétirã noho wiórã yeé wi'seripi niísama. ²⁶ Too püríkãre misã toopí kîî re î'yârã wa'ãrã, ni'kí Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tagire î'yârã wa'ãrã weepã. Misãre niígiti. João ápêrã Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tarã nemoró niî yi'ri ni'kami.

²⁷ Ô'ákî hi Joãore o'ôo' yuuatehere kîi yeé kiti ohãka püripi a'tîro ohã no'okaro niîwi:

“Yi'î mi'î yeé kitire werê yuukihire mi'î diporo o'ôo'giti.

Kîî mi'î wa'aãtihi ma'are apo yuúgisami. Ma'ã kê'rã yuu mi'tagi weeró noho mi'î wa'aãtoho diporo masá wãkusére bihã weti dika yuú dutígisami”,
niîki niîwî Ô'ákî hi, niî ohã no'okaro niîwî.

²⁸ Misâre werêgiti. Niî pe'tirã Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarã wa'teropire neê ni'kí João masaré wamê yeegi yi'rióro niigi maríki niîwî. Tohô niîmikã, niî pe'tirã Ô'âkî hi wiôgi niirópi niirã João yi'rióro niîma. Mehô niigípita kîî yi'rióro niîmi, niîki niîwî Jesu.

²⁹ Kîî tohô niisére ti'órã, niî pe'tirã masá, tohô niikã niyéru wapa seérã João kîî wamê yee no'o'kãrã a'tîro niikãrã niîwã:

—Ô'âkî hi keoró weemí, niîkãrã niîwã.

³⁰ Fariseu masa, tohô niikã Moisé ohâ'kere bu'erã pe'e João wamê yee no'oya marí'kãrã niî tiharã, Ô'âkî hi naãre weê si'risere iatí'kãrã niîwã.

³¹ Tohô weegi Jesu naãre niiki niîwî:

—Masá a'tóka terokãharã, yee kitíre ti'ó si'ritirã ã'rá weeró noho weesétima. ³² Wi'marã makã dekopi apê duhirã, naã me'rakãharãre pihirã karíkürã weeró noho niîma. A'tîro karíküsama: “Í sã weôwi putimikã, basãrã wihãatiapi. Í sã bihã weose basakã kê'rare, utítapi.” Naã weeró noho a'tóka tero niirã no'ó ayuró, yã'áro weekã, meharóta ti'sátima. ³³ João masaré wamê yeegi be'ti, vinho si'ritisami. Kîî tohô weekã, misã “Wãtí kiomí”, niísa! ³⁴ Be'ró yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipitígi kê'rare ba'ã, yi'î vinho si'rikã, meharóta yã'áro uúkú! “Ba'ã wãrigi, si'ri wãrigi niîmi”, niî! “Niyéru wapa seérã me'rakí hi, tohô niikã yã'arã me'rakí hi niîmi”, niî! Neê ni'kiré êho peó wee! ³⁵ Tohô êho peótimirã, yi'î weé'kere i'yãrã, Ô'âkî hi yi'î re masisé o'osére masí no'o', niîki niîwî Jesu.

Jesu fariseu masi Simão wamêtigi yaá wi'ipi ni'ke ni'

³⁶ Ni'kí fariseu masi Jesuré kîi yaá wi'ipi ba'ã dutigi pihîaki niîwî. Tohô weegi Jesu wa'âki niîwî. ³⁷ Naã ba'arí kura tii makáko ho numiô yã'áro weegó Jesu tiró wa'áko niîwô. Koô Jesu fariseu masi yaá wi'ipi ba'ãgi wa'ãpi' niisére ti'ógo, i'mã tihikaha akostíkahare kîî tiropi miáako niîwô. ³⁸ Koô utígota, kîî sê'êma pe'e ehã ni'kako niîwô. Koô ya'ko koó koó utikã, kîi yéê di'pôkãripi dokê pehakaro niîwi. Be'ró teé ya'ko koóre koó poã ni'mo me'ra tuu koéko niîwô. Be'ró teé di'pôkãrre si'sí, koô i'mã tihise miáa'kere di'pôkãripi piô peoko niîwô. ³⁹ Koô tohô weekã i'yãgi, Jesuré ba'ã dutí'ki fariseu masi a'tîro wãkúki niîwî:

—Árî Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi niigi püríkã, “Noa nohó yi'î re yê'ê yã'ago weetí? Koô de'ró niisétigo noho niítí?” niî masi booapí. “Koô numiô yã'áro weegó niîmo”, niî masi booapí, niîki niîwî. ⁴⁰ Tohô wãkusére i'yãgi, Jesu fariseu masire niiki niîwî:

—Simão, mi'î re apêye noho niî si'risa'.

Fariseu yi'tíki niîwî:

—Masaré bu'egí, niíya, niîki niîwî.

⁴¹ Jesu kîî re niiki niîwî:

—Piãrã imiã niyéru wasogíre wapa moósama. Ni'kí quinhentos nimiri da'rasé wapa weeró noho wapa moósami. Apí pe'e cinquenta nimiri da'rasé wapa weeró noho wapa moósami. ⁴² Kîî naã piãrãre de'ró weé wapa yeé masitikã i'yãgi, naã wapa moósere tohô akobohó bahurió pe'okã'sami. A'tekãhásere mi'î re sêri yã'agiti. Ni'li nohó pe'e niyéru wasogíre ma'í yi'ri ni'kasari? niîki niîwî.

⁴³ Simão kîî re yi'tíki niîwî:

—Yi'î a'tîro ti'ó yã'asa! Pahiró wapa moó'ki pe'e ma'í yi'ri ni'kasami, niîki niîwî.

Jesu kîî re niîki niîwî:

—Mi'î keoró yî'tí'.

⁴⁴Be'ró Jesu numiôre î'yâ, Simãore niîki niîwî:

—Mi'î a'tîgo numiôre î'yâ. Yî'î mi'î yaá wî'ipi sâhatákâ, yeé dî'pôkârire koe dutîgi yî'î re akó o'ôtiapi. A'tîgo pe'e mi'î weetî'kere weeámo. Koô ya'ko koó me'ra yeé dî'pôkârire koeámo. Be'ró koô poári me'ra tuu koeámo.

⁴⁵Mi'î yî'î re pōo tērigî, marî wee wiáro noho yî'î re si'sítiapi. Koô pe'e yî'î sâha ehákâpita, yeé dî'pôkârire si'sîmo. Si'sî du'utimo yuhûpi.

⁴⁶Mi'î yî'î dipôapire i'sê, marî piô peose nohore piô peotiapi. Koô pe'e yeé dî'pôkâripire i'mî tihisere piô peoamo. ⁴⁷Tohô weégi a'tîro niîgiti. Koô pehé yâ'âro weé'kere akobohó no'omo. Tohô weégo yî'î re tohô weesé me'ra koô ipíti ma'isére î'yomó. Kâ'ró naâ weé'kere akobohórâ, kâ'ró ma'isére î'yó no'o'. Nemoró waro yâ'âro weé'kere akobohórâ, ipíti ma'isére î'yó no'o', niîki niîwî.

⁴⁸Be'ró numiôre a'tîro niîki niîwî:

—Mi'î yâ'âro weé'kere akobohó no'o pe'okâ', niîki niîwî.

⁴⁹Âpêrâ ba'â dutirâ pihî no'o'kârâ toopî duhirá naâ basi a'mêri a'tîro uúkükârâ niîwâ:

—Noa nohó niîsari â'rî yâ'âro weé'kepireta akobohó sâha dohagi? niîkârâ niîwâ.

⁵⁰Naâ tohô niîmikâ, Jesu pe'e numiôre a'tîro niîki niîwî:

—Mi'î yî'î re êho peó tîhago, yâ'âro weé'kere akobohó no'oapi. Wâkú ke'tiro mariró wa'ágosa', niîki niîwî.

Jesu werê sihari kura numiâ kîî re wee tamú'ke niî'

8 Jesu yâ'âro weé'kere akobohóka be'ro niî pe'tise makaripi niî pe'tiropi sihá bil'aki niîwî. Tookâhârâre kîî yeékâhasere bu'ê werê kusiagi weéki niîwî. Tohô niîká Ô'âki hi wiôgi niîgisami niîsere werêki niîwî. Kîî bu'erá doze kîî me'ra ba'pâti sihakârâ niîwâ. ²Âpêrâ kê'ra numiâ naâ me'ra ba'pâti sihakârâ niîwâ. Naâ Jesu too dipóro wâtiâ kô'â wîro no'o'kârâ numia, do'âtise yî'rió no'o'kârâ numia niîkârâ niîwâ. Ni'kó naâ wa'tero Maria, naâ “Madalena” niigó, sete wâtiâ kô'â wîro no'o'ko niîko niîwô. ³Tohô niîká apêgo Joana, Cuza wamêtigi nimo niîko niîwô. Koô marapí Herode yeeré da'rá ko'tegi niîki niîwî. Susana wamêtigo kê'ra niîko niîwô. Âpêrâ pâhará numia Jesuré naâ kiosé me'ra wee tamúkârâ niîwâ.

Jesu otegi yee kitîre werê'ke niî'

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴Pâhará maşá pehe makârikâharâ Jesu tîrópi î'yârâ wa'âkârâ niîwâ. Naâ pâharâ nereká î'yâgi, Jesu kitî weeró noho niîse me'ra naâre bu'êki niîwî. A'tîro niîki niîwî:

⁵—Ni'kí masí kîî yaá wesepi otêgi wa'âsami. Kîî oteká, wêesté wâ'ka'ke, ma'âpi apêye otesé kape dokê ke'asa'. Tíí ma'âpi yî'riârâ, teeré âpêrâ i'ta kúu wâ'kasama. Be'ró mirikî hiá a'tî, tee peérîre î'yâ boka, ba'â pe'okâ'sama. ⁶Apêye î'tâ peeri wa'teropi dokê ke'asa'. Tee peéri pî'rî, akó mari yuúká, yâi diha wa'âsa'. ⁷Apêye otesé kape potâ wa'teropi birî ke'asa'. Potâ pe'e teeré pî'rî yî'ria, wêhékâ'sa'. ⁸Apêye otesé kape di'tâ âyurópi birî ke'asa'. Teé âyuró pî'rî, dikâtisa'. Ni'ká yôo cem peeri dikâtisa', niîki niîwî.

Toó be'ro Jesu ipíti tutuaró me'ra naâre niîki niîwî:

—O'mé peeri kiorá noho a'teré âyuró ti'oyá, niîki niîwî.

**Jesuré kîî bu'erá “De'ró weégi kití weeró noho
niisé me'ra bu'êti?” niî'ke niî'**

(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹Be'ró kîî bu'erá “De'ró niî sî'riro weeti a'te kití mi'î werê'ke?” niî sêri yâ'takârâ niîwâ. ¹⁰Naâre yi'tiki niîwî:

—Ô'âkî hi misâre a'tîro weemí. Âpêrâ too dipóropi masíya marimí'ke kîî wiôgi niisére misâre masaká weemí. Yi'îre êho peótirâ maa kití weeró noho niisé me'ra werê no'lo. Tohô weerâ yi'î bu'esére i'yâmîrâ, i'yâ masisero. Yeekâhásere ti'omîrâ, ti'o masítirâ toharásama.

Jesu otegi yee kitíre “A'tîro niî sî'riro weé!” niî werê'ke niî'

(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹Yi'î werê'ke a'tîro niî sî'riro weé'. Otesé kape Ô'âkî hi yee kiti weeró noho niî'. ¹²Ma'âpi birí ke'a'ke a'tîro niî sî'riro weé'. Masá, yee kitíre ti'omá. Be'ró naâ ti'ókere wâtí a'ti, teeré e'mâ pe'oká'sami. Naâpi teeré êho peó, Ô'âkî hi naâre yi'ri wetiká weerí niîgi, tohô weesamí. ¹³Apêye otesé kape îtâ peeri wa'teropi birí ke'a'ke a'tîro niî sî'riro weé'. Naâ, yee kitíre âyuró e'katíse me'ra ti'osamá. Tohô weemîrâ, ni'kôri marirâ weeró noho âyuró êho peótisama. Yoâtikâ âyuró êho peó kumí, be'ró naâre âpêrâ yâ'âro weeká i'yârâ, êho peó du'uká'sama. ¹⁴Apêye potá wa'teropi birí ke'a'ke a'tîro niî sî'riro weé'. Yee kitíre ti'osamá, ti'órâ pe'ea'. Mehó siâpe me'ra a'ti imí kohokâhasere wâkû ke'ti yi'riasama. Pehé kió sî'risama. A'ti imí kohopi e'katisere ipíti wâkûsama. Tohô weéro a'te niî pe'tise naâre dohôrê'ká'sa'. Tohô weerâ, naâ dikâ marirâ weeró noho tohamá. ¹⁵Apêye otesé kape di'tâ âyurópi birí ke'a'ke pe'e a'tîro niî sî'riro weé'. Naâ, yee kitíre âyuró ti'omá. Teeré ti'ó, Ô'âkî hi iaró noho keoró weé me'riká'ma. Âyuró êho peó nu'kurá pehé dikâtirâ weeró noho niîma, niîki niîwî.

Jesu sî'óo'kaha me'ra werê'ke niî'

(Mc 4.21-25)

¹⁶Jesu kîî bu'eráre a'tîro werê nemoki niîwî:

—Neê ni'kí sî'óo'kahare sî'óo' toha, apêye noho me'ra mo'âtisami. Neê kîî kâriró dokapi kûútisami. A'tîro pe'e weesamí. Niî pe'tirâ toopí sâháarâ i'yaáto niîgi, i'miáropi di'te yoósami. ¹⁷A'tîro niî'. Too dipóropi masá masí no'oya marí'kere masí no'orosa'. Ya'yióropi niî'ke kê'ra bahuárosa'. Jesu, yee kití masí no'oya marimí'ke be'ropíre sî'óo'kaha bo'rê yuuro weeró noho masí pe'tiká' no'orosa' niîgi, tohô niîki niîwî.

¹⁸A'teré ti'órâ, âyuró ti'oyá. Yi'î bu'esére ti'ó êho peórâre Ô'âkî hi masisé o'ô nemogisami. Âpêrâ yi'î bu'esére ti'ó sî'riti butia'râ pe'ere naâ masí'kere e'mâ pe'okí'sami, niîki niîwî Jesu.

Jesu pakó, tohô niiká kîî akabihírâkâhase niî'

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹Be'ró Jesu pakó, kîî akabihírâ kîî re a'mârâ a'tîkârâ niîwâ. Naâ masá mu'mú yi'riká i'yârâ, wi'ipí sâháa masitikârâ niîwâ. ²⁰Toopí niigi Jesuré werêki niîwî:

—Mi'î pako, mi'î akabihírâ sopepi niíama. Mi'îre i'yâ sî'riama, niîki niîwî.

²¹Teeré ti'ógi, Jesu niîki niîwî:

—No'ó Ô'ákî hi yee kitire ti'ó, teeré keoró weerá noho naáta yi'î pako, yi'î akabihírá weeró noho niíma, niíki niíwî.

Jesu wî'roré, tohó niiká pã'kôrire di'ta mariákã weé'ke nií'

(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²²Ni'ká nimi Jesu kîî bu'erá me'ra yukî sipi mihã sãhagi, a'tiro niíki niíwî:

—Te'á siãkihi ditãra sumútohopi, niíki niíwî.

Kîî tohó niiká ti'órã, wa'ákãrã niíwã. ²³Naã pe'arí kura Jesu kãriã wa'ãki niíwî. Wãkútiro wî'ró ipíti weê tuu wã'katikaro niíwî. Tohó wa'aká, pã'kôri yukî sipire paã kehe sãa mihakaro niíwî. Tiwí mirí dihata wió niíkaró niíwî. ²⁴Tohó wa'aká i'yãrã, Jesuré wã'kórã birí akãrã niíwã. A'tiro niíkarã niíwã:

—Î sãre bu'egí, marí miríratirã weé', niíkarã niíwã.

Naã tohó niiká ti'ógí, Jesu wã'ká, teé wî'roré, pã'kôrire yisi dutíki niíwî. Nií pe'tise di'ta marí diha pe'tia wa'ãkaro niíwî. ²⁵Tu'ã eha ni'ko, kîî bu'erãre niíki niíwî:

—Misã êho peóse de'ró wa'ãmitito? niíki niíwî.

Naã ipíti ikiã'kãrã nií tiharã i'yã maria, a'mêri niíkarã niíwã:

—Noa nohó niísari baa ã'rí? Wî'ró, pã'kôripita yi'ti doháã, niíkarã niíwã.

Jesu Gerasa wamêtirokî hi wãtiã sãháa no'o'kire kô'ã wíro'ke nií'

(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶Be'ró Jesu kîî bu'erá me'ra pe'ãki niíwî. Pê'ã, apé pã're Galiléia diakî hi Gerasa wamêtiropi pe'ã ehãkãrã niíwã. ²⁷Jesu yukî sipi nií'ki mahã ni'kari kura ni'kí Gerasakî hi kîî tiro ehãki niíwî. Yoakã yi'ríkaro niíwî kîî wãtiã sãháa no'o'ki niíró. Neê su'ti marí, neê wi'ipí niítiki niíwî. Masã peeri wa'teropi nií baha ke'atiki niíwî. ²⁸⁻²⁹Jesu kîî re i'yãgi, wãti masipíre sãyãgire “Wiháaya”, niíki niíwî. Kîî kô'ã wírokã i'yãgi, Jesu tirópi ehã ke'a, ipíti karí'kúki niíwî:

—Jesu, Ô'ákî hi i'mîsepi niigí maki, de'ró weégi yi'î re kari boógi a'títi? Yi'î re yã'ã butiaro pi'etíkã weetikã'ya, nií tutuaró me'ra sêríki niíwî.

Pehetíri wãti masire yê'é, birí ke'a mihakã weéki niíwî. Masã kîî re apé sia'pi wa'ãtikã'ato niírá, amúkãri, di'pókãripi kome daári me'ra di'te kúú mihakãrã niímiwã. Tohó weemíkã, kîî wehê sure mihaki niíwî. Wãti kîî re masã marirópi si'orí miãã mihaki niíwî. ³⁰Jesu kîî re sêrí yã'aki niíwî:

—De'ró wamêtiti?

Kîî yi'tíki niíwî:

—Legião wamêti', niíki niíwî. Pãhará wãtiã niíká' ísã niígi, tohó niíki niíwî. ³¹Wãtiã Jesuré a'tiro niíkarã niíwã:

—Î sãre i'yã bahu dutí dihari peehopi bu'îri da'rê bahuriótikã'ya nií, ipíti sêríkãrã niíwã. ³²Tiítare írigípi pãhará yeseá ba'ã nu'kukãrã niíwã. Naãre i'yãrã, wãtiã Jesuré “Naãpire sãháarãti” nií, tutuaró me'ra sêríkãrã niíwã. Jesu naãre “Tohóta weeyá”, niíki niíwî. ³³Tohó weerã naã masipíre nií'kãrã wihã, yeseapíre sãháakãrã niíwã. Yeseá naã wãtiã sãháaka be'ro opã ti'ripí oma maáti, ditãrapi doké yôha, mirí pe'tia wa'ákãrã niíwã.

³⁴Tohó wa'asére i'yãrã, yesearé ko'terá a'tiro weékãrã niíwã. Naã ipíti ikiãrã makãpi, kãpupi omã wã'ka, werêsterã wa'ákãrã niíwã. ³⁵Masã tohó

wa'asé kitire tí'órã, ì'yârã wa'âkãrã níwã. Naâ Jesu tírópí ehãrã, wãtiã sãháa no'o'kire Jesu pí'toakã duhiká ì'yâkãrã níwã. Kíî su'tí sãyã, äyuró wãkuse kiogí duhíki níwí. Naâ kíîre ì'yârã, uisé me'ra ì'yâkãrã níwã. ³⁶ Äpêrã toopí ì'yârã eharãre Jesu wãtiã sãháa no'o'kire kô'ã wírokã ì'yâ'kãrã "A'tíro weé wãtiãre kô'ã wíroami", ní werêkãrã níwã. ³⁷ Jesu tohó weeká ì'yârã, ní pe'tirã masá Gerasapí níirã Jesuré tutuaró me'ra "Mí'í apêropi wa'äya", níikãrã níwã. Naâ ipíti waró uikãrã níwã. Tohó weerã Jesuré tohó níikãrã níwã. Teeré tí'ógí, Jesu yukîsipí mihã sãha, wa'ã wa'ãki níwí. ³⁸ Wãtiã kiomí'ki Jesuré "Yí'í kê'ra mí'í me'ra wa'ãgiti" níngi, ipíti sêríki níimiwí. Jesu pe'e kíîre níiki níwí:

³⁹—Mí'í yaá wi'ipí toháa, ní pe'tise Ô'ákí hi mí'íre weé'kere weré pe'okí hi wa'äya, níiki níwí.

Tohó weégi kíî ní pe'tiro kíi yaá makakãharãre Jesu kíîre weé'kere weré kusiagi wa'ãki níwí.

Jairo makore, tohó níiká díi meha kiogóre Jesu yí'rió'ke níi'

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Be'ró Jesu ditãra apé pä'repi ní'ki pē'atãka be'ro masá e'katíse me'ra kíîre póo tērikãrã níwã. Níi pe'tirã kíîre yuú kue'kãrã níi tíharã, tohó weékãrã níwã. ⁴¹ Tíitãre ní'kí sí'orí nerē wiari wi'í wiðgi Jairo wamétigi Jesu tíró etãki níwí. Kíî Jesu tíró ehã ke'a, Jesuré "Yí'íre pahã yã'a kureya. Te'ã yaá wi'ipí", níiki níwí. ⁴² Kíî mako ní'kó níigó doze kí'mari kiogó wērisé pí'topi níiko níwõ. "Aí" níi, Jesu toó wa'arí kura pãharã masá siru tuúkãrã níi tíharã, kíîre äyuró tuú di'o wã'kakãrã níwã. ⁴³ Naâ tohó weerã wa'tero ní'kó numiô doze kí'mari díi meha do'ätigo níiko níwõ. Koô akó yee dutise wapa yeégo níi pe'tise níyēru toháa wa'ãkaro níwõ. Neé ní'kí koôre akó yee yí'riótiki níwí. ⁴⁴ Tohó weégo koô Jesu sē'êma wa'ã, kíî su'tíro yapapi yē'ê yã'ako níwõ. Koô yē'erí kurata koôre díi wihamí'ke bí'ã ní'ka wa'ãkaro níwi. ⁴⁵ Tohó wa'arí kura Jesu sēri yã'aki níwí:

—Noá yí'íre yē'êti? níiki níwí.

Níi pe'tirãpita "Neé ní'kí yē'êtimi", níikãrã níwã. Tohó weégi Pedro, tohó níiká kíî me'rakãharã Jesuré níikãrã níwã:

—Ísãre bu'egí, masá mí'íre dokê wã'a wã'ka, tuu kehéoma. Tohó wa'aká masímgí, mí'í de'ró weégi "Noá yí'íre yē'êti?" níiti? níikãrã níwã.

⁴⁶ Naâ tohó níiká tí'ógí, Jesu níiki níwí:

—Ní'kó yí'íre yē'eká tí'ó yã'api. Koôre yí'í tutuaró me'ra yí'riká weeási, níiki níwí.

⁴⁷ Kíî tohó níiká tí'ógo, kíî masí tohami, yí'íta tohó weeási níigo, nara sãágota Jesu tíró a'tí, ehã ke'ako níwõ. Koô níi pe'tirã tí'óropi weré pe'okã'ko níwõ. A'tíro weégo kíi yaró su'tírore yē'êási níigo, tohó níiká "Yí'í yē'eká ta, yí'rió no'o'kopí tohaási", níi werêko níwõ. ⁴⁸ Koô tohó níiká tí'ógí, Jesu koôre níiki níwí:

—Mí'í êho peó tíhago, yí'rió no'o'kopí tohá'. Do'ätise moogó e'katíse me'ra toháaya, níiki níwí.

⁴⁹ Jesu koôre uúkūri kura ní'kí Jairo nerē wiari wi'í wiðgi yaá wi'ikí hi ehãki níwí. Jairore níiki níwí:

—Mí'í mako wēríã tohamo. Maríre bu'egíre kari boó nemotigita maha, níiki níwí.

⁵⁰ Jesu tohó níiká tí'ógí, Jairore níiki níwí:

—Uítigita. Yi'íre êho peóya. Mi'í tohó weeká, mi'í mako masó no'ogoso, níki níwí.

⁵¹Tíí wi'ipire etági, koó pesarí tükupire neê ápêrãre sãháa dutitiki níwí. Pedro, Tiago, João, tohó níká koó paki simiá di'akíre sãháa dutitiki níwí.

⁵²Níí pe'tirá tíí wi'ipi nírá ip'ti utirãre Jesu níki níwí:

—Utítiká'ya. Koó wêrítimo. Kãrígo weemó, níki níwí.

⁵³Masá koó wêr'íkere masikãrã níwã. Tohó weerã kíí tohó níká tí'orã, kííre buhíkã'kãrã níwã. ⁵⁴Jesu pe'e uúkügita, koo yaá amúkãre yê'é, níki níwí:

—Wi'magó, wã'ká ni'kaya, níki níwí.

⁵⁵Kíí tohó nííri kurata wêr'í'ko masá, wã'ká ni'kako níwõ. Jesu koó paki simiãre “Ba'asé ekayá”, níki níwí. ⁵⁶Kíí tohó weesére i'yãrã, koó paki simiá ip'ti i'yã ikiakãrã níwã. Jesu koóre masó'kere neê ápêrãre weré dutitiki níwí.

Jesu kíí besé'kãrãre weré duti o'o'ke níí'

(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

9 Jesu kíí bu'erá dozere neêoki níwí. Be'ró naãre kíí tutuasére o'òki níwí. Wãtiã no'ó níráre kô'ã wiro masisere o'òki níwí. Tohó níká do'átise yi'rió masisere o'òki níwí. ²Naãre Ô'ãkí hi wiôgi ními níisere weré dutiki níwí. Do'átirãre yi'rió dutiki níwí. ³A'tíro níí o'ò'oki níwí:

—Wa'ãrã, neê apêye noho miáatikã'ya. Tuakihí, ahúro, ba'asé po'é, neê niyêru miáatikã'ya. Misã sãyasé me'ra di'akí wa'ãya. Neê apêye miãa nemotikã'ya. ⁴Misã no'ó nííri wi'í ehãrã, misã toó nííro põo téoro tíí wi'ipi nííya. ⁵No'ó ápêrã misãre yê'etikã, tii makãre wihãrã, tii makákãhase di'tã wã'ákere paãste kô'aya. Tohó weerã misã “A'ti makákãharã bu'íritima” níí i'yorãsa', níki níwí.

⁶Kíí tohó níika be'ro wa'ã wa'ãkãrã níwã. Wa'ã, níí pe'tise makaripi Jesu masaré yi'rióse kitire weré kusiakãrã níwã. Tohó níká do'átirãre yi'riókãrã níwã.

Herode Jesu weesére tí'ó'ke níí'

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷Herode Galiléia di'ta wiôgi níí pe'tise Jesu weé'kere tí'óki níwí. Teeré tí'ógi, Herode de'ró wee masítiki níwí. Ápêrã “Kíí João wamê yeegi wêr'íkpi masá'ki ními”, níkãrã níwã. ⁸Ápêrã “Diporókí hipi Ô'ãkí hi yee kitire weré mí'tagi Elia bahuápí”, níkãrã níwã. Ápêrã “Apé tero weégi ní'kí too diporókí hi Ô'ãkí hi yee kitire weré mí'tagi masá'ki níngi níisami”, níkãrã níwã. ⁹Herode pe'e a'tíro níki níwí:

—Yi'íta João yaa dipoãre ditê sure dutiwi. Too püríkãre noa nohó níisari naã toó kã'ro uúkú no'ogi? Kííre i'yã sí'rimisa', níki níwí.

Jesu ní'kãmukãsetiri mil imiaré ba'asé eká'ke níí'

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰Be'ró Jesu bese kúú'kãrã naã bu'ê kusiaka be'ro kíí tiro dahã, naã wee kusiá'kere werêkãrã níwã. Be'ró naãre Jesu masá marirópi Betsaida wamêtiri maka pi'topi si'orí wa'ãki níwí. ¹¹Masá pe'e naã wa'asé kitire tí'ókã'kãrã níwã. Tohó weerã naãre siru tuú wã'kakãrã níwã. Jesu naãre e'katíse me'ra põo tãrí, Ô'ãkí hi wiôgi ními níisere weré, do'átirãre yi'riókí níwí.

¹² Be'ró yamíka'pi niiká i'yārā, kīî bu'erá doze kīî tiro wa'â, kīî re niikārā niîwā:

—Masaré “Toô kâ'rota niî”, niîya. No'ó pi'tó niisé makaripi ba'asé, kâriró a'mâ dutiya. A'tó marí niirópire neê apêye noho marí butia'kâ', niikārā niîwā.

¹³ Jesu pe'e niiki niîwī:

—Misâ naâre ba'asé ekayá.

Naâ kīî re niikārā niîwā:

—Īsâ ni'kâmukâsepagata pāú, tohó niiká wa'î piárâta kió'. Īsâre â'rá pāhará ba'aátehere duu dutígi weetí? niikārā niîwā.

¹⁴ Naâ pāhará, imiá se'saro ni'kâmukâsetiri mil wa'tero niikārā niîwā. Jesu naâre niiki niîwī:

—Masaré tee kurári niki cinquenta duhí dutiya, niiki niîwī.

¹⁵ Naâ kīî dutí'karo nohota weé, masaré duhí dutikārā niîwā. ¹⁶ Be'ró Jesu teé ni'kâmukâse pāupáre, naâ wa'î piárâre miî, i'miáropi i'yâ moro, kīî pakí Ô'âkí hire naa yeé niátehere “Áyú” niiki niîwī. Tu'â eha ni'ko, kīî pe'êsteka be'ro kīî bu'eráre masaré eti dutígi o'ôki niîwī. ¹⁷ Niî pe'tirâ ba'â, yapíkārā niîwā. Be'ró doze pi'seri naâ ba'â di'a'kere see neékārā niîwā.

Pedro Jesuré “Mi'î Ô'âkí hi o'ôo'kita niî” niî'ke niî'

(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Ni'kâti Jesu kīî se'saro Ô'âkí hi me'ra uúkúgi weéki niîwī. Tiítare kīî bu'erá kê'ra kīî me'ra niikārā niîwā. Naâre sêrí yâ'aki niîwī:

—Masá de'ró niî uúkúti yî'î re? niiki niîwī.

¹⁹ Naâ kīî re yî'tíkārā niîwā:

—Âpêrâ mi'î re “João wamê yeegi niîmi”, niîma. Âpêrâ mi'î re “Diporókí hipi Ô'âkí hi yee kiti werê mi'tagi Elia niîmi”, niîma. Âpêrâ “No'ó niigi diporókí hipi Ô'âkí hi yee kiti werê mi'tagi masá'ki niigi niîsami”, niîma, niikārā niîwā.

²⁰ Be'ró naâre sêrí yâ'aki niîwī taha:

—Misâ waro, de'ró wákúti yî'î re? niiki niîwī. Pedro kīî re yî'tíki niîwī:

—Mi'î Ô'âkí hi besé'ki Cristo niî', niiki niîwī.

Jesu kīî wêriátehere werê'ke niî'

(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²¹ Jesu naâre neê kâ'ró âpêrâpire kīî Ô'âkí hi besé'ki niisére werê dutitiki niîwī. ²² Be'ró naâre niiki niîwī:

—Yî'î Ô'âkí hi maki masí weeró noho ipítigi pūuro pi'etígisa'. Judeu masa bikírâ, sacerdotea wiôrá, Moisé ohâ'kere bu'erá yî'î re i'yâ tu'tirásama. Yî'î re wêherásama. Naâ tohó weemíkâ, i'tiá niimi be'ro masagísa', niiki niîwī.

²³ Be'ró niî pe'tirâ masaré niiki niîwī:

—No'ó yî'î re siru tuú sî'rigi noho niî pe'tise nimíri siru tuuáto. Kīî weé sî'riri noho weetiká'ato. Yî'î iaró pe'e weeáto. No'ó yî'î re siru tuú sî'rigi, “Jesuré êho peógi, wêrí boosa!” niítigita siru tuuáto. ²⁴ Yî'î re êho peóse me'ra yâ'áro yî'rî sî'ritigi, yî'î re êho peó du'ugi noho pekâ me'epi bu'îri da'rê bahurió no'ogisami. Apí wêhesére uíti, yî'î re êho peó nu'kugi noho yî'î me'ra katí nu'kugisami. ²⁵ Ni'kí a'ti nukúkâkâhase niî pe'tisere wapá ta'agi, kīî ehêri pô'ra pe'ere bahuriógi, yê'e nohóre wapá ta'a boosari? ²⁶ Yî'î re, tohó niiká yee kitíre bopôya saatiká'ya. Misâ bopôya sâakâ, yî'î Ô'âkí hi maki masí weeró noho ipítigi a'tíro weegísa'. Opáturi

a'ti nukúkãpire a'tígi, yí'f paki asistése me'ra, kí'f re werê ko'terã me'ra yí'f kê'ra misãre bopôya saágisa!. Yí'f tutuasé me'ra a'tígi, tohò weegísa!.

²⁷Diaki hí misãre werêgiti. Ni'karérã a'topí niirã yí'f wiôgi sãhaká ì'yâtimirã wêrisome, niiki niîwí.

Jesu kí'f bahusére dika yuú'ke nií'

(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸Ni'ká semana Jesu “Yí'f wiôgi sãhaká ì'yârãsa!” niika be'ro ìrigípi Ô'ákí hí me'ra uúkúgi mihãgi, Pedro, Tiago, Joãore miáaki niîwí. ²⁹Toopí kí'f uúkúgi, kí'f bahusére dika yuúa wa'áki niîwí. Kíi yeé su'tí áyuró butisé, asistése wa'ákaró niîwí. ³⁰Tohò wa'aká, piárã imiá bahuá, kí'f me'ra uúkúkãrã niîwã. Naã diporókãharãpi Moisé, Elia niikãrã niîwã. ³¹Naã asistése me'ra niîrã, Jesu kí'f Jerusalépi wériátehere uúkúkãrã niîwã.

³²Pedro kê'ra ipíti wihá kió'kãrã niîmirã, wã'kãkãrã niîwã. Wã'ká, Jesu kí'f asistése, tohò niiká kí'f me'ra niirãre ì'yãkãrã niîwã. ³³Naã Jesu tíró ni'kãrã wa'arí kura Pedro Jesuré niiki niîwí:

—Wiôgi, marí a'topí niiká áyú yí'ria!. I'tiã wi'iakã weerã. Ni'ká wi'i mi'f yaá wi'i, apé wi'i Moisé yaá wi'i, apé wi'i Elia yaá wi'i weerã, niiki niîwí.

Pedro kí'f tohò niisére tí'o masítimigi, de'ró nií masitigi, tohò niiki niîwí.

³⁴Kí'f tohò uúkúri kura ni'ká o'me kurá diháti, naãre tuú bi'akã'karó niîwí. Naã tí'f o'me kurá po'peapi niîrã, uia wa'ákarã niîwã. ³⁵Be'ró tii kurápi ni'ká a'tíro uúkúkã tí'ókãrã niîwã:

—Á'rí yí'f maki yí'f besé'ki niîmi. Kí'f uúkúsere tí'ó êho peóya, niiki niîwí.

³⁶Tohò niika be'ro Jesu ni'kitá tohá ni'kaki niîwí. Moisé, Elia marikãrã niîwã maha. Kí'f bu'erã naã ì'yã'kere tohòta tí'ó yã'a yí'riokã'kãrã niîwã. Neê kã'ró ãpêrãre werêtikãrã niîwã.

Jesu wi'magí wãtí sãháa no'o'kire kô'ã wíro'ke nií'

(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷Ape nimí pe'e ìrigípi ni'kãrã dihatakã, pãharã Jesuré pòo tãríkãrã niîwã. ³⁸Ni'kí naã wa'teropi niigí ipíti Jesuré uúkú kehoki niîwí:

—Ísãre bu'egí, yí'f maki ni'kí niigíre pahá yã'a kureya. Ì'yãgi a'tiã.

³⁹Wãtí kí'f re sãháa'ki yê'êa, karíkú, wãria mihakã weemí. Tohò niiká isêropi sa'pò tu'umi. Kí'f re yã'ã butia'ro weégi, pi'etíkã weé yí'riami. Neê du'ú sî'ritimi. ⁴⁰Mi'f bu'erãre “Wãtíre kô'ã wíroya”, nií tohamiapi. Neê pòo tãótiama, niiki niîwí.

⁴¹Jesu yí'tíkí niîwí:

—Misã êho peóse moorã yã'arã nií!. Yí'f misãre yoaká bu'émikã, neê tí'ó masí wee' yuhúpi. No'ó kã'a tero yoaká yí'f misãre pòo tãógisari? Mi'f makire yí'f tiro miítia, niiki niîwí.

⁴²Wi'magí kí'f tiro wa'aká, wãtí kí'f re nukúkãpi doké ke'akã weéki niîwí. Opãturi wãkútiro kí'f re wãriakã weéki niîwí taha. Kí'f tohò weekã, Jesu wãtíre kô'ã wíro, yí'riókí niîwí. Tu'ã eha ni'ko, kí'f pakiré wiáki niîwí. ⁴³Nií pe'tirá toó niirã Ô'ákí hí tutuasére ì'yã mariakãrã niîwã.

Jesu kí'f wériátehere opãturi werê nemo'ke nií'

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Naã Jesu weé ì'yo'kere ì'yã mariari kura kí'f bu'erãre niiki niîwí:

⁴⁴—Yí'f ni'kãroakã niisére áyuró tí'oyã. Akobohótikã'ya. Yí'f Ô'ákí hí maki masí weeró noho ipítigire wiôrãpire o'ôrasama, niiki niîwí.

⁴⁵ Kîî tohò niisére kîî bu'erá pe'e neê ti'lo masítikārā niŵā. Ô'âkî hi naâre ti'lo masítikā weêki niŵī. Naâ kîî niî'kere “De'ró niî sî'riro weetí?” niî sérí yā'a ui niîkārā niŵā.

Āyuró weé yî'ri ni'kagi yeekāhase ni'

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Be'ró Jesu bu'erá naâ basi noá marí wa'teropî niigí âpêrā yî'rióro niî yî'ri ni'kagisari? niîrā, ipítî di'sā sookārā niŵā. ⁴⁷ Jesu naâ tohò wākusére î'yā masikā'ki niŵī. Tohò weégi ni'kí wi'magíre kîî pî'to wehêo ni'ko, ⁴⁸ naâre niîki niŵī:

—Yî'îre ma'igí noho ni'kí â'rí wi'magíre yē'êgi weeró noho weemí. Kîîre ye'êgi, yî'îreta ye'êgi weemí. Yî'îre ye'êgi, yî'îre o'ôo'ki Ô'âkî hi kê'rare ye'êgita weemí. No'ó misā wa'teropire âpêrā yî'rióro niî' niî wākútigi kîîta niîmi âpêrā yî'rióro niigí, niîki niŵī Jesu.

Maríre î'yā tu'titigi marí me'rakî hi niîmi niisé ni'

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Be'ró João Jesuré a'tíro niîki niŵī:

—Îsâre bu'egí, ni'kí mi'î wamé me'ra pisû tîhagi, wâtîare kô'à wîrokā î'yâwi. Kîî marí me'rakî hi meheta niîami. Tohò weérā kîîre ka'mú ta'awi, niîki niŵī.

⁵⁰ Kîî tohò niikā ti'ôgi, Jesu a'tíro niîki niŵī:

—Tohò weegíre ka'mú ta'atikā'ro íá! Maríre î'yā tu'titigi marí me'rakî hi niîmi, niîki niŵī Jesu.

Jesu Tiagore, Joãore tu'tí'ke ni'

⁵¹ Jesu wêrí, kîî i'mîsepi mihâatoho diporo uiró mariró wākú tutuaro me'ra “Jerusalépi wa'âgiti”, niîki niŵī. ⁵² Kîî diporo âpêrāre o'ôo' yuuki niŵī. Naâ ni'ká maka Samaria di'tapi niirí makapi Jesu kîî kâriátohore a'mā yuurā wa'âkārā niŵā. ⁵³ Tii makā Samariakāharā Judeu masare î'yā sî'ritirā niî tîharā, Jesu o'ôo'kārāre ye'ê sî'ritikārā niŵā. Naâ, Jerusalépi Jesu wa'âgi weesamí niîrā, tohò weékārā niŵā. ⁵⁴ Samariakāharā tohò weesére î'yārā, Jesu bu'erá Tiago, João a'tíro niîkārā niŵā:

—Îsā wiôgi naâre bu'îri da'rêrā, pekā me'ere i'mîsepi dihátî dutikā iatí? Diporókî hi Ô'âkî hi yee kiti weré mi'tagi Elia weé'karo noho weeró iatí? niîkārā niŵā.

⁵⁵ Teeré ti'ôgi, Jesu naâre î'yā, tutuaró me'ra tu'tígi, a'tíro niîki niŵī:

—Mísā tohò wākusé Espírito Santo o'osé meheta niî'. ⁵⁶ Yî'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi masaré bu'îri da'rê bahuriógi meheta a'tíwi. Naâre yî'riógi a'tígi weewí, niîki niŵī.

Be'ró naâ ape makápi yî'riá wa'âkārā niŵā.

Jesu me'ra wa'â sî'rîmi'kārā yee kití niî'

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Naâ ape makápi yî'riári kura ni'kí masí Jesuré niîki niŵī:

—Yî'î mi'î no'ó wa'aró siru tuúgiti, niîki niŵī.

⁵⁸ Jesu kîîre yî'tíki niŵī:

—Wa'îkîrā naâ kârirí tuti kiomá. Mirikî hiá kê'ra naâ pō'ratíri su'tiro kiomá. Yî'î pûrikā Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi neê kâ'ró kâri pesáro moó!, niîki niŵī.

⁵⁹ Āpí pe'ere Jesu a'tíro níŋki níŋwī:

—Te'á yí'f me'ra, níŋki níŋwī.

Kīŋ yí'tŋki níŋwī:

—Wiôgi, yí'f paki tiropi wa'ágiti yuhúpi. Toopí níŋ, be'ro yí'f paki wērīka be'ro yaá tohagipi mí'f me'ra wa'ágiti, níŋki níŋwī.

⁶⁰ Jesu kīŋ re yí'tŋki níŋwī:

—Yí'f re êho peótirā wērī'kārā weeró noho níŋma. Naáta wērī'kārāre yaáto. Mí'f pūrīkā yí'f re siru tuúya. Siru tuú, Ô'ákī hi wiôgi níŋgisami níisére werêgi a'tiá, níŋki níŋwī.

⁶¹ Be'ró Jesuré āpí níŋki níŋwī:

—Wiôgi, mí'f me'ra wa'ágiti. Yí'f mí'f me'ra wa'aátoho diporo yaá wi'ikāharāre we'êriti sī'rīsa' yuhúpi, níŋki níŋwī.

⁶² Jesu kīŋ re níŋki níŋwī:

—Di'tā se'ê kūugi, opā nire wa'arí níŋgi, sê'êma pe'e í'yā tōrotisami. Ā'rí weeró noho Ô'ákī hire êho peó'kīpia too dipóro kīŋ weeséti'kere wākū niritisami. Wākū nīrigia Ô'ákī hi yeekāhasere keoró wee masfísami, níŋki níŋwī.

Jesu setenta e dois masaré kīŋ yeé kitire werê dutigī o'ôo'ke ní'

10 Be'ró Jesu setenta e dois āpêrā imiaré pih' nemoki níŋwī. Naāre piārerā di'akī níŋ pe'tise kīŋ wa'aáthe makaripi kīŋ diporo o'ôo' yuuki níŋwī.

² Naāre a'tíro níŋki níŋwī:

—Diakī hí misāre werêgiti. Marî otesé pehé pī'rī dikāti! Teeré miirā pe'e mari kuréma. Tohō weerā misā teé otesé wiôgire āpêrā mīŋ tamu dutirā sēri nemóya, níŋki níŋwī. A'té weeró noho Ô'ákī hi yee kitire masī sī'rīrā pāharā waro níŋma. Tee kitire wererā pe'e pehêterākā níŋma. Tohō weerā āpêrā kīŋ o'ôo' nemokā Ô'ákī hire sēriyā. ³ Misā wa'āya. Yí'f misāre wiosé wa'teropi o'ôo'gi weé. Ovelha wi'marāre yaíwa wa'teropi o'ôo'gi weeró noho o'ôo'. ⁴ Misā wa'ārā, ahūri miáatikā'ya. Niyéru sāarī ahuro kē'rare miáatikā'ya. Sapātu apé pa'a miáatikā'ya. Ma'āpi wa'ārā, āpêrāre pōo tērīrā, yoakā uúkütikā'ya. Diakī hí wa'āya. ⁵ Misā wi'ipī sāhāarā, tíŋ wi'ikāharāre a'tíro níŋ mī'taya: “Misā a'tí wi'ikāharāre āyuró wa'aáto”, níŋya. ⁶ Tíŋ wi'ikāharā kumúkā mariró níŋká, misā “Āyuró wa'aáto” níisé naa yeé toharósa!. Tohō níŋtikā maa, misā tohō níisé misāreta toharósa! taha. ⁷ Misā ni'ká wi'ipī ehārā, tíŋ wi'ipita tohayā. Naā ba'asé nohore, naā sī'risé nohore, misā kē'ra ba'ā siru tuuya. Da'rará naā da'rasé wapa wapá ta'a ba'ā masima. Tohō weerā misā bu'ērā wa'aká, misāre o'ôrasama. Apêye wi'seripi wa'ā, kārī bahā ke'atitikā'ya. ⁸ Misā ni'ká makapi etaká, tíŋ makākāharā āyuró ye'ê me'rikā, no'ó naā ekasére ba'āya. ⁹ Tíŋ makāpi do'ātirāre yī'rióya. Naāre a'tíro werêya: “Ô'ákī hi kīŋ wiôgi níisé misā tiropi a'tiáthe kāró di'sá!” ¹⁰ Ni'ká makapi misā etaká, tookāharā āyuró pōo tērítikā maa, makā dekopi wa'āya. A'tíro níŋya: ¹¹ “A'ti makākāhase ísā di'pōkaripi di'tā wā'á'kepireta paáste kō'arāti. A'ti makākāharā bu'fritisere í'yórá tohō weerā tíŋ”, níŋya. Naāre a'tíro níŋ nemoya. “Misā a'teré masíya. Ô'ákī hi kīŋ wiôgi níisé misā tiropi a'tiáthe kāró di'sá!”, níŋya. ¹² Jesu a'tíro níŋ nemoki níŋwī:

—Misāre werêgiti. Ô'ákī hi masaré beseátihi níŋmi níŋká, tíŋ makākāharā misāre iatí'kārāre a'tíro weegísami. Sodomakāharāre bu'firi da'rê'karo nemoró da'rê no'orāsama, níŋki níŋwī Jesu.

Jesuré êho peótise makarikāharā yee kití nií'

(Mt 11.20-24)

¹³ Be'ró Jesu apêye makarikāharāre a'tíro niíki niíwī:

—Misâ Corazí, tohò niiká Betsaida wamêtise makarikāharāre yā'â butia'ro wa'ârosa' misâre. Yí'f weé i'yo'kere i'yâmîrâ, dika yuú wee'. Yí'f âpêrâ Judeu masa niítîrâ niirópi Tiro, Sidó wamêtise makaripi weé i'yokâ maa, diporópi naâ yā'âro weé'kere bihâ weti dika yuú toha boopâ. Naâ bihâ wetisere i'yorâ, naâ wee wiáro noho su'tí wâkisere sâyâ, nohâre naâ dipôapi ôrêste peo boopâ. ¹⁴ Ô'âkî hi masaré beseátihi nimi niiká, Tiro, Sidókāharā nemoró misâ pe'ere bu'îri da'rê yi'ri ni'kagisami. ¹⁵ Ni'kâroakâ maa Cafarnaukāharāre werê'. “I'mîsepi mihâarâti”, nií wâkú ma'atikā'ya. Ô'âkî hi misâre pekâ me'epi kô'â butia'gisami, niíki niíwī.

¹⁶ Be'ró kîî bu'eráre a'tíro werê nemoki niíwī:

—Misâ bu'esere ti'órâ, yi'f reta ti'omá. Misâre iatîrâ, meharóta yi'f re iatîma. Tohò yi'f re iatîrâ, yi'f re o'ôo'kîpi Ô'âkî hi kê'rare iatîma, niíki niíwī Jesu.

Jesu kîî o'ôo' yuu'kārâ setenta e dois naâ dahâ'ke nií'

¹⁷ Be'ró Jesu setenta e dois kîî o'ôo' yuu'kārâ e'katise me'ra tohatákārâ niíwā. A'tíro niíkarâ niíwā:

—Īsâ wiôgi, wâtiâpita mi'f dutiró, mi'f wamé me'ra ĩsâ kô'â wîro mihakâ, yi'tiâma, niíkarâ niíwā.

¹⁸ Jesu naâre niíki niíwī:

—Misâ niíro nohota nií'. Wâtîre i'mîsepi ni'ki bipô ya'baró weeró noho dihâakâ i'yâwi. ¹⁹ Yi'f misâre tutuasere o'ôwi. Misâ âyâpire i'ta peómikâ, kutîpare i'ta peómikâ, naâ kû'riká, toaká pûrtisere o'ôwi. Nií pe'tise wâtî kîî tutuasere dokâ ke'a dutigi o'ôwi. Neé kâró misâ yā'âro wee no'osome. ²⁰ Wâtiâ ĩsâre yi'tiâma niise di'akîre e'katítikā'ya. A'te pe'ere e'katíya. I'mîsepi Ô'âkî hi yarâ katî nu'kuse kiorá naâ wameré ohâ ô'ori turipi misâ wameré ohâ ô'okâ, e'katíya, niíki niíwī.

Jesu yeé kiti, kîî pakí Ô'âkî hi yee kiti nií'

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesu kîî bu'eráre uúkûri kura Espírito Santo kîî re e'katise o'ô yi'riaki niíwī. Tiítare kîî pakîre a'tíro niíki niíwī:

—Pakí, mi'f i'mîse, a'ti nukúkâ wiôgi nií'. “Īsâ masí yi'ri ni'karâ nií” niirâre mi'i yeekāhasere masiká weetîki niíwī. Âpêrâ wi'marâ weeró noho maatá ti'ó êho peórâ pe'ere teeré masiká weéki niíwī. Mi'f tohò weesere wâkûgi, mi'f re “Áyú” nií'. A'teré mi'f iá'karo nohota keoró weé', niíki niíwī kîî pakîre.

²² Be'ró masaré nií nemoki niíwī taha:

—Yi'f pakí nií pe'tise wee masísere yi'f re o'ôwī. Kîî ni'kitá yi'f niisétisere masí pe'okâ'sami. Yi'f kê'ra ni'kitá kîî niisétisere masí pe'ó. No'ó yi'f masiká weé no'orâ kê'ra kîî niisétisere masísama, niíki niíwī Jesu.

²³ Be'ró kîî bu'eráre i'yâ, naâ se'sarore niíki niíwī:

—Yi'f re misâ, misa yeé kaperi me'ra i'yâ'. Tohò weérâ, e'katíya. ²⁴ Misâre a'tíro werêgiti. Pāharâ diporókāharāpi Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ, tohò niiká wiórâ misâ ni'kâroakâ i'yasere i'yâ si'rikārâ niímiwā. Neé i'yâtikārâ

niŵwā. Yi'ŋ misāre weresére ti'ó sī'rikārā niŵmiwā. Neê ni'kāti ti'otikārā niŵwā, niŋki niŵwī.

Jesu Samariakī hi yee kití me'ra werê'ke nií'

²⁵ Be'ró ni'kí Moisé ohâ'kere bu'egí Jesu kīŋ uúkũsere ti'ógi, wâ'ká ni'ka, Jesu me'ra uúkũgi wa'âki niŵwī. Kīŋre mehêká yi'tiká iági, a'tíro sêri yâ'aki niŵwī:

—Masaré bu'egí, yi'ŋ Ô'âkī hi me'ra katí nu'ku sī'rigi, de'ró weegísari? niŋki niŵwī.

²⁶ Jesu kīŋre yi'tiki niŵwī:

—Moisé yee kití ohâka pūripi de'ró ohâ no'otito? Mi'ŋ teeré bu'êgi, de'ró ti'ó yê'eti? niŋki niŵwī.

²⁷ Moisé ohâ'kere bu'egí kīŋre yi'tiki niŵwī:

—A'tíro ohâ no'o': “Ô'âkī hi marí wiôgire nií pe'tise mi'ŋ êho peóse me'ra, mi'ŋ wākusé me'ra, mi'ŋ tutuasé me'ra, mi'ŋ ti'ó yâ'ase me'ra ma'iyá. Mi'ŋ basi ma'iró nohota âpêrāre ma'iró iá’”, nií', niŋki niŵwī.

²⁸ Teeré ti'ógi, Jesu kīŋre niŋki niŵwī:

—Mi'ŋ keoró waro yi'tí! Mi'ŋ a'teré weégi, Ô'âkī hi me'ra katí nu'kugisa', niŋki niŵwī.

²⁹ Moisé ohâ'kere bu'egí pe'e kīŋre âyuró wākuká iági, Jesuré a'tíro niŋki niŵwī taha:

—Noa nohó niŋti naâ âpêrāre ma'iró iá' niirá noho? niŋki niŵwī.

³⁰ Jesu kīŋre a'te kití me'ra yi'tiki niŵwī:

—Ni'kí imí Jerusalé kī hi ma'â Jericó wa'arí ma'api bu'âki niŵwī. Toopí kīŋ wa'arí kura yahará kīŋre yê'ê, kīŋ kiosére yahá pe'okâ'kārā niŵwā. Su'tí kīŋ sâyâ'ke kê'rare tuu weé miikâ'kārā niŵwā. Kīŋre ipíti paâ wêhe kũu, wa'â wa'âkārā niŵwā. ³¹ Tohó wa'arí kura ni'kí sacerdote kīŋ bu'âka ma'apita bu'âki niŵwī. Kīŋre i'yâgi, i'yâtigi weeró noho diakí hí yi'rí bu'a wa'âki niŵwī. ³² Kīŋ be'ro âpi Levi yaá kurakí hi kīŋ kũyarópita ehâki niŵwī. Kīŋre i'yâgi, kīŋ kê'ra apé pâ're pe'e pê'â, i'yâ yi'rí bu'a wa'âki niŵwī taha. ³³ Naâ be'ro âpi Samariakí hi Judeu masa naâ yabigí tí ma'apita bu'âki niŵwī. Kīŋ kīŋre i'yâgi, pũuro pahá yâ'aki niŵwī. ³⁴ Tohó weégi kīŋ, kīŋ tiro wa'â, kīŋ kamíre akó yeegi, i'sêre, tohó niiká vinho me'ra kīŋ yéé kamípi piô peoki niŵwī. Tu'â eha ni'ko, su'ti kaséri me'ra wa'méki niŵwī. Be'ró kīŋ yagi jumento bu'ipi kīŋre mií peóki niŵwī. Mii peó, ni'ká wi'í sihará kāriri wi'ipi miáa, kīŋre ko'tê dutigi kũûki niŵwī. ³⁵ Ape nimí pe'e taha Samariakí hi ko'tê dutigi piá nimi da'rasé wapa weeró noho niyêru tí wi'í ko'tegíre o'ôki niŵwī. Kīŋre a'tíro niŋki niŵwī: “Â'rírê ko'têya. Yi'ŋ mi'ŋre o'ô'ke nemoró niiká, dahâ tohagi mi'ŋre wapa yéé pe'ogiti”, niŋki niŵwī.

³⁶ A'teré werêka be'ro Jesu Moisé ohâ'kere bu'egíre a'tíro niŋki niŵwī:

—Mi'ŋ ti'ó yâ'aká, ni'í nohó pe'e naâ i'tiárā wa'terore yahará naâ yâ'aro weé'kire pahá yâ'apari? niŋki niŵwī.

³⁷ Moisé ohâ'kere bu'egí yi'tiki niŵwī:

—Kīŋre pahá yâ'a wee tamú'ki âyuró weepí, niŋki niŵwī.

Jesu kīŋre niŋki niŵwī:

—Mi'ŋ kê'ra âpêrāre â'rí weeró noho weégi wa'âya, niŋki niŵwī.

Jesu Marta, Maria yaá wi'ipi kīŋ nií'ke nií'

³⁸ Jesu kīŋ wa'aró yi'riági, ni'ká makapi ehâki niŵwī. Tii makápi ni'kó Marta wamêtigo koo yaá wi'ipi kīŋre pōo téri, kári dutíko niŵwō. ³⁹ Koó

ni'kó Maria wamêtigore akabihótiko niíwō. Koóta Jesu uúküsere ti'ógo, kîî dî'pókãri tiroakãpi duhiko niíwō. ⁴⁰ Koô tohō weerí kura Marta pe'e koô da'rasére wákú ke'ti y'i'riako niíwō. Tohō weégo koô Jesu tiró wa'â, kîîre niíko niíwō:

—Yi'î wiôgi, a'tígo yi'î akabihó yi'îre wee tamúsere neê wákútimo. Mî'î neê mehêkã ti'ó yã'a weeti koô tohō weesére? Koôre yi'îre wee tamú dutiya, niíko niíwō.

⁴¹ Jesu koôre yî'tíki niíwî:

—Marta, mî'î weesére ipíti waro wákú ke'ti'. ⁴² Maria pe'e yi'î uúküsere ti'ógo, âyusé warore weégo weemó. Koô ti'ó êho peó'kere neê âpêrà e'mã masitisama. Tee nohó pe'ere weeró iá', niíki niíwî.

Jesu "Ô'âkî hire sêrírã, a'tíro sêriyá" niisé nií'

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Ni'ká nîmi Jesu apêropi Ô'âkî hire sêrîgi weéki niíwî. Kîî sêri tu'a ehaka be'ro ni'kí kîî bu'egí Jesuré niíki niíwî:

—Îsã wiôgi, João masaré wamê yeegi kîî bu'erãre Ô'âkî hire sêrisére bu'êki niíwî. Mî'í kê'ra îsãre bu'êya, niíki niíwî.

² Jesu yî'tíki niíwî:

—Ô'âkî hire sêrírã, a'tíro niíya:

“Pakí, mî'î i'mîsepi nií'. Nîi pe'tirã mî'îre wio pesásê me'ra êho peoáto.

A'ti nukúkãpire mî'î besé'ki maataá wiôgi sãhági a'tiáto. I'mîsepire mî'î iaró dî'akí weesamá. Naâ weeró noho a'ti nukúkãkãharã kê'ra meharóta weeáto.

³ Îsãre imî kohori niki ba'asé o'ôya.

⁴ Îsã yã'ãro weé'kere akobohóya. Îsã âpêrãre akobohó'karo weeró nohota îsã kê'rare akobohóya.

Îsã yã'ãro weé sî'risere ka'mú ta'aya.

Tohó niiká yã'agí îsãre nií kehe sãa sî'rikã, ka'mú ta'aya”, niíki niíwî.

⁵ Jesu apêye nií nemoki niíwî:

—No'ó misã wa'teropire ni'kí kîî me'rakí hi kio boósami. Kîî yamî deko misa yaá wî'ipi wa'â, a'tíro nií boosami: “Yi'î me'rakí hi, i'tiága pãu yi'îre wasoyá. ⁶ Yi'î me'rakí hi âpí apêropi sihági ehã'ki yaá wî'ipi ehãmi. Neê kîîre apêye noho kã'ró ekasé moósa”, niísami. ⁷ Kîî apé tero weégi mî'îre wî'í po'peapi a'tíro yî'ti wíró boosami: “Yi'îre wã'kotígita. Sopé pi'to âyuró waro bí'ã toha no'oapi. Yi'î pô'ra yi'î me'ra kãrírã pesãma. Yi'î wã'ká ni'ka apêye noho o'ôgi wa'â masitisa' mî'îre”, niísami. ⁸ Misãre werêgiti. Kîî, kîî me'rakí hi niímikã, wã'ká ni'ka, kîîre apêye noho o'ôgi wa'átisami. A'tíro pe'e weesamí. Kîîre sêri nu'kukã i'yãgi, kari boó nemotikã'ato niígi, nií pe'tise kîî iasére o'ôsami. Kîî, kîî me'rakí hi niiká meheta tohó weesamí. ⁹ Tohó weégi misãre werêgiti. Ô'âkî hire sêriyá. Kîîre sêriká, o'ôgisami. Misã sêri a'mã nu'kurã, bokará'sa. Misã me'rakí hi yaá wî'í sopé pi'to pisú nu'kukã kîî misãre pãã sôroro weeró noho weegísami. ¹⁰ Ô'âkî hi kîîre sêrirãre o'ôsami. No'ó a'magí noho bokagísami. Sopé pi'to pisugí weeró noho sêri nu'kugire o'ôgisami.

¹¹ Misã pô'ra ba'asé sêriká, neê ni'kí îtã peere o'ôti boosa'. Wa'î sêriká kê'rare, âyãre o'ôti boosa'. ¹² Tohó niiká kãrêkê' die sêriká, kutípare o'ôti boosa'. ¹³ Misã yã'arã niímirã, misã pô'rare âyusére o'ô masi'. Too puríkãre

marî paki i'mîsepi niigi, nemoró ãyusé o'ôgisami. Kîîre sêrîrâre Espirito Santore o'ôgisami, niîki niîwî.

**Jesuré “Wâtî tutuaró me'ra weé i'yomi”
niî naâ uukahá'ke niî'**

(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴Ni'kí masí wâtî sáháa no'o'ki uúkū masitigi toháki niîwî. Jesu kîîre kô'â wîrogi weéki niîwî. Kîîre kô'â wîrokâ, uúkū masitimi'ki uúkūki niîwî. Teeré i'lyârâ, masá i'lyâ mariakârâ niîwâ. ¹⁵Ni'karérâ a'tîro niîkârâ niîwâ:

—Á'rî Jesu wâtîâ wiôgi Beelzebú wamêtigi tutuaró me'ra wâtîre kô'â wîromi, niîkârâ niîwâ.

¹⁶Ápêrâ pe'e diakî híta Jesu tutuâmiti kîi? niîrâ, kîîre i'mîsekâhasere weé i'yo dutikârâ niîmiwâ. ¹⁷Kîî naâ tohô wâkusére masígi, naâre niîki niîwî:

—Ni'ká kurakâharâ a'mêri dika watí, a'me kêérâ, masá pe'tia wa'ásama. Ni'ká wi'ikâharâ dika watírá, naá kê'ra pe'ti dihásama. ¹⁸A'té weeró noho wâtîâ wiôgi kîî basi dika watígi, kîî tutuâ nemotisami maha. Misâre a'teré uúkūgiti. Misâ y'i'îre “Wâtî Beelzebú tutuaró me'ra wâtîare kô'â wîromi”, niîmi'. ¹⁹Too pûrîkâre y'i'î tohô weeká maa, misâ bu'esére siru tuúrá wâtîare kô'â wîrorâ, noá tutuaró me'ra kô'â wîrosari? Naâre misâ “Ô'âkî hi tutuaró me'ra wâtîare kô'â wîroma”, niî'. Tohô weéro masí no'o'. Misâ y'i'îre niisé diakî hí ní wee!. ²⁰Y'i'î Ô'âkî hi dutiró me'ra pe'e wâtîare kô'â wîro'. A'té me'ra “Ô'âkî hi wiôgi niisé misâ tiropire ní toha!”, niî no'o', niîki niîwî.

²¹Jesu naâre a'tîro niî nemoki niîwî:

—Ni'kí imí tutuagí niî pe'tise wamotîkâ kîi yaá wi'ire ko'teká, kîi yeére mehêkâ weetísama. ²²kîî nemoró tutuagí a'tí, kîîre dokâ ke'akâ weégi, kîî wamotími'kere e'mâ pe'okâ'sami. Tohô weégi kîî wamo marígi mehô niigi toháka'sami. Teeré e'mâ'ki kîî me'rakâharâre dika waásami. Jesu, y'i'î wâtî y'i'rióro tutuâ y'i'ri ni'ka' niîgi, tohô niîki niîwî.

Jesu a'tîro niî nemoki niîwî:

²³—Y'i'îre iatírá y'i'îre i'lyâ tu'tirâ niîma. Y'i'îre see neé tamutigi noho dokesté wâ'kagi weeró noho niîmi. Y'i'îre êho peotírá masaré Ô'âkî hire êho peokâ ka'mú ta'arâ weemá niîgi, tohô niîki niîwî.

Wâtî too dipóropi kîî niî'kipire mahâmi sâhase niî'

(Mt 12.43-45)

²⁴Jesu masaré a'tîro niî nemoki niîwî:

—Wâtî masipíre kô'â wîro no'oka be'ro akó marirópi sihâ baha ke'atisami. Kîî niíatohore a'mâgi, tohô weesamí. Kîî niiró bokatígi, a'tîro wâkúsami: “Y'i'î wiháa'kipire dahâ sâhagiti taha”, niîsami. ²⁵Kîîpire dahâ sâhagi, wi'í o'áka wi'í, áyuró apóka wi'í weeró noho boka ehásami. ²⁶Be'rô âpêrâ wâtîâ setere kîî y'i'rióro yâ'arâre pihísami. Pihî, be'rô too dipóropi kîî wiháa'kipire naâ niî pe'tirâ sâháasama. Tohô weégi masí kîî too dipóropi niî'karo nemoró yâ'áro tohasamí, niîki niîwî Jesu.

Jesu “E'katíse waro a'tîro niî'” niî'ke niî'

²⁷Jesu uúkūri kura ni'kó numiô masá pâhará wa'teropi niigó karíku kehoko niîwô:

—Mî'îre pô'ratí masó'ko áyuró waro e'katí y'i'risamo, niîko niîwô.

²⁸Jesu koôre niîki niîwî:

—Yi'fi pe'e a'ti'ro ni'ngiti. Ô'âkî hi kîi uúküsere ti'ó, kîi dutisére weerá pe'e pûriká äyuró waro koò nemoró e'katísama, ni'ki ni'wî.

Masá yá'ará Jesuré weé i'yo dutimi'ke ni'

(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

²⁹ Jesu tíró pāhará masá nerê wā'kakārā ni'wā. Naā tohō weeká, kîi uúkûki ni'wî:

—Masá a'tóka terokāharā yā'á yi'riama. Naā yā'ará ni'rá, weé i'yose di'akîre iamá. Naā teeré iamkâ, a'té di'akîre werêgiti. Jona diporókî hipi wa'â'ke noho di'akîre i'yogiti. ³⁰ Jona kîire wa'â'ke me'ra Nínivekāharāre weé i'yogi weeró noho weéki ni'wî. Naāre weé i'yo'karo weeró noho yi'fi Ô'âkî hi makî masî weeró noho ipitîgi kē'ra a'tóka teropi ni'ráre weé i'yogiti. ³¹ Diporókôho muhîpû mihâtiro diakî hí pe'e ni'ri di'ta wiôgo Israel kurakāharā wiôgi Salomão masisére ti'ôgo a'tíko ni'wô. Yi'fi Salomão yi'riôro masî yi'ri ni'kamikâ, misâ pe'e yi'fi re ti'ó sî'ri wee! Tohō weégo Ô'âkî hi masaré beseátihi nîmi niiká, tí di'ta wiôgo ni'ko a'tóka terokāharāre “Misâ Jesuré êho peótirā, yā'áro weewî”, ni'ngosamo. ³² Apêye kē'rare werêgiti. Jona Nínive wamêtiri makakāharāre Ô'âkî hi yee kitire wereká, naā yā'áro weé'kere bihá weti, du'úkārā ni'wā. Yi'fi pe'ere Jona yi'riôro ni'mikâ, misâ êho peó wee! Misâ naā weé'karo noho yā'áro weé'kere bihá weti wee! Tohō weerá Ô'âkî hi masaré beseátihi nîmi niiká, Nínivepi ni'kārā a'tóka terokāharāre “Misâ Jesuré êho peótirā, yā'áro weewî”, ni'rāsama, ni'ki ni'wî Jesu.

Marî kapêri sî'óo'kaha weeró noho ni' niisê ni'

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Jesu masaré a'ti'ro werê nemoki ni'wî:

—Masá sî'óo'kahare sî'óo'ka be'ro bahutîropi, akâro dokapi sî'o dipótisama. Tohō weeró noho o'ôrá, toopî sâha ehárâ níki i'yaáto ni'rá, i'miáropi sî'óo' peosama. ³⁴ Marî kapêri sî'óo' mi'takaha weeró noho ni'. Marî kapêri äyuká, äyuró i'yâ masî'. Marî kapêri i'yâ ehatikâ maa, äyuró i'yâtisa! A'té weeró noho misâ Ô'âkî hire êho peó, kîi yeére weerá, kapêri äyuró weeró noho ni'. Misâ a'ti nukúkākāhase pe'ere wākû nirikâ maa, kapêri i'yâ ehatirā weeró noho ni'. Ô'âkî hi iaró weetirā, na'fi tî'aropi ni'rá, kîi re masitirā weeró noho ni'. ³⁵ Misâ êho peóse re sî'óo'se weeró noho kió!. Teeré na'fi tî'aropi weeró noho yā'áro weesé me'ra dohó'etikā'ya. ³⁶ Tohō weerá misâ Ô'âkî hire êho peó, yā'asé mariró kîi iaró weerá, kîi yeekāhasere äyuró ti'o masírāsa, ni'ki ni'wî Jesu.

Jesu fariseu masare, tohō niiká Moisé ohâ'kere bu'eráre tu'tí'ke ni'

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesu werê tu'a ehaka be'ro ni'kî fariseu masi kîi yaá wi'ipi ba'â dutigi pihâki ni'wî. Tohō weégi Jesu sâháa, mesapi ehâ nuhaki ni'wî. ³⁸ Be'ró fariseu naā wee wiáro noho ba'aátoho diporo Jesu kîi amúkoetikâ i'yâgi, i'yâ mariakî ni'wî. ³⁹ Teeré masîgi, Jesu kîi re ni'ki ni'wî:

—Misâ fariseu masa bahú yoropi di'akî äyuró weé ta'sa! Bapârire bu'îpi di'akî koerá weeró noho ni'!. Tii paá po'peapire pehé yā'asé misâ âpêrâ yeere yahá'ke, âpêrâ yeere iâri peha yi'ri ni'ka'ke û'fri weeró noho wā'yá'. ⁴⁰ Misâ ti'o masî wee! Ô'âkî hi bu'ikāhásere weé'kita po'peápikāhasepi kē'rare weéki ni'wî. ⁴¹ Misâ kiosére âpêrâre pahá yā'ará, o'ôya. Tohō weerá bapârire po'peápi koerá weeró noho weerása! Be'ró bu'îpi, po'peápi kē'rare û'fri marirá weeró noho äyurá toharása!.

⁴² Misâ fariseu masare yâ'âro wa'ârosa'. Misâ otesé ô'ô mahakã menta, arruda wamêtise, niî pe'tise opa daári dikâtise nohoakãre see neé, opa sí 'iri weésa'. Piámukãse sí 'iri kiórã, ni'ká sí 'i Ô'âkî hi wi'ipi miãa, Ô'âkî hire wamê peo, sacerdotere o'ósa'. Tohô weemírã, ãyuró weesé, Ô'âkî hire ma'isê pe'ere weé wee'. A'tîro pe'e weeyá. Misâ otesére kíî re o'ô du'tutimirã, a'té ãyú yí'ri ni'kasere weeyá.

⁴³ Misâ fariseu masare yâ'âro wa'ârosa'. Misâ nerê wiase wi'seripire wiôrá naâ duhî wiase kumuripi duhî sí'ri'. No'ó misâ wa'aró wio pesáse me'ra pôo tērfkã íá'.

⁴⁴ Misâ Moisé ohâ'kere bu'erá, tohô niiká fariseu masa, wee soórã niî'. Yâ'âro wa'ârosa' misâre. Masâ peeri naâ yaá'ke bahutise weeró noho niî'. Âpêrã a'tí, masítimirã, tee peéri bu'i i'ta kúú wã'kasama. A'té weeró noho misâ po'peapire yâ'arã niî'. Âpêrã misâ yâ'âro weesére masítisama, niîki niîwî.

⁴⁵ Kíî tohô niiká tí'ôgi, ni'kí Moisé ohâ'kere bu'egí a'tîro niîki niîwî:
—Masaré bu'egí, mi'f a'tîro níigi, ísã kê'rare tu'tígi weé', niîki niîwî.

⁴⁶ Jesu kíî re niîki niîwî:

—Misã kê'rare yâ'âro wa'ârosa'. Âpêrãre weé pôo tēôya marisére dutí yí'riokã'sa'. Teeré dutímirã, misã pe'e neé weé wee'.

⁴⁷ Yâ'â butia'ro wa'ârosa' misâre. Misã diporókãharã Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarã masã peeri bu'ipi yeé apo ni'ko'. Naãreta misã yêki simiãpi wehe mihátikarã niîwã. ⁴⁸ Misã Ô'âkî hi yee kitire werê mi'tarã naâ ni'kere weé wee'. Yí'f kê'rare êho peó wee'. Misã a'tîro weesé me'ra misã yêki simiã weé'kere bu'í peha tamusere masí no'o'. Naã Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarãre wêhé kô'akãrã niîwã. Misã pe'e naa yeé masã peerire yeé apo ni'ko'.

⁴⁹ Tohô weégi Ô'âkî hi yí'f paki diporópi masisé me'ra a'tîro niîki niîwî:
“Yee kití werê mi'tarãre, tohô niiká yee kití bu'erãre o'ô'ogiti. Ni'karãre wêhé kô'a, âpêrãre yâ'âro weé sí'rírã, no'ó naã wa'aró siru tuú kusiarãsama”, niîki niîwî Ô'âkî hi. ⁵⁰ Tohô weégi niî pe'tirã Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarãre wêhé'ke wapa Ô'âkî hi a'tîro weegísami. A'tóka terokãharã masaré bu'íri wapa seégísami. ⁵¹ A'ti nukúkã weé ni'kaka terore misã yêki simiã Abelre wêhé mi'takarã niîwã. Be'ró teê Zacaria naã Ô'âkî hire wa'íki'rãre í há moro peo wiaropi diakí hi wêhé'ke me'ra yapatí'. Tohô weégi misãre níigiti. Tohô weé'ke wapare a'tóka teropi niirãre bu'íri wa'ârosa'.

⁵² Misã Moisé ohâ'kere bu'erá Ô'âkî hi yeere masí'. Teeré masímirã, âpêrãre masiká weé wee'. Misã basita yí'f re êho peó wee'. Âpêrã kê'rare êho peókã ia sãã wee'. Tohô weéro yâ'âro wa'ârosa' misãre, niîki niîwî Jesu.

⁵³ Jesu a'teré niika be'ro Moisé ohâ'kere bu'erá, tohô niiká fariseu masa kíî me'ra uã yí'riakãrã niîwã. Tohô weérã kíî re pehé sêri yã'a wã'kokãrã niîwã. ⁵⁴ Kíî mehêkã niiká, kíî re werê sãarãti niîrã, tohô weékãrã niîwã.

Jesu “Fariseu masa niî soose me'ra bu'esére tí'o masíya” niî'ke nií'

(Mt 16.6; 10.26-27; Mc 8.15)

12 Jesu masaré bu'erí kura pãhará waro masã nerêkãrã niîwã. Naã pãhará waro niî tihãrã, a'mêri i'tã tí'a, dokê wã'a mihakãrã niîwã. Jesu neé waro kíî bu'erá di'akíre werê mi'taki niîwí yuhûpi. A'tîro niîki niîwî:

—Misã fariseu masa naa yeé fermento pãú bikiaká weesére tí'o masíya. Fermento níigi, naã niî soose me'ra bu'esére tí'o masíya níigi weé',

niŋki niŋwī. ² Neê bahutíropi weesé, i'ya no'orosa! Neê i'yatíropi weé'ke kē'ra masí no'orosa! ³ Tohó weérá misá yamípi weeró noho weé'ke apêrã tí'otíropi niŋ'ke a'tíro weé no'orosa! Imí kohopi weeró noho niŋ pe'tirá tí'otíropi werê no'orosa! Apêye misá wi'í po'peapi ya'yióropi niŋ'ke kē'ra wi'í bu'ipi karíkũro weeró noho ipíti bisiká weé no'orosa, niŋki niŋwī.

Jesu “Noa nohóre uiró iatí?” niisé niŋ'

(Mt 10.28-31)

⁴ Jesu kīŋ bu'eráre a'tíro werêki niŋwī:

—Misá yi'í me'rakāharāre a'tíro werêgiti. A'ti ipíre wêhé kō'arāre uítikā'ya. Wêhéka be'ro naâ mehêkã wee masítisama. ⁵ Misāre “Árí pe'ere uíya”, niŋgiti. Ô'ákĩ hi marí wērĩka be'ro pekã me'epi kō'ã butia' masisami. Kĩŋ tohó weegí pūrikāre uíya.

⁶ Ni'kāmukārã mirikĩ hiã ô'ô maharāakã kã'roákã waro wapatíma. Tohó niŋmikã, Ô'ákĩ hi pe'e neê ni'kiré masítikã weetísami. ⁷ Tohó niikã misá poáripireta “Tiikése niŋ'”, niŋ masí pe'okã'sami. Tohó weérã masaré uítikā'ya. Ô'ákĩ hi i'yóropi pāhará mirikĩ hiã nemoró misá wapatí'. Ô'ákĩ hi misāre āyuró ko'têgisami.

Āpêrã i'yóropi “Jesu Cristore êho peó” niisé niŋ'

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Misāre werêgiti. No'ó masá i'yóropi yi'íre “Êho peó” niŋ werekã, yi'í kē'ra Ô'ákĩ hire werê ko'terã i'mí sekāharã i'yóropi naāre āyuró uúkũgisa! ⁹ Ni'kĩ masaré uŋgi, masá i'yóropi yi'íre “Êho peó wee” niŋgíre yi'í kē'ra Ô'ákĩ hire werê ko'terã i'yóropi naāre “Yagi mehéta niŋmi”, niŋgiti.

¹⁰ Yi'í Ô'ákĩ hi maki masí weeró noho ipítigire yã'áro uúkũkã, Ô'ákĩ hi akobohósami. Espírito Santo pe'ere yã'áro uúkũkã, Ô'ákĩ hi akobohósami.

¹¹ Āpêrã misāre werê sārã, nerê wiase wi'seripi, beserã tíropi, wiōrã tíropi miáa boosama. Naâ tohó weekã, misá uúkũatehere “De'ró yi'tirá'sari? De'ró niŋrāsari?” niŋ wākũ ke'titikā'ya. ¹² Misá uúkũri kura Espírito Santo misá yi'tiátehere werêgisami, niŋki niŋwī Jesu.

Pehé apêye noho kiogí yee kití niŋ'

¹³ Jesu bu'erí kura ni'kĩ masá wa'teropi niŋgí a'tíro niŋki niŋwī:

—Masaré bu'egí, yi'í paki wérĩgi, apêye noho i'sāre kũũki niŋwī. Teeré yi'í ma'mire yi'í me'ra dika waá dutiya, niŋki niŋwī.

¹⁴ Jesu kīŋ re niŋki niŋwī:

—Mi'í de'ró wākũti? Yi'í paki yi'íre misāre bese dutígi, misāre apêye noho dika waá dutigi sōróopi, niŋ wākũmiti? niŋki niŋwī.

¹⁵ Apêye niŋ nemoki niŋwī:

—Misá niŋ pe'tise iári pehase nohore tí'o masí, wākũya. Marí katisé pehé apêye noho kiosé meheta niŋ', niŋki niŋwī.

¹⁶ Kĩŋ tohó niŋka be'ro kití weeró noho niisé me'ra a'tíro niŋ werêki niŋwī:

—Ni'kĩ pehé kiogí niŋki niŋwī. Kĩŋ otêka be'ro pehe waró dikátikaro niŋwī. ¹⁷ Teé pehé niikã i'yāgi, a'tíro wākũki niŋwī: “De'ró weegísari yi'í teé pehé me'ra? Teeré yi'í no'opí niroró mo'ó”, niŋki niŋwī. ¹⁸ Be'ró wākũ apoki niŋwī taha: “A'béya. A'tíro weegíti. Yi'í ba'asé niroró wi'ire kō'ã pe'o, nemoró pahirí wi'í weegíti. Toopí niŋ pe'tise otesé dikare no'ó yi'í kiosére nirôgiti”, niŋsami. ¹⁹ “Tu'ã eha ni'ko, yi'í basi a'tíro niŋgiti: Pehé

ki'marikāhase niiátehere nirô'ke kió!. Tohô weégi yi'í iaró soó, ba'â, sî'rí e'katigiti", niísami. ²⁰ Ô'âkî hi pe'e tohô weeká i'yâgi, a'tîro niiki niîwî: "Mî'í tî'o masí wee!. Ni'kaká yamita mî'í wêrígisa!. Too pûrîkâre mî'í nirô'ke pehé noa yeé toharósari?" niiki niîwî Ô'âkî hi. ²¹ Tohôta wa'ârosa' pehé kiogí Ô'âkî hire wâkûtigi, kîi yeé di'akî mii neó kûugire. Kîi Ô'âkî hi i'yórore pahasé kiogí! waro niísami, niiki niîwî Jesu.

Ô'âkî hi kîi yaráre ko'tesé niî'

(Mt 6.25-34)

²² Be'ró Jesu kîi bu'eráre niiki niîwî:

—Misâre niîgiti. Yê'e nohôre ba'ârásari? Yê'e nohôre sâyârásari? niî wâkû ke'titikâ'ya. ²³ Marí katisé ba'asé nemoró wapatí!. Marí ipí kê'ra su'tí nemoró wapatí!. ²⁴ Mirikí hiáre wâkúya. Naâ ba'â sî'rîrâ, otesé kapere otê, pî'rí dikâtikâ weetísama. Ba'asé nirosé wi'seri, naâ ekará nirosé wi'seri kê'rare moosamá. Tohô niimikâ, Ô'âkî hi naâre ba'asé o'ósami. Misâ pe'e tootá mirikí hiá nemoró wapatí yi'ri ni'ka!. ²⁵ No'ó misâ ipíti wâkû ke'tirâ, pahí kurero bikiâ nemo masitisa!. ²⁶ A'tîro niî!. Teeákâ marikâre misâ wâkû ke'tise me'ra neê kâ'roákâ bikiâ nemo wee!. Tâhârâta ba'asé, sî'risé, su'tiré boka masítisa!.

²⁷ O'ôri, nikî kâhasere wâkúya. Teé no'ó iaró pî'ri bahá ke'atisa!. Da'ratí, su'âtimiro, su'tí áyuro sâyâro weeró noho bahú!. Marí yêki wiôgi Salomão áyusé su'tí sâyâki niîwî. Kîi tohô sâyâmigi, o'ôri weeró noho áyú butia'ro sâyâtiki niîwî. Teé o'ôri áyú butia'se niî!. ²⁸ Ni'kakâre kâ'ró katí ni'i, yamiákâ yâ diha wa'ása!. Be'ró pekâ me'epi í há kô'a no'osa!. Tohô niimikâ, Ô'âkî hita o'ôrire áyuro bahukâ weesamí. Kîi o'ôrire áyuro ko'teró nemoró misâ pe'ere weesamí. Misâ, misâ êho peótise bu'iri wâkû ke'ti!. ²⁹ Tohô weérá misâ ba'aátehere, misâ sî'riátehere wâkû ke'ti, wâkû niri sihatikâ'ya. ³⁰ A'ti nukúkâkâhará Ô'âkî hire êho peótirâ teeré wâkû ke'tisama. Marí paki i'mîsepi niigí misâ iasé nohore masí tohasami. ³¹ Tohô weérá Ô'âkî hi yeere wâkû yi'ri ni'kaya. Tohô weeká, misâre ba'asé, sî'risé, sâyásé nohore o'ô bu'i peogisami.

I'mîsepi marí bokaátehere wâkû niri dutise niî'

(Mt 6.19-21)

³² Misâ yi'í bu'erá, yará ovelha weeró noho niî!. Misâ pehêterákâ niimírâ, uítikâ'ya. Marí paki kîi wiôgi niirópi misâ wa'aká iasamí. ³³ Misâ kiosére duâ, âpêrâ moorâre o'ôya. A'ti nukúkâkâhase boâ dihaatehere wâkûtikâ'ya. I'mîsekâhase boâtiátehe pe'ere wâkúya. Toopíre misâ áyusé kioátehe neê pe'tisomé. Neê yahará sâháa yahasomé. Âpêrâ noho kê'ra ba'â bahuriósomé. ³⁴ Marí ipíti ma'isére wâkû nirisa!. Tohô weérá a'ti nukúkâkâhase di'akíre wâkû niritikâ'ya. Ô'âkî hi yee pe'ere wâkû niriya.

Jesu "Misâ apo yuú'kârâpi niíya" niisé niî'

³⁵ Misâ sî'óosepare sî'óo! yooro weeró noho apo yuú'kârâpi niî tohaya. ³⁶ Da'rá ko'terâ naâ wiôgi amúkâ di'terí bosê nimi wa'âka be'ro kîi dahaátehere ko'tê'karo weeró noho weeyá. Kîi sopé pi'topi pisuká, maatá páao sórorâti niirâ, ko'têsama. Misâ kê'ra naâ weeró noho weeyá. ³⁷ Da'rá ko'terâ naâ wiôgi dahaátehere keoró ko'têsama. Kîi daharí kura keoró boka ehá no'orâ noho e'katísama. Diakí hí misâre werêgiti. Naâre tohô boka ehági, wiôgi basita ba'asé etiákihi duhî dutisami. Be'ró naâre eti

birósami. ³⁸ Yamí deko ou bo'rearí kura ti'sí bo'rearã boka ehá no'orã e'katisama. ³⁹ Apêyere a'tîro masíya. Wi'í wiôgi tíí hora niiká yahagí a'tígisami niîgi, kãrití boosami. Yahagí kîi yáa wi'ire pãão sãhasere ka'mú ta'a boosami. ⁴⁰ Misá kē'ra ã'rí weeró noho apo yuú niíya. Misã neê kã'ró wãkúti butia'ri kura yi'í Ô'ákî hi maki masí weeró noho ipitigi a'tígisa, niîki niîwî.

Jesu piárã da'rá ko'terã yee kití me'ra bu'ê'ke niî'

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jesu bu'erí kura Pedro sêrí yã'aki niîwî:

—Ísã wiôgi, mi'í a'te kitíre ísã di'akíre werêgi weeáti, ou niî pe'tirãre werêgi weeáti? niî sêrí yã'aki niîwî.

⁴² Jesu niîki niîwî:

—Noa nohó yi'í dutiró weé me'rigi, ti'o masígi waro niísari? niîgi, a'tîro werêgiti. Wiôgi apêropi wa'ãgi, kîi yáa wi'ire ko'tê dutigi ni'kí kîíre da'rá ko'tegire kúusami. “Apêrà da'rá ko'terãre no'ó di'sasé nohore ba'asé ekayá”, niísami. ⁴³ Be'ró apêropi ehã'ki dahãсами. Kîí dahaká, keoró da'rá boka ehá no'ogi e'katisami. ⁴⁴ Diakí hí misãre werêgiti. Kîí keoró weesé wapa wiôgi niî pe'tise kîí kiosére ko'tê dutigi sórógisami. ⁴⁵ “Yi'í wiôgi maata dahãsome” niigí noho pûrikã a'tîro weesamí. Apêrà da'rá ko'terã imiaré, numiãre yã'áro paã pi'etíkã weesamí. Kîí wiôgi maata bahutígisami niîgi, ba'ã, sî'ri, ke'asamí. ⁴⁶ Kîí tohó weerí kura wiôgi wãkútiro kîí ko'têtiri kura dahãсами. Kîí kûú wã'ka'kire dutí'kere weetí'ke wapa ipítí bu'íri da'rêgisami. Apêrà yã'arã wiôgi dutisére weetí'kãrãre bu'íri da'rê butia'kere bu'í peha tamugísami.

⁴⁷ Da'rá ko'tegi kîí wiôgi iasére keoró masísami. Tohó masímigi, kîí dutisére keoró wee yuúti, yi'í ni'kagi ipítí tãrá no'ogisami. ⁴⁸ Apí da'rá ko'tegi wiôgi iasére masítisami. Tohó masítimigi, bu'íri da'rê no'ose nohore weégi, sahãtiro kure tãrá no'ogisami. Pehé masisé o'ó no'o'ki nemoró wapa seé no'ogisami. Tohó niiká “Ayú butia'ro weegísami” niî no'o'ki nemoró “Tohó weeró iã” niî no'ogisami, niîki niîwî Jesu.

Jesu “Yeé bu'iri masá dika watíma”

niisé niî'

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Jesu a'tîro niî nemoki niîwî:

—Yi'í pekã me'e wíhã wã'kogi weeró noho masá yã'áro weesére kô'ãgi a'tíwî. Tií me'e í hî nu'kuro weeró noho ni'kãroakãre yã'asere yi'ri wetí'kãrãpi niiká weé toha sî'rimisa'. ⁵⁰ Yi'í pi'etí ni'ígisa' yuhûpi. Yi'í pi'etiãtehere wãkúgi, yã'áro ehêri pô'rati'. Pi'etí tohagipi, ehêri pô'rátigisa'. ⁵¹ Misã tí'ó yã'akã, yi'í a'tí di'tapire ayuró niisétiãtehere miítigi weeparí? Níí wee!. Yi'íre êho peóse bu'iri masaré dika watíse miítigi weé!. ⁵² Ni'kakã me'ra ni'kãmukãrã ni'kã wi'ikãharã a'mêri dika watí ni'karãsama. I'tiãrã piárã me'ra a'mé tu'tirãsama. Piárã i'tiãrã me'ra a'mé tu'tirãsama. ⁵³ Pakí kîí makí me'ra a'mé tu'tigísami. Kîí makí kē'ra kîí pakí me'ra meharóta weegísami. Pakó makó me'ra a'mé tu'tigosamo. Koô makó kē'ra pakó me'ra meharóta weegósamo. Maa yêkó koô maki nimó me'ra uãgosamo. Koô maki nimó maa yêkó me'ra meharóta weegósamo. Yi'íre êho peóse bu'iri tohó weerãsama, niîki niîwî Jesu.

Imî koho bahusére uúkūse kiti niî'

(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Jesu masaré apêye kê'rare niîki niîwî:

—Muhîpū mihátiro pe'e yîa mihátikā, “Akôro pehârotiro weé'”, niîsa'. Misâ niî'karo nohota pehása'. ⁵⁵ Misâ muhîpū ipíti asi mihátikā, “Ni'kakā ki'marósa'”, niîsa'. Misâ niî'karo nohota ki'mása'. ⁵⁶ Misâ weé ta'sarā niî'. A'ti nukúkākāhase, i'miárokāhase marikāre “Tohō niî'”, niî masí'. Tohō niîmirā, de'rō weerā a'tóka tero yî'î weé i'yose pe'e're “Tohō niî sî'riro weé'”, niî masí weeti? niîki niîwî.

A'mé tu'ti'kārā āyuró apoyá niisé niî'

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Jesu masaré a'tîro niî nemoki niîwî:

—De'rō weerā misâ basi keoró bese masí weeti? ⁵⁸ Ni'kí mi'î re werê sâa sî'rikā, wiôrā tiropi kîî me'ra wa'âya. Toopí ehaátoho diporo ma'âpi kîî me'ra apó we'okā'ya. Tohō weeká, mi'î re kîî besegíre o'óti boosami. Tohō weetíkā maa, besegí surárare pihô, bu'îri da'rerí wi'ipi mi'î re sôróo duti boosami. ⁵⁹ Mi'î re werêgiti. Bu'îri da'rerí wi'ipi sâhá wapa yeé pe'otikā, mi'î re neê du'u wîrósome. A'té weeró noho misâ yâ'áro weesére Ô'âki hi me'ra apó we'okā'ya niîgi, tohō niîki niîwî.

Jesu “Misâ niisétiere dika yuúya” niî'ke niî'

13 Jesu masaré bu'erí kura âpêrā masá kîî tiropi ehâkārā niîwā. Ehâ, Pilato ni'karérā Galiléia di'takāharāre kîî wêhe dutí'kere werêkārā niîwā. Naâ “Galiléiakāharāre wêhéka be'ro naa yeé díire wa'îkîrā Ô'âki hire î há moro peorā yeé díi me'ra more dutíki niîwî”, niî werêkārā niîwā. ² Jesu teeré tí'ógi, naâre a'tîro niîki niîwî:

—Misâ de'rō wākúti? Galiléiakāharā âpêrā yî'rióro yâ'â butia'rā niî yî'ri ni'kapari? “Teé bu'îri tohō wa'âpā”, niî wākúmiti? ³ Nií wee'. Misâre werêgiti. Misâ kê'ra yâ'áro weé'kere bihá weti dika yuútirā, wêrîrâsa'. ⁴ Apêyere Siloé wamêtiri makapi naâ yeêka tuturo nu'ri dihákā, sô'ó niîkārā dezoito wêrîkārā niîwā. Naá kê'rare a'tîro wākúmiti? “Niî pe'tirā Jerusalépi niirā yî'rióro yâ'â butia'rā waro niîpā”, niîmiti? ⁵ Nií wee'. Misâ kê'ra yâ'áro weé'kere bihá weti dika yuútirā, meharóta wêrîrâsa', niîki niîwî Jesu.

Jesu figueira wamêtikihi dikā marikihí me'ra kîî bu'ê'ke niî'

⁶ Jesu masaré werêka be'ro kití weeró noho niisé me'ra a'tîro bu'êki niîwî:

—Ni'kí masí kîi yaá di'tapi ni'kâgi figueira wamêtikihire otê tîhagi kíóki niîwî. Be'rô dikátisari? niîgi, i'yâgi wa'âki niîwî. Neê dikā marí'karo niîwî. ⁷ Tigiré i'yâgi, tí di'ta ko'tegíre a'tîro niîki niîwî: “Í'yâya. Yî'î a'tígi dikare ba'â sî'rigi, a'mâgi a'tîro i'tiá ki'ma wa'â. Neê ni'kâti bokatísa'. Tohō weégi tigiré paâ kô'akā'ya. Tigí mehô waro apêye noho wee boó'karore ka'mú ta'a nu'ku'”, niîki niîwî. ⁸ Kîî tohō niiká tí'ógi, tí di'ta ko'tegí a'tîro yî'tíki niîwî: “Yî'î wiógi, a'tí ki'ma di'akí dí'â ni'ko ni'liya yuhûpi. Yî'î tigí sumútoho di'tâ āyuró se'ê kûu, nohá tuu yâ'agiti weé'. ⁹ Tohō weeká, apé

tero weéro dikâti boosa!. Dikâtitikâ maa, paâ kô'a dutiya”, niîki niîwî, niî werêki niîwî Jesu. Teerê tohò niîgi, masá naâ dika yuúká ko'tê ni'igiti yuhúpi, maataá bu'fri da'rêsoma niîgi, tohò niîki niîwî.

Jesu naâ soo wiári nîmi niiká opâ mutiro niigóre yi'rió'ke nií'

¹⁰ Ni'ká nîmi Judeu masa naâ soo wiári nîmi niiká Jesu naâ nerê wiari wi'ipi bu'êgi weéki niîwî. ¹¹ Tií wi'ipi ni'kó numiô dezoito ki'mari do'átigo, opâ mutiro niigó niîko niîwô. Wâtí koôre tohò wa'aká weéki niîwî. Koô neê kâ'rô diaki hí nu'ku masítiko niîwô. ¹² Jesu koôre i'yâgi pihío, a'tíro niîki niîwî:

—Mi'í do'âtisere yi'rió no'o toha', niîki niîwî.

¹³ Tohò niigita, Jesu koôre yâa peóki niîwî. Kîî tohò weerí kurata koô diaki hí ni'kako niîwô. Be'ró “Ô'âkî hi âyú butia'gi niîmi” nií, niîko niîwô. ¹⁴ Jesu naâ soo wiári nîmi koôre yi'riókâ i'yâgi, tií wi'i naâ nerê wiari wi'i wiôgi uâ yi'riaki niîwî. Be'ró masaré niîki niîwî:

—Ni'ká semanare da'rasé nîmire seis nîmire nií'. Tee nîmírire misâ yi'rió dutirá a'tiró iá!. Ni'kaká soo wiári nîmire yi'rió dutirá a'títikâ'ro iá!, niîki niîwî.

¹⁵ Kîî tohò niisére ti'ógi, Jesu kîî re yi'tíki niîwî:

—Misâ weé ta'sase bikirá nií'. No'ó misa yagí wekí re ou misâ jumentore di'té ni'ko'kire akó tiârâ wa'ârâ pââ, miáatisari? ¹⁶ A'tígore Abraão parameó nií turiagore wâtí dutí da'reki niîwî. Koôre dezoito ki'mari sihá masitikâ weéki niîwî. Too pûríkâre misâ ti'ó yâ'akâ, soo wiári nîmire koôre yi'riótikâ'ro ia miáapari? Soo wiári nîmi pûríkâre tâhâgita koôre nemoró yi'rióro iá!, niîki niîwî.

¹⁷ Jesu kîî a'tíro niisére ti'órâ, nií pe'tirá kîî re iatími'kârâ bopôya pe'tia wa'âkârâ niîwâ. Âpêra pe'e Jesu kîî weé i'yose i'yârâ, e'katíkârâ niîwâ.

Jesu mostarda kaperoakâkâhase me'ra werê'ke nií'

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Be'ró Jesu niîki niîwî:

—Ô'âkî hi yarâ pâhará sâharásama niisére a'tíro werêgiti. ¹⁹ Ni'kí kîi yaá wesepi ni'ká pee mostarda kaperoakâre otê'karo weeró noho nií'. Tigí bikiâropia pahikihí waro wa'ása!. Tohò weerâ mirikí hiá tigipí naâ die peoátehe su'tire weesamá. Ô'âkî hi wiôgi niisé kâ'a kapéroakâ weeró noho ni'kása!. Be'ró pahikihí bikiâ'karo weeró noho nií pe'tiropi kîi yeé kiti se'sâa wa'ârosa!. Tohò niiká pâhará kîi yarâ sâharásama niîgi, tohò werêki niîwî.

Páú bikiaká weesé me'ra werê'ke nií'

(Mt 13.33)

²⁰ Jesu werê nemoki niîwî taha:

—Ô'âkî hi kîi wiôgi niisére de'ró niisé kiti me'ra marí “Tohò niíro weé” nií masisari? ²¹ Teé fermento páú bikiaká weesé weeró noho nií'. Teeré ni'kó numiô páú weegótigo farinhare i'tiá paa keó, po'o sâásamo. Teé me'ra fermento páú bikiaká weesére moresamó. Be'ró koô fermento moré'ke nií pe'tiropi bikiâ, se'sâ pe'tia wa'ása!, niîki niîwî. Fermento farinhare bikiaká weé'karo weeró noho Ô'âkî hi wiôgi niisé nií pe'tiropi se'sârosa! niîgi, tohò werêki niîwî.

I'mî sekâha sope kâ'a sopeákã niî' niisé niî'

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jesu Jerusalépi wa'âgi, toó niisé makaripire bu'ê yi'ri wâ'kaki niîwî.

²³ Toopí ni'kí Jesuré sêri yâ'aki niîwî:

—Í sâ wiôgi, Ô'âkî hi wiôgi niirópi wa'aáhã pehêterákã niîsari?

Jesu kíî re yi'tíki niîwî:

²⁴—Pâharã i'mîsepi sâháa sî'rirásama, sâháarã pe'ea'. Sâháa sî'rimirã, wa'ásome. Misâ pûrikã sopé, kâ'a sopeákãpi ipíti sâháa sî'riya, niîki niîwî.

²⁵ Apêyere naãre werêki niîwî:

—Wi'í wiôgi wâ'ká ni'ka, soperé bi'ákã'sami. Be'ró misâ pe'e sopepi pisúrã, a'tîro niîrásã: “Wiôgi, pãão sôrogi a'tiã”, niîrásã. Kíî pe'e misâre yi'tigisami: “Misâre masítisa'. No'okâharã niîrã niísa'”, niîgisami. ²⁶ Be'ró misâ kíî re a'tîro niî nu'ku baha ke'arãsa': “Marí ni'kãro me'ra ba'áwi.

Ni'kãro me'ra sî'riwí. Mi'í ísa yaá makapire bu'ê sihawí”, niîrásã. ²⁷ Kíî pe'e misâre yi'tigisami: “Yi'í misâre 'Masítisa'”, niî tohamiapi baa. Misâ yâ'ãro weé'kãrã niî'. Wa'ãrãsa'”, niîgisami. Misâ yi'í re êho peótikã, ã'rará weé'karo weeró noho misâre wa'ãrosa'. ²⁸ Diporókãharãpi Abraão, Isaque, Jacó, niî pe'tirã Ô'âkí hi yee kitire werê mi'tarã Ô'âkí hi wiôgi niirópi niirã re í'yãrã, misâ pûri no'orã, upikari kû'rî wagia, utîrásã'. Misâ pe'e wiháaropi kô'ã wiro no'orãsa'. ²⁹ Niî pe'tiokãharã Ô'âkí hi kíî wiôgi niirópi niîrásama. Muhîpû mihátirokãharã, muhîpû sâháarokãharã, sumútohorikãharã niîrásama. Toopí kíî me'ra e'katí ba'ã duhirásama.

³⁰ A'tóka terore ni'karérã mehô niirã toopíre wiôrã weeró noho niîrásama. Ni'karérã wiôrã niirã noho pe'e toopíre mehô niirã toharásama, niîki niîwî Jesu.

Jesu Jerusalére í'yãgi kíî utí'ke niî'

(Mt 23.37-39)

³¹ Jesu masaré bu'erí kura ni'karérã fariseu masa kíî tiropi etãrã, a'tîro niîkãrã niîwã:

—A'toré mi'í niítikã'ya. Herode mi'í re wêhé sî'riami. Toháagisa', niîkãrã niîwã.

³² Jesu naãre yi'tíki niîwî:

—A'tîro niîrã wa'ãya Herode wee soó me'rise bikire: “Jesu a'tîro niî dutiami” niîya. “Ni'kakã, yamiãkã wãtiãre kô'ã wiro miha, do'ãtirãre yi'riógiti yuhûpi. Be'ró yamiãkã yi'rikã yi'í da'rasere keoró pe'ogísa', niíami”, niîya. ³³ Yi'í weesere yi'í wa'aró weegíti. Ni'kakã, yamiãkã, yamiãkã yi'rikã weegíti. Neê ni'kí Ô'âkí hi yee kitire werê mi'tagi apêro Jerusalé niítiropi wêrîta basió wee'. Jerusalépi wêrîgi wa'ãgiti niîgi, tohó niîki niîwî.

³⁴ Fariseu masare tohó niîka be'ro Jesu Jerusalé kãharãre, tohó niikã too dipóropi tii makãpi niî'kãrãre wãkûgi, a'tîro niîki niîwî:

—Misâ Jerusalé kãharã Ô'âkí hi yee kiti werê mi'tarãre wêhé kô'a'. Ô'âkí hi o'ôo'kãrã kíî yeé kiti wererãre í tã peeri me'ra doke wêhé'. Misãre pehetíri yi'í mal'gi, neêo kûu sî'rimiwi. Ni'kó kãrêkê' koô pō'rará wiisé dokapi neêo kûu'karo weeró noho weé sî'rimiwi. Misã iatíwi. ³⁵ Tohó weéro misã niîmi'ke wi'seri masã mariró toharósa'. Misã a'teré ti'o masíya. Yi'í re opãturi í'yã nemosome maha. Be'ró yi'í a'ti nukúkãpi opãturi a'tikãpi, misã “Ô'âkí hi dipóropi 'O'ôo'giti' niî'ki áyú butia'gi niîmi” niîrãpi í'yãrãsa' taha, niîki niîwî Jesu.

Jesu ipí doke dipógire yi'rió'ke nií'

14 Ni'ká nimi naá soo wiári nimi niiká Jesu ni'kí fariseu wiôgi yaá wi'ipi ba'âgi wa'âki niîwî. Âpêrâ fariseu masa Jesuré mehêkâ weé weeti? niîrâ, i'ya du'tikârâ niîwâ. ²Naâ ba'aró tiropi ni'kí kîî ipí doke dipóse kíogí Jesu diákî hi niîki niîwî. ³Kîî re i'yâgi, Jesu Moisé ohâ'kere bu'erâre, tohó niiká fariseu masare sêri yâ'aki niîwî:

—Moisé duti'ke “Soo wiári nimi niiká re do'âtirâre yi'rióro íá!” niîti ou ní weeti? niîki niîwî.

⁴Naâ neê yi'tí ma'atikârâ niîwâ. Tohó weégi Jesu do'âtigire yâa peó, yi'rióki niîwî. Tu'â eha ni'ko, “Wa'âgisa!”, niîki niîwî. ⁵Fariseu masa pe'ere a'tíro niîki niîwî:

—Misâ maki ou misa yagí wekî kopêpi birî sâha boosami. Naâ birî sâhakâ, soo wiári nimi niîmikâ, misâ maatá mii wîrórâ wa'âti boosari? niîki niîwî.

⁶Kîî tohó niisére neê yi'tití yi'riokâ'kârâ niîwâ.

Jesu ba'â dutirâ pihósere werê'ke nií'

⁷Fariseu kîi yaá wi'ipi ba'â dutigi pihô'kârâre Jesu i'yâki niîwî. Naâ duhisé âyusé i'mitâ sepí besé duhikârâ niîwâ. Teeré i'yâgi, Jesu naâre a'tíro werê kasaki niîwî:

⁸—Ni'kí misâre amûkâ di'terí bosê nimore pihiká, i'mitâse duhisépire duhî we'otikâ'ya. Apé tero weégi âpí misâ nemoró wiôgi pihî no'o'ki etâ boosami. ⁹Misâ piârâpire pihô'ki a'tíro ní boosami: “A'riré a'tó duhiró o'ôya. Mi'î pe'e siropí duhígi wa'âya”, ní boosami. Tohó weégi mi'î sirokâhá kumuropi duhígi wa'âgi, bopôyaro yi'ri boósa!. ¹⁰Mi'î re ba'â dutikâ, a'tíro pe'e weeyá. Sirokâhá kumuropi duhíya. Mi'î tohó weeká i'yâgi, mi'î re ba'â duti'ki a'tíro niîgisami: “Yi'î me'rakî hi, a'tó i'mitâ kureropi a'tiá”, niîgisami. Kîî tohó weeká, ní pe'tirâ âpêrâ pihî'kârâ wio pesâse me'ra mi'î re i'yârâsama. ¹¹A'tíro ní! Âpêrâ yi'rióro ní yi'ri ni'ka' ní ti'ó yâ'agi noho mehó niigi weé no'ogisami. Yi'î âpêrâ yi'rióro ní' ní ti'ó yâ'atigi pe'ere Ô'âkî hi âpêrâ yi'rióro tohaká weegisami, niîki niîwî.

¹²Kîî a'teré uúkûka be'ro Jesu ba'â dutigi pihô'ki fariseu masire a'tíro niîki niîwî:

—Mi'î ba'â dutigi, â'ra nohóre pihôtikâ'ya. Mi'î me'rakâharâre, mi'î ma'mi simiare, mi'î akabihîrâre, mi'î akawerêrâre, mi'î pi'tokâharâ pehé kiorâre pihôtikâ'ya. Mi'î naâre pihókâ, naá kê'ra mi'î re ba'â dutirâ pihî a'me boosama. Tohó weesé me'ra naâ ba'â'kere mi'î re eká a'mesama. ¹³Mi'î bosê nimi wee peó, âpêrâre pihíogi, a'tíro pe'e weeyá. Apêye noho moorâre, dohôri wi'irâre, sihâ masitirâre, i'yâtirâre pihíoya. ¹⁴Teeré weégi, mi'î e'katí yi'riagisa!. Naâ pûrikâ mi'î re eká a'me masitisama. Tohó weesé me'ra mi'î âyurá wêrî'kârâ naâ masarí nimore âyusé waro bokagisa!, niîki niîwî.

Jesu pahirí bosê nimikâhasere werê'ke nií'

(Mt 22.1-10)

¹⁵Jesu kîî werê'kere ti'ógi, ni'kí toopí ba'â duhigi a'tíro niîki niîwî: —Ô'âkî hi wiôgi niirópi ba'â duhirâ pûtro e'katirâsama.

¹⁶Teeré ti'ógi, Jesu kîî re a'tíro ní werêki niîwî:

—Ni'kí masí bosê ba'agitigi, pāhará masaré pihî dutisami. ¹⁷Niî pe'tise apóka be'ro kîîre da'rá ko'tegire a'tîro niî o'ôo'sami: “Niî pe'tirā yi'î werêo'kārāre pihîgi wa'âya. Apó pe'o toha no'oapi. 'Te'á, niîya”, niîsami. ¹⁸Niî pe'tirāpita “Basió wee'”, niîsama. Pihî mi'ta no'o'ki a'tîro niîsami: “Di'tá ni'károakā duú tu'a eha ni'ko!. Tí di'tare î'yāgi wa'āgi weé'. Werêya kîîre. 'A'tí masitiami', niîya”, niîsami. ¹⁹Be'rokî hí a'tîro niîsami: “Piámukārā wekiá yi'î duú'kārāre āyumíti? niîgi, besé yā'agi wa'āgi weé'. Tohō weégi wa'á masitisa”, niîsami. ²⁰Ápí taha a'tîro niîsami: “Ni'károakā amúkā di'té tu'a eha ni'koapi. Tohō weégi wa'á masitisa”, niîsami. ²¹Da'rá ko'tegi toháa, wiôgipire niî pe'tise naâ tohō niî'kere weré pe'okā'sami. Teeré tí'ógi, wiôgi uâ yi'rigi, a'tîro niîsami: “Keêro wa'â bakeo'ya. Makâ dekopi, no'ó naâ niirópi pahasé kiorāre, dohōri wi'irāre, sihá masitirāre, î'yātirāre pihî wā'katia”, niîsami. ²²Kîî pihîgi ehāka be'ro da'rá ko'tegi wiôgire a'tîro niîsami: “Mi'î duti'karo nohota weeápi. Wi'í pe'e mu'mú wee' yuhûpi”, niîsami. ²³Teeré tí'ógi, wiôgi kîîre niîsami taha: “Wa'āgisa! ma'āripi. No'ó mi'î boka ehārāre tutuaró me'ra pihî wā'katia. Tohō weeká, wi'í mu'mûrosa”, niîsami. ²⁴A'té me'ra misāre a'tîro werêgiti. Neê ni'kí yi'î pihî mi'tami'kārā naâ ba'â boo'kere kāró ba'â yā'asome, niîki niîwī Jesu.

Jesuré siru tuú sî'rirā, a'tîro weeró iá' niisé niî'

(Mt 10.37-38)

²⁵Jesu bu'ê sihari kurare pāhará masá kîîre siru tuú'kārā niîwā. Tohō weégi naāre mahāmi î'ya, a'tîro niîki niîwī:

²⁶—Yi'î bu'esére siru tuú sî'rirā, a'tîro weeró iá'. Misâ paki simiá, misâ pakosâ numia, misâ nimosâ numia, misâ pô'ra, misâ akawerérā nemoró yi'î pe'ere ma'í yi'ri ni'karo iá'. No'ó misâ katirí imí koho nemoró yi'î pe'ere ma'í yi'ri ni'karo iá'. Misâ tohō weetirā, yi'î bu'erá niî masitisa'!

²⁷Apé tero weégi ni'kí “Yi'î Jesuré êho peógi, werí boosa!” niî úigi, yi'îre êho peó du'usami. Tohō weegi noho yi'î bu'égí niî masitisami.

²⁸No'ó misâ wa'teropi niigi i'miári wi'í ko'té duhiatihu wi'ire yeê ni'ko sî'rigi, a'tîro weesamí. Wi'iré tu'á eha ni'kogisari? niigi, ye'e nohó me'ra yi'î pe'ogisari? niigi, tí wi'í weeátoho díporo besé mi'tasami. ²⁹Tohō weetíkā maa, kîî kāró yeê ni'ka pe'o masítikā, teeré î'yārā niî pe'tirā buhíkā'sama. ³⁰A'tîro niîsama: “Kîî yeê ni'kamiapí, weegi pe'ea!; neê pe'o masítimí”, niîsama. ³¹Apêye kē'rare a'tîro weé no'o'boosa. Ni'ká di'ta wiôgi apé di'takí hi me'ra a'mê wēhegiti niigi, a'tîro weé mi'tasami. Kîî surāra piámukāsetiri mil kiosamí. Ápí apé di'takí hi pe'e vinte mil surāra kiosamí. Yi'îre naâ me'ra a'mê wēheta basiósari? niigi, î'yā bese mi'tasami. ³²Basiótikā maa, ápi wiôgi yoarópi niigire a'mê wēhetikā'rā niigi, kiti o'ôo'sami. ³³A'té weeró noho misá kē'ra yi'îre siru tuú sî'rirā, î'yā bese mi'taya. Niî pe'tise misá kiosére, niisétisere du'ú sî'riritā, yi'î bu'erá niî masitisa'!

Jesu moâ okasé pe'tí'ke me'ra werê'ke niî'

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴Moâ okaró ba'aká, āyú niî'. Okasé pe'tí'ka be'ro opâturi okaká weetá basió wee'. ³⁵Moâ okátikā, neê āyutísa!. Di'tāpire, tohō niiká nohá tuuatihu mesapi kúuká kē'rare, wapa marísa!. Tohō kō'á bahurio no'osa!. Misâ moâ okasé pe'tí'ke weeró noho niítikā'ya. O'mê peeri kiorá noho a'teré āyuró tí'oyá, niîki niîwī.

Ovelha bahu dutí'kikāhase nií'

(Mt 18.10-14)

15 Pāhará romano masa wiógire niyéru wapa seé basarã, tohō niiká yā'áro weerá Jesu uúkūserē ti'órā nerēkārā niīwā. ²Naāre fariseu masa, Moisé ohā'kere bu'erá yā'áro wākūkārā niīwā. Tohō weerá Jesu tiró wa'aká i'yārā, uukahākārā niīwā.

—Ā'rí masá yā'arā re yē'ê, naā me'ra ba'āmi, niikārā niīwā.

³Naā tohō niiká ti'ógi, Jesu naāre kití weeró noho niisé me'ra a'tíro nií werēki niīwī:

⁴—Ni'kí misā wa'tero cem ovelha kiógi, ni'kí bahu dutíkā, noventa e novere ká pupi bi'á ni'kosami. Bi'á ni'ko toha, āpí bahu dutí'kire a'māgi wa'āsami. Kīi re Bokágipi, a'mā du'usami. ⁵Boká, kīi re e'katígi, kīi re mií wiásami. ⁶Wi'ipí dahāgi, kīi me'rakāharāre, kīi yaá wi' pi'tokāharāre neō kūu, naāre niīsami: “Yagí ovelha bahu dutí'kire bokaāpi. E'katí tamurā a'tiá”, niīsami. ⁷Misāre diakí híta werēgiti. A'té weeró noho ni'kí yā'áro weesé biki kīi niisétisere dika yuúkā, i'mīsepire e'katíse nií y'i'riasa'. Noventa e nove āyurá nií toha'kārā y'i'rióro yā'agí dika yuú'ki pe'ere e'katíse nií', niíki niīwī.

Niyéru kuhi, bahu dutíka kuhire o'á ma'a'ke nií'

⁸Apēye Jesu a'teré werē nemoki niīwī:

—Ni'kó numiō piámukāse kuhiri niyéru kiosamó. Koōre ni'ká kuhi wapa bihíri kuhi bahu dutí boosa'. Tii kuhíre a'māgo, si'óo'kahare si'óo' yoo, wi'ipí āyuró o'á ma'asamo. Teé bokágopi, a'mā du'usamo. ⁹Be'ró koō me'rakāharāre, koō pi'to niirāre neō kūu, a'tíro niīsamo: “Yi'í re e'katí tamuya. Niyéru kuhi bahu dutíka kuhire bokaāpi”, niīsamo. ¹⁰A'tígo weé'karo weeró noho ni'kí kīi yā'áro weé'kere bihā weti dika yuúkā, Ō'ākí hire werē ko'terā i'mīsekāharā e'katí y'i'ri mahasama, niíki niīwī Jesu.

Jesu piará pō'ratígi yeekāhase me'ra werē'ke nií'

¹¹Jesu a'tíro bu'ê nemoki niīwī:

—Ni'kí masí piará pō'ratíki niīwī. ¹²Di'sagí pe'e kīi pakiré a'tíro niíki niīwī: “Pakí, yee tohaátehere mi'í wérígi kúuátehere o'ō we'oya”, niíki niīwī. Kīi tohō niiká ti'ógi, kīi kiosé di'tare naā piárāpire dika waáki niīwī. ¹³Pehēte nimiriakā kīi re o'ōka be'ro di'sagí pe'e kīi yaá di'tare duākā'ki niīwī. Kīi du'áke wapa niyéru me'ra apé di'ta yoarópi wa'áki niīwī. Toopí teé niyéru kīi no'ó iaró yā'áro weé bahurió pe'okā'ki niīwī. ¹⁴Kīi bahurió pe'oka be'ro tí di'tapire ba'asé pe'tí y'i'ria wa'ākaro niīwi. Tiítare kīi pūūro ihá boāgi, pi'etíki niīwī. ¹⁵Tohō weégi tí di'takí hire da'rasé sérí ma'agí wa'áki niīwī. Kīi re yeseá ko'tesé sōróoki niīwī. ¹⁶Kīi yapí si'rigi, yeseá naā ba'asépireta ba'á si'ri dohaki niīwī. Neé ni'kí kīi re ba'asé o'ótikārā niīwā. ¹⁷Be'ró kīi re a'tíro wākusé ehākaro niīwi: “Yi'í paki yaá wi'ipire kīi re da'rá ko'terā pāhará niímikā, pehé ba'asé di'sá no'owā. Yi'í pe'e a'topíre ihá boā, wérígi weesa! ¹⁸Yi'í paki tiropi y'i'í re toháaro iása'. Toopí toha ehági, kīi re a'tíro niígiti: “Pakí, Ō'ākí hi me'ra yā'áro weeási. Mi'í me'ra kē'rare tohōta weeási. ¹⁹Yi'í yā'agí niísa'. Mi'í maki weeró noho nií masitisa' maha. Ni'kí mi'í re da'rá ko'tegire weeró noho y'i'í re kioyá, niígiti”, nií wākúki niīwī. ²⁰A'teré wākúka be'ro kīi paki yaá wi'ipí dahā tohaaki niīwī.

Kîî toopí toha ehákã, kîî pakí yoarópita î'yâgi, pûuro pahá yã'aki niîwî. Be'ró kîîre pöö têrîgi omá wã'ka, naâ wee wiáro noho kîîre paâ bi'a, wa'súporo si'sîki niîwî. ²¹Tohó weerí kura kîî pakiré niîki niîwî: "Pakí, Ô'ákî hi me'ra yã'áro weeási. Mi'î me'ra kê'rare tohóta yã'áro weeási. Yi'î yã'agí niísa! Mi'î maki weeró noho niî masitisa' maha", niîki niîwî. ²²Kîî tohó niiká ti'ógi, kîî pakí kîîre da'rá ko'teräre a'tîro niîki niîwî: "Keêro, su'tí äyusé warore miíti, kîîre sãäya. Tohó niiká ni'ká be'to amú pi'ka tuu sãári be'tore, sapátu kê'rare sãäya. ²³Wekî wi'magí äyuró eká no'o'kire miíti, wêheyá. Kîîre ba'á, yi'î makire bosê nimi wee peórã. ²⁴Árî opâturi 'Yi'î maki wêria wa'ásami' ni'ki dahâmi. Kîî yoaró wa'á bahu dutí'kire marí opâturi î'yâ", niîki niîwî. Be'ró bosê nimi ni'kákärã niîwã.

²⁵Naâ tohó weerí kura masá ma'mi kápupi niîki niîwî. Kîî dahâ tohatigi wi'í pi'topi ehâgi, ipíti basasé bisiká ti'óki niîwî. ²⁶Teeré ti'ógi, ni'ká kîî pakiré da'rá ko'tegire pihîo, sêri yã'aki niîwî: "De'ró wa'âti wi'ipíre?" niîki niîwî. ²⁷Kîî pakiré da'rá ko'tegi yi'tíki niîwî: "Mi'î akabihí tohatámi. Kîî duti marigi tohatámi. Tohó weégi mi'î paki wekí wi'magí äyuró eká no'o'kire wêhe dutiámi", niîki niîwî. ²⁸Teeré ti'ógi, masá ma'mi uâ yi'rîgi, sãháa si'ritiki niîwî. Tohó weégi kîî pakí kîîre pihîgi wa'âki niîwî. ²⁹Kîî pakiré a'tîro niîki niîwî: "Pakí, pehé ki'mari mi'îre neê ni'káti yi'rí ni'karo mariró da'rá wã'yawi. Yi'î tohó weemíkã, neê kã'ró ni'ká marí ekagire, wapa marigiakã nohore yi'î me'rakãharã me'ra bosê nimi wee dutígi o'ó ma'atiwi. ³⁰Ni'kãroakãre a'tîro weé! Árî mi'î maki numiã yã'arã numiã me'ra mi'î o'ó'ke niyérure bahurió sihaki niîwî. Kîî pe'e maa wekí wi'magí äyuró eká no'o'kire wêhe eká", niîki niîwî. ³¹Teeré ti'ógi, kîî pakí kîîre yi'tíki niîwî: "Makí, mi'î yi'î me'ra niî nu'kukã! Niî pe'tise yi'î kiosé mi'î yeé di'akî niî! ³²Marí mi'î akabihíre bosê nimi wee peó e'katíkã, äyú niî! A'tîro niî! Kîî wêria wa'ásami' ni'ki opâturi tohatámi. Kîî bahu dutí'kire marí opâturi î'yâ! Tohó weerã marí bosê nimi weé, e'katíro iá", niîki niîwî, niî werêki niîwî Jesu.

Pehe kiogire da'rá ko'tegi keoró weeti'ke nií'

16 Jesu kîî bu'esére siru tuúrãre apêye werê nemoki niîwî: —Ni'ká masí niyéru biki ãpêrã da'rá ko'teräre dutigí söróoki niîwî. Da'rá ko'terã niyéru biki tiropi wa'á, a'tîro weré sãakärã niîwã: "Mi'î wiôgi söróoki mi'î yeé niyérure yã'áro weé bahuriógi weemí", niîkärã niîwã. ²Tohó weégi niyéru biki kîîre pihîo, a'tîro niîki niîwî: "Mi'îre weré sãa'ke diakî híta niíti? Mi'î da'rasékãhase ohã ô'ori pürire yi'îre î'yoyá. Mi'î ãpêrã da'rá ko'terã wiôgi nií nemosome maha", niîki niîwî. ³Kîî tohó niiká ti'ógi, a'tîro wãkúki niîwî: "Yi'î wiôgi yi'îre kô'ã wíromi. Tohó weégi de'ró weegisari? Yi'î da'ra tutuã wee! ãpêrãre niyéru sêri duhígi, bopóya niísa! ⁴Too püríkã yi'îre ye'eáto niígi a'tîro weegíti", niîki niîwî. ⁵Tohó weégi kîî, kîî wiôgire wapa moórãre ni'karérã naâ niki pihîoki niîwî. Nií mi'tagire a'tîro sêri yã'aki niîwî: "Mi'î yi'î wiôgire no'ó kô'ro wapa moóti?" ⁶Kîî kîîre yi'tíki niîwî: "Yi'î cem tuturi i'sê tuturi wapa moó!." Teeré ti'ógi, da'rarã wiôgi ni'ká papéra püriakãpi ohâgi, kîîre a'tîro niîki niîwî: "Mãa, mi'î wapa moóri püri nií! Cinquenta i'sê tuturi wapa wapa yeé bakeo'ya", niîki niîwî. ⁷Be'ró taha ãpiré sêri yã'aki niîwî: "Mi'î waro no'ó kô'ro wapa moóti?" Kîî kîîre yi'tíki niîwî: "Cem ahuri trigo ahuri wapa moó", niîki niîwî. Tohó weégi a'tîro niîki niîwî: "Mãa, mi'î wapa moóri püri a'ti pürí nií! Oitenta ahuri di'akí wapa yeéya", niîki niîwî. ⁸Tohó weekã î'yâgi,

niyêru biki da'rá ko'terā wiôgi yâ'agîre kîî weé me'risere masîgi, “Mîî me'rí yî'riapi”, niîki niîwî. A'ti imí kohokâharā Ô'âkî hire êho peótirā naâ kiosêre âpêrā naâ weeró noho niirā me'ra me'rí yî'riama. Ô'âkî hire êho peorā yî'riôro me'rîma, niîki niîwî Jesu.

⁹ Jesu naâre a'tîro werê kasaki niîwî:

—Misâ a'ti nukúkâpi misâ kiosêre pahasé kiorâre âyuró o'ò we'oya. Tohô weerā misâ me'rakâharā bokarâsa'. Be'ró misâ kiosé pe'tîka be'ro misâ âpêrâre wee tamú'ke i'mîsepi niî yuu toharosa'. Misâ wee tamú'kârā i'mîsepi niirā toopîre misâre pō tērîrâsama.

¹⁰ Kâ'rô naâ kiosé me'ra âyuró weerā, pehé kiosé me'ra kê'rare tohōta wee boósama. Âpêrā naâ kâ'rô kiosé me'ra keoró weetîrā, naâ pehé kiosé me'ra kê'rare keoró weetî boosama. ¹¹ Misâ a'ti nukúkâkâhase me'ra keoró weetîkâ, Ô'âkî hi misâre âyusé, i'mîsekâhasere o'òsome. ¹² Misâ âpêrā yeekâhasere keoró weé wee'. Tohô weerā misâ, misa yeé niî boo'kere ye'êsome.

¹³ Neé ni'kî piârâre da'rá ko'te masitisami. Ni'kiré ma'îgi, âpiré ma'itísami. Tohô niiká ni'kî dutisére yî'tîgi, âpi yeé pe'ere yî'rí ni'kasami. Â'rá weeró noho misâ niyêrure ma'îrā, Ô'âkî hi pe'ere ma'î masítisa', niîki niîwî.

¹⁴ Jesu tohô niisére fariseu masa ti'ókârā niîwā. Naâ niyêru îari pehase bikirā niî tîharā, kîî uúkûsere ti'órā, buhíkâ'kârā niîwā. ¹⁵ Tohô weeká î'yâgi, Jesu naâre niîki niîwî:

—Misâ masá î'yóropi di'akîre “Âyurá niîma” niiká iá'. Ô'âkî hi pe' pe'peápi misâ weesétisere î'yâ pe'okâ'mi. Masá î'yóropi “Âyú yî'ria” niisé nohore Ô'âkî hi ti'sâtisami, niîki niîwî Jesu.

Ô'âkî hi dutisé, kîî wiôgi niisé pe'tisomé niisé niî'

¹⁶ Jesu a'tîro niî nemoki niîwî:

—João masaré wamê yeegi niîka teropi Moisé kîî dutî'kere, tohô niiká Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarā naâ ohâ'kere bu'ê tiokârā niîwā. Tiîta me'ra ma'ma kití ni'kâkaro niîwî. A'tîro niîkaro niîwî. Ô'âkî hire êho peóse me'ra di'akî kîî wiôgi niirópi wa'â no'orosa', niîkaro niîwî. Niî pe'tirā toopîre ip'ti sâháa sî'rîma.

¹⁷ Ô'âkî hi Moisére kû'ke keoró wa'ârosa'. Kîî yeé kiti werê mi'tarā naâ ohâ'ke kê'ra keoró wa'ârosa'. P'mî se, a'ti di'ta pe'timîkâ, Ô'âkî hi kîî niî'karo noho keoró wa'ârosa', niîki niîwî Jesu.

Marâpitirā, nimôtirā kô'asékâhasere Jesu uúkû'ke niî'

(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)

¹⁸ Apêyere niî nemoki niîwî:

—Ni'kî kîî nîmoré kô'â, apêgore nimôtigi noho yâ'agî weeró noho tohasamí. No'ó marapí kô'â no'o'ko me'ra nimôtigi kê'ra kîî nimó niítigi me'ra a'me târâgi weeró noho tohasamí.

Jesu pehé kiogí yee kitíre, tohô niiká pahasé kiogí Lázaro wamêtigi yee kitíre werê'ke niî'

¹⁹ Jesu fariseu masare niî werêki niîwî:

—Ni'kî masí pehé kiogí a'tîro weéki niîwî. Âyusé su'ti sâyâ, ma'mâ su'a, niî pe'tise nîmiri bosé nîmiri weéki niîwî. Teé bosé nîmirire de'ró niisé niî pe'tise me'ra âyuró wee miháki niîwî. ²⁰ Tiîtare ni'kî pahasé kiogí waro

Lázaro wamêtiği kîi yaá wi'i sopé pi'topi duhî mihaki niîwî. Kîi ipí niî pe'tiro kamî boâki niîwî. ²¹ Kîi pehé kiogí ba'âste'kere yapí si'rigi seé ba'aki niîwî. Kîi yeé kamîre teé diâyiapita wa'â, ne'rêkâra niîwâ. ²² Ni'ká nîmi wêria wa'âki niîwî. Kîi wêrikâ, Ô'âkî hire werê ko'terâ i'mî sekâharâ Abraão niîró âyurôpi kîi re miâakârâ niîwâ. Be'ró pehé kió'ki kê'ra wêria wa'âki niîwî. Kîi re yaákârâ niîwâ. ²³ Pehé kiogí yâ'arâ Ô'âkî hi kîi bu'fri da'rê no'o'kârâ tiropi wa'âki niîwî. Toopí kîi i'yâ morogi, Abraão yoarôpi i'yâki niîwî. Lázaro kîi me'ra niiki niîwî. ²⁴ Kîi re i'yâgi, a'tiro karîkûki niîwî: “Abraão, yi'f re pahá yâ'a kureya. Yi'f tiropi Lázarore o'ôo'ya. A'tí, kîi yaá amû pi'ka me'ra akopí yosó, yi'f ye'mêro yapare yisiâ sâhakâ weeáto. Yi'f a'tí me'e pekâ me'epire ipítí waro pi'etígi weésa”, niiki niîwî. ²⁵ Abraão kîi re yi'tíki niîwî: “Mi'f wâkûya. Mi'f katígi, âyú butia'ro niisétiwî. Á'rí Lázaro pe'e maa yâ'â butia'ro wa'âwi. Ni'károakâre kîi a'topíre soó, e'katígi weemí. Mi'f pe'e pi'etígi weé! ²⁶ Apêye maa taha a'tiro niî! Í sâre misâ tiropi wa'âta basió wee! Dekôre pahirí kopeho niî! Tohó weérâ misâ a'tó a'tí si'rîrâ, ísâ pe'e kê'ra toopí wa'â si'rikâ, basió wee”, niiki niîwî. ²⁷ Kîi tohó niikâ ti'ôgi, pehé kiogí a'tiro niiki niîwî Abraão: “Too pûrîkâre a'teré wee basáya. Lázarore yi'f paki yaá wi'ipi o'ôo'ya. ²⁸ Toopíre yi'f ni'kâmukârâ akabihîrâti! Toopí wa'â, kîi naâre uúkugisami. Tohó weekâ, naâ ti'ó, naâ kê'ra a'tó yi'f pi'etítropire a'tísome”, niiki niîwî. ²⁹ Abraão kîi re niiki niîwî: “Naâ Moisé ohâ'kere, Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ ohâ'kere kiosamá. Teeré bu'é êho peóato”, niiki niîwî. ³⁰ Pehé kiogí yi'tíki niîwî: “Abraão, tohóta niî, niîro pe'ea! Wêri'kipi wa'â werekâ, yâ'âro naâ niisétisere dika yuú boosama”, niiki niîwî. ³¹ Abraão kîi re niiki niîwî: “Moisé kîi niî'kere, Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ naâ niî'kere êho peótirâ, wêri'kipi masá, werêgi wa'akâ kê'rare, êho peótisama”, niiki niîwî.

Âpêrâre yâ'âro weekâ weetíkâ'ya niisé niî'

(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

17 Jesu kîi bu'erâre a'tiro niiki niîwî:

—Âpêrâre yâ'âro weekâ weesé niî nu'kurosa', niîro pe'ea! Tohó niî nu'kumiro, yâ'âro weekâ weegí nohore yâ'â butia'ro wa'ârosa! ² A'tiro weekâ, kîi re nemoró âyú boósa! Í tâga pahikahâ kîi wamî tahapi di'te yoó, kîi re diâ pahirí maapi doke yôókâ, nemoró âyú boósa! Tohó weekâ, kîi maatâ wêria wa'â, yi'f re êho peórâ nohoakâre dohoré! nemoti boosami. ³ A'teré âyuró ti'ó yâ'aya.

Mi'f akawerêgi mi'f re yâ'âro weekâ, kîi tohó weesére werêya. Kîi “Tohóta weeási” niî bihá weti dika yuúkâ, kîi re akobohóya. ⁴ Kîi setetiri ni'ká nîmi mi'f re yâ'âro weekâ, tiikésetirita taha mi'f re akobohóse sêrîgi a'tikâ, akobohóya, niiki niîwî.

“Êho peóse kiorâ, a'tiro weetá basió” Jesu kîi niî'ke niî'

⁵ Jesu bu'erâ kîi re a'tiro sêrîkârâ niîwâ:

—Í sâre êho peóse o'ôo' nemoya, niîkârâ niîwâ.

⁶ Naâ tohó niikâ ti'ôgi, marî wiôgi a'tiro yi'tíki niîwî:

—Mostarda pee kâ'a kapéroakâ niî! Tohó niîmiro, yukí pahikihí pî'rîsa! A'tiro weeró noho êho peóse kâ'roakâ niîmikâ, a'tígi yukígire a'tiro niî masi boosa! “A'toré au píã wâ'ka, diâ pahirí maa dekopí pi'ríro wa'âya”, niî masisa! Misâ êho peókâ maa, tigí misâ dutíro nohota wee boósa! niiki niîwî.

Āpêrãre wee tamúrã, a'tïro pe'e weeró iá' niisé niî'

⁷Jesu apêye kê'rare a'tïro niî nemoki niîwî:

—No'ó misã wa'teropi niigi da'rã ko'tegire kiosamí. Da'rã ko'tegi oteákíhi kíî di'tã se'ê kũuka be'ro ou wekiãre ko'têka be'ro wi'ipí dahãsamí. Kíî dahakã, misã neê a'tïro niîti boosa: “Sãhátia. Ba'ãgi a'tiã”, niîti boosa! ⁸A'tïro pe'e niisa: “Ba'asêre apoyã. Yi'î ba'arí kura yi'î iasê nohore miítiakíhi apo yú bakeo'ya. Yi'î re ekãka be'ropi ba'ã, si'riyã mi'î a'”, niî boosa! ⁹Mi'î re da'rã ko'tegi wee tamú'ke wapa “Mi'î ayuró weeápi” kíî re niisari? Niítisa! ¹⁰A'té weeró noho misã kê'ra weeyã. Niî pe'tise Ô'ãkí hi dutí'kere weé tu'a eharã, a'tïro niíya: “Í sã da'rã ko'terã mehô niirã niî'. Ô'ãkí hi ísãre kũú'ke di'akí re weeápi”, niíya, niíki niîwî Jesu.

Jesu piámukãrã kamí boarãre yi'rió'ke niî'

¹¹Jesu Jerusalépi wa'ãgi, Samaria, tohô niikã Galiléia wamêtise wa'teropi yi'riãki niîwî. ¹²Toó wa'tero ni'kã makapi kíî eharí kura imiã piámukãrã kamí boarã kíî re põ tēríkãrã niîwã. Moisé dutí'ke kamí boarãre apêrã wa'teropi niî dutitikaro niîwî. Tohô weerã yoarópi tohá ni'ka, ¹³Jesuré karíkũkãrã niîwã:

—Jesu, masarê bu'egí, ísãre pahã yã'a kureya, nií'kãrã niîwã.

¹⁴Jesu naãre í'yã bokagi, a'tïro niíki niîwî:

—Misã sacerdotea tiropi misã ipiré í'yórã wa'ãya, niíki niîwî.

Naã ma'ãpi wa'arí kura naãre kamí yatí pe'tia wa'ãkaro niîwî. ¹⁵Ni'kí toopí yatí no'okã í'yãgi, Jesu tíró mahãmi tohatiki niîwî. Ípítí uúkũse me'ra “Ô'ãkí hi tutuã yi'riagi, ayú butia'gi niími” niíki niîwî. ¹⁶Jesu tíró etãgi, kíî re “Ayú!” niígi di'tãpi paã mu'ri ke'aki niîwî. Kíî tohó weegí Samariakí hi niíki niîwî. ¹⁷Jesu kíî ni'kiréta í'yãgi, a'tïro niíki niîwî:

—Yi'î piámukãrãre yi'riooápi. Āpêrã waro no'ó wa'aãti? ¹⁸Á'ri ni'kí Judeu masi niítigi di'akí Ô'ãkí hire “Ayú!” niígi yi'î tiropi tohátiãpi, niíki niîwî.

¹⁹Tu'ã eha ni'ko, Samariakí hire niíki niîwî:

—Mi'î êho peó tíhagi, yi'rió no'oãpi. Wã'kã ni'kaya. Mi'í yaã wi'ipí toháagisa', niíki niîwî.

Jesu Cristo a'ti nukúkãpi wiôgi niíatehe a'tïro wa'ãrosa' niisé niî'

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Fariseu masa Jesuré a'tïro sêrí yã'akãrã niîwã:

—Ô'ãkí hi besé'ki de'ró niikã a'ti nukúkã wiôgi sãhãgísari? nií'kãrã niîwã. Naãre yi'tíki niîwî:

—Bahú yoaropi í'yosé meheta niî'. ²¹A'tïro niî no'oya marirósa! “A'topí niî'. Sô'opí niî'”, niî no'oya marirósa! Ô'ãkí hi besé'ki wiôgi niígí misã wa'teropi niî tohami, niíki niîwî.

²²Be'ró Jesu kíî bu'erãre a'tïro niíki niîwî:

—Misã be'ro a'tïro niîrãsa! “Í sã Ô'ãkí hi maki masí weeró noho ipítigi a'tiãtehe nimirire í'yã si'risa”, niîrãsa! No'ó ni'kã nimi yi'î re í'yã si'rimirã, neê í'yãsome. ²³Āpêrã misãre “Jesu a'tí tohami. A'tó niími, sô'ó niími”, niîrãsama. Naã tohó niikã, naãre siru tuútikã'ya. ²⁴Yi'î Ô'ãkí hi maki masí weeró noho ipítigi a'tirí nimi muhípũ mihátiro pe'e, kíî sãháaro pe'e kê'ra bipô ya'ba bi'aro weeró noho niírosa! ²⁵Yi'î tohó weeãtoho díporo ipítí p'etí ni'igisa! A'tóka terokãharã yi'î re iasomé. ²⁶Yi'î Ô'ãkí hi maki masí

weeró noho ipitígi a'tirí kura diporókí hipi Noé, kîí niika teropi weé'karo weeró noho weerásama. ²⁷Tiitapire naâ ba'â, sí'rí, amúkâ dí'té, naâ pō'ra numiáre numí sookārâ niŵā. Teeré Noé kîí yukí sihopi sáháari kurapi tohó wee tiókārâ niŵā. Be'ró diâ mirí, naâre miô pe'okā'karo niŵi. ²⁸Ló niika tero kē'rare meharóta weékārâ niŵā. Ba'â, sí'rí, duu mihá, duâ miha, otesére otê, wi'sêrire weékārâ niŵā. ²⁹Ló Sodomare wiháaka nimire akôro weeró noho tii makákāharāre pekā me'e, tohó niiká asisé peeri birí pehakaro niŵi. Naâre wêhé pe'okā'karo niŵi. ³⁰Yi'í Ô'ákí hi maki masí weeró noho ipitígi a'tirí kurare meharóta weerásama.

³¹Tii nimí niiká ni'kí wi'í dipo sārí opā sirapi soo pesági noho po'peápiháasere sáhāa durêtimigi, diakí hí wa'â wa'aáto. Ápi no'ó wesepí tō'ogí kîí yaâ wi'ipi mahāmi tohatikā'ato. ³²Ló nimó ni'kore wākúya. Koô marikā makāpi mahāmi i'ya tōromigo, moâ tuturo dohó ni'kako niŵō. ³³Yi'í re êho peóse me'ra yā'áro yi'rí sí'ritigi, yi'í re êho peó du'ugi noho pekā me'epi bu'fri da'rê bahurió no'ogisami. Ápi wêhesére uíti, yi'í re êho peó nu'kugi noho yi'í me'ra katí nu'kugisami.

³⁴Misāre werêgiti. Tohó wa'aátihi yami niiká, piárâ ni'ká camapi pesārâ, ni'kí yi'í re êho peógi miáa no'ogisami. Ápi yi'í re êho peótihi tohagísami. ³⁵Piárâ numia ni'káro me'ra ohôka áriárâ, ni'kó yi'í re êho peógo miáa no'ogosamo. Apêgo yi'í re êho peótihi tohagósamo. ³⁶Piárâ ni'káro me'ra wesepí niirâ ni'kí yi'í re êho peógi miáa no'ogisami. Ápi yi'í re êho peótihi tohagísami.

³⁷Jesu tohó niisére tí'orâ, kîí bu'erá sēri yā'akārâ niŵā:

—Í sâ wiôgi, no'opí wa'ârosari a'té? niikārâ niŵā.

Kîí yi'tíki niŵi:

—Ápi nohó wa'íkí boaká, yukâ maatá masí, wihí wā'kasama. Tohó wa'aká i'yārâ, “Ápi nohó boaápí”, nií masí! A'té weeró noho yi'í a'tiká, masá masrāsama, niikí niŵi.

Jesu wapê wi'io yeekáhase me'ra werê'ke nií'

18 Jesu kîí bu'eráre a'tiro weeyá niígi, a'te kití weeró noho niisé me'ra werêki niŵi. Naâre du'u kúuro mariró, bihá wetiro mariró Ô'ákí hire sēri nu'ku dutigi a'tiro niiki niŵi.

²Ni'ká makapi ni'kí besegí uâmi Ô'ákí hire êho peótihi, âpêrāre neê wākú ma'atigi niísami. ³Tii makápireta taha ni'kó numiô wapê wi'io niísamo. Koô besegí tiropi bese dutígo wa'â mihamisamo. Koôre i'ya tu'tigire bu'fri da'rê dutigo tohó weesamó. ⁴Yoaká pehetíri besegí koôre wee tamú sí'ritisami. Be'ró a'tiro wākúsami: “Yi'í Ô'ákí hire êho peó wee! Neê âpêrâ kē'rare ‘Naâ niíma’, nií êho peó wee! ⁵Tohó niímikā, a'tígo wapê wi'io yi'í re na'fro kari boómo niígi, koôre wee tamúgiti. Yi'í koô kari boókâ ia nemótisa' maha. Yi'í koôre pōo téóti boosa' maha”, niísami, niiki niŵi Jesu.

⁶Be'ró taha marí wiôgi Jesu werê nemoki niŵi:

—Besegí yā'agí weé'kere wākúya. Kîí yā'agí niímigi, wapê wi'io wee tamú dutí'kere weesamí. ⁷Tohó niiká maa, Ô'ákí hi too pūríkāre kîí besé'kārāre yamíri, imí kohori kîí re sēri nu'kurāre wee tamútisari? Naâ sēri'kere yogosari? ⁸Misāre werêgiti. Neê yogoró mariró naâ sērisere yi'tisamí. Kîí tohó yi'timíká, yi'í Ô'ákí hi maki masí weeró noho ipitígi a'ti nukúkapi opâturi a'tirí kurare masá êho peóse kiorásari yuhûpi? niiki niŵi.

**Jesu fariseu masi me'ra, tohò niiká niyéru
wapa seé basagi me'ra werê'ke nií'**

⁹ Jesu “A'tíro nií'” niirá nohore masí dutigi apêye kití weeró noho niisé me'ra werê nemoki niíwī. Naá “Ápêrà yí'rióro ísá áyurá nií'”, niísama. Tohò “Áyurá nií'” niirá, ápêrãre tohò í'yá kô'asama. Naá nohore masí dutigi a'tíro niíki niíwī:

¹⁰—Piárã imiá Ô'ákí hi wi'ipi kííre sêrírã sãháakãrã niíwã. Ni'kí fariseu masi niíki niíwī. Apí pe'e romano masa wiôgire niyéru wapa seé basagi niíki niíwī. ¹¹ Fariseu masi nu'kú í'yá moro, Ô'ákí hire sêrígí, a'tíro niíki niíwī: “Ô'ákí hi, yí'í ápêrà weeró noho yã'agí nií wee'. Tohò weégi mi'íre “Áyú” nií'. Naá yahará, yã'ará nimôtimirã ápêrà numia me'ra a'me tãrá baha ke'atirã weeró noho nií wee'. Neé kã'ró sí'í romano masa wiôgire niyéru wapa seé basagi weeró noho nií wee'. ¹² Yí'í ni'ká semanare piá nimi ba'átimigi, be'tí sêrí nu'ku'. Yí'í cem apêye noho wapa ta'agi, piámukãse yí'í wapa ta'asere mi'íre o'ò'”, niíki niíwī. ¹³ Wapa seégi pe'e neé sãháaropi tohá ni'ka, Ô'ákí hire sêríki niíwī. Neé kã'ró i'miãropí í'yá moro ma'atiki niíwī. Kíí weeró noho o'ógi, yí'í bu'fritisã niígi, kíí kutírore paáki niíwī. A'tíro niíki niíwī: “Ô'ákí hi, yí'í yã'agí niísa'. Yí'íre pahá yã'aya”, niíki niíwī.

¹⁴ Teeré werêka be'ro Jesu a'tíro niíki niíwī:

—Misãre werêgiti. Wapa seégi Ô'ákí hi me'ra áyuró apó tohagipi kí i yã wi'ipi dahã tohaaki niíwī. Fariseu masi pe'e tohò weetfki niíwī. A'tíro nií'. Kíí basi, yí'í ápêrà yí'rióro nií' nií tí'ó yã'agi noho Ô'ákí hi kííre mehó niigi tohakã weegísami. No'ó yí'í ápêrà yí'rióro nií' nií tí'ó yã'atigi pe'ere Ô'ákí hi ápêrà yí'rióro tohakã weegísami, niíki niíwī.

Jesu wi'maráre yã peó sêri basá'ke nií'

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Apêye kê'rare masá wi'maráre Jesu tírópi yã peó dutirá miáakãrã niíwã. Tohò weekã í'yãrã, naãre miáarãre Jesu bu'erã tu'tikãrã niíwã.

¹⁶ Naá tohò niiká í'yãgi, Jesu kíí bu'erãre pihíoki niíwī:

—Wi'maráre yí'í tiro a'tiká du'óo'ya. Naãre ka'mú ta'atikã'ya. Wi'mará marí nohore áyuro êho peóma. Ápêrà kê'ra wi'mará weeró noho yí'íre êho peórã yí'í paki wiôgi niirópi wa'arásama. ¹⁷ Misãre diaki híta niígiti. Á'rá weeró noho yí'íre êho peótigi noho neé kã'ró yí'í paki niirópi wa'ásome, niíki niíwī.

Ma'mî pehé kiogí Jesu me'ra uúkú'ke nií'

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Be'ró ni'kí Judeu masa wiôgi Jesuré sêri yã'aki niíwī:

—Mí'í masaré bu'egí áyugí nií'. Yí'í yê'le nohó weegísari katí nu'kuatehere boká sí'rigi? niíki niíwī.

¹⁹ Jesu kííre niíki niíwī:

—De'ró weégi yí'íre “Áyugí nií'”, niíti? Mí'í tohó niisére tí'ó masítí? Ni'kítã áyugí niími. Kíí Ô'ákí hi niími. ²⁰ Mí'í Ô'ákí hi dutisé kúú'kere masísã'. “Ápi nimóre a'me tãrátikã'ya. Masaré wêhé kô'atikã'ya. Yahatikã'ya. Ápêrà yeekãhasere nií sootikã'ya. Mí'í paki, mí'í pakore êho peóya”, nií', niíki niíwī.

²¹ Kíí tohó niiká tí'ógi, Jesuré niíki niíwī:

—Yi'í wí'magí'pita a'teré keoró wee mihátiwi.

²² Kíí tohó niiká tí'ógi, Jesu níki níwí:

—Mí'íre apéye nohoaká di'sá' yuhúpi. Mí'í kiosére duá pe'okí hi wa'áya. Teé duá'ke wapare pahasé kioráre o'óya. Tohó weégi mí'í i'mí sepire pehé áyusé kiogísa'. Tu'á eha ní'ko, yí'íre siru tuúya, níki níwí.

²³ Kíí tohó niiká tí'ógi, pehé kiogí ní tihagi kíí kiosére ma'í yí'rigi, bihá weti yí'riaki níwí. ²⁴ Tohó weeká í'yági, Jesu níki níwí:

—Pehé kioráre Ô'ákí hi wiógi niirópi i'mí sepi wa'aká, diása ní'. ²⁵ Wa'íki camelo wamétigi awigá yutá daa pí'ó sórori peepi sáha yí'ri táríka, diása ní'. Yí'í paki wiógi niirópi pehé kiorá wa'aká pe'e maa, tootá nemoró diása', níki níwí.

²⁶ Kíí tohó niisére tí'órā, masá a'tíro níkārā níwā:

—Too püríkāre noa nohó pe'e Ô'ákí hi tíropi wa'á masirāsari?

²⁷ Jesu naāre níki níwí:

—Masá naā basi wee tutuáse me'ra yí'ri masítisama. Ô'ákí hi püríkāre basió'. Kíí maa neé apéye noho weeté basiótise marí'.

²⁸ Kíí tohó niiká tí'ógi, Pedro níki níwí:

—Wiógi, ísá püríkā ísá kiosére du'u kúú, mí'íre siru tuúwi.

²⁹ Tohó niiká tí'ógi, Jesu yí'tíki níwí:

—Diakí híta nígiti. No'ó niigí noho, yee kítre weresé bu'iri kí i yáa wí'ire, kíí paki simiáre, kíí akawerérāre, kíí nimoré, kíí pō'raré du'u kúú wá'kagi nohore a'tíro wa'árosa'. ³⁰ A'ti nukúkāpire kíí kí'ó'ke nemoró boka nemógisami. Be'ropí kē'rare Ô'ákí hi me'ra ní nu'kugisami, níki níwí.

Jesu kíí wériátehere opáturi weré nemo'ke ní'

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Jesu kíí bu'erá dozere naā se'sarore pihío, naāre níki níwí:

—Ní'károaká marí Jerusalépi wa'árā weé'. Toopí ní pe'tise Ô'ákí hi yee kiti ohá mí'tarā naā yí'í Ô'ákí hi maki masí weeró noho ipítigire ohá yuu'ke wa'árosa'. ³² Naā yí'íre apé di'takāharā wiórāre o'ó, yabí buhíká', yá'áro uúkú, í'sé koo e'o peórāsama. ³³ Yí'íre tárā, be'ró wēherásama. Naā tohó weemíkā, i'tiá nimi be'ro masagísa', níki níwí.

³⁴ Kíí bu'erá a'tíro niisére neé tí'o masítikārā níwā. Ô'ákí hi naāre teeré tí'o masíkā weetíki níwí. Tohó weerā kíí tohó niisére tí'o masítikārā níwā.

Jesu ní'kí kapêri bahú no'otigi Jericókí hire yí'rió'ke ní'

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Jesu Jericó pí'to niirí kura ní'kí kapêri bahú no'otigi ma'á sumútohopi níyéro sêri duhíki níwí. ³⁶ Kíí páhará masá wa'aká tí'ó yá'agi, toó niirára “De'ró wa'áti?” ní sêrî yá'aki níwí.

³⁷ Naā yí'tíkārā níwā:

—Jesu Nazarékí hi yí'riági weemí, níkārā níwā.

³⁸ Naā tohó niiká tí'ógi, karí'kú mahaki níwí:

—Jesu, Davi paramí ní turiagi, yí'íre pahá yá'aya, níki níwí.

³⁹ Tohó niiká tí'órā, kíí pí'to yí'riárā “Karíkütiká'ya”, ní tu'tíkārā nímiwā. Naā tohó niiká ta, kíí pe'e karí'kú nemoká'ki níwí:

—Davi paramí ní turiagi, yí'íre pahá yá'aya, níki níwí.

⁴⁰ Tohó niiká tí'ógi, Jesu tohá ní'ka, āpērāre kíí tíropi míti dutíki níwí. Kíí pí'to ehaká, kííre sêrî yá'aki níwí.

⁴¹—De'ró yi'f weeká iasarí? níiki níwī.

Kapêri bahú no'otigi yi'tíki níwī:

—Wiôgi, yi'f re kapêri bahuká íasa'.

⁴² Jesu kíi re níiki níwī:

—Ai. I'yâgisa'. Míi yi'f re êho peoápi. Tohó weégi yi'rió no'o toha', níiki níwī.

⁴³ Kíi tohó niiri kurata kíi kapêrire i'yâki níwī. Be'ró Jesuré siru tuú, Ó'âki hire “Áyú” níiki níwī. Níi pe'tirá kíi re tohó wa'aká i'yâ'kārā kēra Ó'âki hire “Áyú” níikārā níwā.

Jesu Zaqueure i'yâ boka'ke níi'

19 Jesu kaperi i'yâtigire yi'rióka be'ro Jericópi sâhá yi'ri wâ'kaki níwī. ²Toopí ní'kí pehé kiogí níiki níwī. Kíi Zaqueu wamêtigi romano masa wiôgire wapa seé basará wiôgi níiki níwī. ³Kíi Jesuré i'yâ si'riki níimiwī. Kíi i'miátigiakā níi tihagi, pâhará masá níi yuuká, i'yâtiki níwī. ⁴Tohó weégi Jesuré i'yâ si'rigi, kíi yi'riátohopi omá wâ'kaki níwī. Omá wâ'ka, ní'kí yukí sicômoro wamêtikihipi mihâ pehaki níwī. ⁵Jesu kíi dokapi yi'riági, kíi re i'yâ moro, a'tíro níiki níwī:

—Zaqueu, keéro diháti bakeo'ya. Ní'kakáre mi'i yáa wi'ipi tohá ni'igiti, níiki níwī.

⁶Tohó weégi Zaqueu soharó me'ra diháti, Jesuré e'katíse me'ra pōo tērigi wa'âki níwī. ⁷Jesu tohó weesére i'yârā, níi pe'tirá a'tíro uukahákārā níwā:

—Jesu ní'kí yâ'áro weesé bíki yáa wi'ipi wa'âmi, níikārā níwā. ⁸Be'ró kíi yáa wi'ipi Zaqueu wâ'ká ní'ka, marí wiôgire a'tíro níiki níwī:

—Yi'f wiôgi, ti'oyá. Pahasé kioräre yi'f kiosére dekó me'ra dika waágiti. No'ó yi'f âpêräre níi soose me'ra yaháka be'ro níiká, ba'pâritisetiri naäre yi'f yahá'ke nemoró wiagíti, níiki níwī.

⁹Jesu teeré ti'ógi, kíi re a'tíro níiki níwī:

—Ní'kaká me'ra mi'f, mi'i yáa wi'ikāharā yâ'áro we'ékere yi'rió no'o'. Míi kēra âpêrā yi'f re êho peorá weeró nohota Abraão paramí níi turiagi níi'. ¹⁰Yi'f Ó'âki hi maki masí weeró noho ipítigi bahu dutí'kārā mi'f weeró noho niiráre a'mā, yi'riógi a'tígi weewí, níiki níwī.

Jesu masaré niyéru kuhirikāhase me'ra weré'ke níi'

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jesu Zaqueure uúkūkā, masá ti'ókārā níwā. Kíi Jerusalé pi'topi níiká i'yârā, “Maatá Jesu wiôgi sâhagísami”, wâkúkārā níimiwā. ¹²Naâ tohó wâkusére masígi, ní'kâro kití weeró noho níisé me'ra naäre werêki níwī. A'tíro níiki níwī:

—Ní'kí masí kíi wiôgi sâhaátoto diporo yoró apé di'tapi wa'â wa'âsami. Kíi re wiôgi sôróoka be'ropi dahâ tohaasami taha. ¹³Kíi wa'aátoto diporo piámukārā kíi re da'râ ko'teräre pihîosami. Naäre naâ níki niyéru pahiró wapatíri kuhire o'ôsami. Tii kuhíre o'ôgi, a'tíro níisami: “Teê yi'f daharí kurapi a'ti kuhí me'ra apêye noho duú, duâ wapá ta'aya”, níisami. ¹⁴Wiôgi sâháakíhi yáa di'takāharā waro pe'e kíi re iatísama. Tohó weerá âpêrā masaré a'tíro níi duti o'osama. “Kíi re ísâ wiôgi sâharó iatísa’”, níisama. ¹⁵Naâ tohó níimikā, wiôgi sôróo no'osami. Be'ró kíi yáa di'tapi dahâ tohatasami. Toopí tohatági, kíi niyéru kuhiri o'ô'kāräre pihîosami. “Niyéru no'ó kô'ro wapá ta'apari naâ níki?” níi masí si'rigi tohó weesamí.

¹⁶ Kĩĩ tiropi etâ mi'tagi, a'tiropi niĩsami: “Wiõgi, mi'ĩ o'õka kuhi nemoró apêye piámukãse kuhiri wapá ta'a nemoapi”, niĩsami. ¹⁷ Wiõgi kĩĩ re yi'tisami: “Ayuró weeápã. Mi'ĩ da'rá ko'tegi ayugi ni'ĩ. Yi'ĩ kã'roákã kũũ'ke me'ra mi'ĩ keoró weeápã. Tohó weegi mi'ĩ re piámukãse makari wiõgi sõróogiti”, niĩsami. ¹⁸ Be'ró apí kĩĩ tiropi wa'ásami taha: “Wiõgi, mi'ĩ niyêru o'õka kuhi me'ra apêye ni'kãmukãse kuhiri wapá ta'a nemoapi”, niĩsami. ¹⁹ Kĩĩ kê'rare a'tiropi yi'tisami: “Mi'ĩ re ni'kãmukãse makari wiõgi sõróogiti”, niĩsami. ²⁰ Be'ró apí a'tí, kĩĩ re niĩsami: “Wiõgi, mi'ĩ yaá niyêru kuhi a'ti kuhí ni'ĩ. Su'tiropi kasero me'ra omá nirõkã'wi. ²¹ Mi'ĩ tutuaró da'ra dutígi niĩwi. Tohó weegi mi'ĩ re uíwi. Apêrã naá da'rasé me'ra wapá ta'awí. Mi'ĩ otêtimigi, dikâti no'owí”, niĩsami. ²² Teeré tí'õgi, wiõgi kĩĩ re niĩsami: “Mi'ĩ da'rá ko'tegi keoró weetiwi. Mi'ĩ uúkuse me'ra mi'ĩ yã'aro weé'kere besé no'o toha'. Mi'ĩ yi'ĩ da'rasé tutuasére masiápã. Yi'ĩ apêrã da'rasé wapa wapá ta'asere, yi'ĩ otêtimigi dikâti no'osere masiápã. ²³ Masimigi, too pũrĩkãre de'ro weegi yeé niyêrure niyêru nirorí wi'ipi bikíi nemo dutigi kũũtiati? Yi'ĩ mi'ĩ kũukã, dahãgi tíi wi'ipi niĩro mihã'ke me'ra yê'ê boopã”, niĩsami. ²⁴ Be'ró toopí niirãre a'tiropi niĩsami: “Ni'kã kuhi kiogíre e'mã, apí piámukãse kiogí pe'ere o'õya”, niĩsami. ²⁵ Kĩĩ tohó niikã, naá a'tiropi niĩsami: “Wiõgi, kĩĩ piámukãse kuhiri kió tohami”, niĩsami. ²⁶ Teeré tí'õgi, wiõgi “Misãre werêgiti. No'ó pehé kiogíre nemoró o'õ no'orosa'. Apí moogi pe'ere kĩĩ kiomí'keakãpireta e'mã pe'okã' no'ogisami”, niĩsami. ²⁷ “Apêye maa yi'ĩ re wiõgi sãhakã iatí'kãrãre a'topí miítia. Miíti, yi'ĩ i'yóropi wêheyã”, niĩsami, niĩ werêki niĩwí Jesu. Teeré niĩgi, i'mãsepi mihãka be'ro opãturi a'tígi, masaré besegísa' niĩgi, tohó niĩki niĩwí.

Jesu Jerusalépi sãháa'ke ni'ĩ

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁸ Jesu teeré masaré werêka be'ro Jerusalépi wa'ãki niĩwí. ²⁹ Toopí wa'ãgi, Betfagé, Betânia wamêtise makaripi ehaátoho diporo kĩĩ bu'erã piãrãre a'tiropi niĩ o'õo'ki niĩwí. Tee makári i'rigí Oliveira wamêtikíhi tiropi niĩkaro niĩwí.

³⁰ Kĩĩ bu'erãre niĩki niĩwí:

—Siĩ maka marí diakí hi niirí makapi wa'ãya. Toopí ehãrã, misã ni'kí jumento wi'magí di'té ni'ko'kíre boka ehãrãsa'. Kĩĩ neé ni'kãti pesã no'oya marigí niĩgisami. Kĩĩ re pãã, miítia. ³¹ No'ó ni'kí misãre “De'ro weerã pããti?” niikã, “I'sã wiõgi iaámi”, niĩya, niĩki niĩwí.

³² Naá kĩĩ dutí'karo nohota weékãrã niĩwã. Toopí ehakã, kĩĩ ni'karo nohota wa'ãkaro niĩwí. ³³ Naá kĩĩ jumentore pãari kura kĩĩ wiõrã naãre sêri yã'akãrã niĩwã:

—De'ro weerã kĩĩ re pããti? niĩkãrã niĩwã.

³⁴ Naá yi'tíkãrã niĩwã:

—I'sã wiõgi iaámi, niĩkãrã niĩwã.

³⁵ Be'ró kĩĩ re Jesu tiropi miãakãrã niĩwã. Jumento bu'ipire naa yeé su'tí bu'ikãhasere tuu weé peokãrã niĩwã. Tohó weéka be'ro Jesuré kĩĩ bu'ipi mii peokãrã niĩwã. ³⁶ Jesu kĩĩ pesã wã'kari kura masã kĩĩ re êho peorã, naa yeé su'tí bu'ikãhasere ma'ãpi sêo kũukãrã niĩwã. ³⁷ Jesu i'rigí Oliveira wamêtikíhi tiropi dihãari kura a'tiropi weékãrã niĩwã. Niĩ pe'tirã kĩĩ bu'esére siru tuurã, e'katíse me'ra karíkũ ni'kakãrã niĩwã. Jesu weé i'yokã i'yã'kere wãkũrã, Ô'ãkí hire e'katí peorã, karíkũkãrã niĩwã.

³⁸ A'tiropi niĩkãrã niĩwã:

—Ô'âkî hi o'ôo'ki marî wiôgire âyuró wa'aáto. F'mî sepire e'katîse niî yî'riato. Niî pe'tirâ Ô'âkî hire “Áyú butia'mi” niíáto, niîkārā niîwā.

³⁹Naâ karîkûkâ tî'ôrá, niîkarérâ fariseu masa toopí niirâ Jesuré a'tîro niîkārā niîwā:

—Masaré bu'egí, ā'rā mi'îre siru tuúrāre di'ta marî dutiya, niîkārā niîwā.

⁴⁰Naâ tohō niikā, Jesu yi'tîki niîwî:

—Naâ di'ta marikā maa, Ô'âkî hi yi'îre “Áyú butia'mi” niî dutigi a'tê îtâ peerire karîkûkâ wee boósami, niîki niîwî.

⁴¹Jesu Jerusalé tiropi ehâgi, tii makāre î'yâgi, utîki niîwî. ⁴²A'tîro niîki niîwî:

—Jerusalé kâharā, Ô'âkî hi misāre yi'rió sî'rimiami. Kā'ró niîkākāre kîî yi'riósere ti'o masikā, âyu booápā. Misā pe'e yi'îre iá wee'. Tohō weerā yi'rió no'osome. Misā yi'rió no'o boo'kere du'ú toha'. ⁴³Be'ró pi'etise nimiri a'tîrosa'. Tee nimîrîre misāre î'yâ tu'tirā a'ti makákāharāre wiháa dutitirā niîkā sārîroho weé bi'a to'orāsama. Naâ be'toā niîka, niî pe'tise pā'reriipi ka'mú ta'arāsama. ⁴⁴Niî pe'tise misa yeere kō'â diho pe'orāsama. Misāre, misā pō'rare wēhé pe'orāsama. A'ti makákāhase wi'seri mîto dihó no'orosa'. Yi'î Ô'âkî hi maki misāre yi'riógi a'tikā iatîwi. Teé bu'îri tohō wa'ārosa', niîki niîwî Jesu.

Jesu Ô'âkî hi wi'ipi duarāre kō'â wîro'ke niî'

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵Jesu Jerusalépi ehâgi, Ô'âkî hi wi'ipi sâháaki niîwî. Toopí Ô'âkî hire î há moro peoatehere duarāre kō'â wîroki niîwî. ⁴⁶Naāre kō'â wîrogi, a'tîro niîki niîwî:

—Ô'âkî hi yee kiti ohāka pūripi a'tîro ohā no'okaro niîwi: “Yaá wi'i Ô'âkî hire sérîri wi'i niî'”, niî no'oka wi'i niî'.” Misā pe'e keoró weetiápā. Yaharā yaa wi'ire weeró noho tohakā weeápā, niîki niîwî Jesu.

⁴⁷Niî pe'tise nimiri Jesu masaré Ô'âkî hi wi'ipi bu'êki niîwî. Kîî tohō weekā, sacerdotea wiôrá, āpêrā Moisé ohâ'kere bu'erá, tii makā wiôrá kē'ra “Kîîre de'ró weé wēheró iatî?” niîkārā niîwā. ⁴⁸Masá Jesu weresére ti'ó ti'sa yi'riakārā niîwā. Tohō weerā wiôrá pe'e kîîre de'ró wee masítikārā niîwā. Masá îsā me'ra uâ boosama niîrā, wēhe masítikārā niîwā.

Jesuré “Noá dutiró me'ra weesétiti?” niî'ke niî'

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

20 Ape nimí Jesu Ô'âkî hi wi'ipi masaré bu'êgi, kîî masaré yi'rióse kitire werêki niîwî. Toopí sacerdotea wiôrá, āpêrā Moisé ohâ'kere bu'erá, Judeu masa bikirā me'ra Jesu tiró wa'âkārā niîwā. ²Kîîre sérî yā'akārā niîwā:

—Werêya. De'ró dutisé me'ra mi'î weesére tohō weeti? Noá mi'îre tohō wee dutigi dutisé o'óati? niîkārā niîwā.

³Tohō niikā ti'ógi, Jesu naāre niîki niîwî:

—Yi'î kē'ra misāre sérî yā'a a'megiti. Yi'tiápa. ⁴Noá Joāore wamé yee dutigi o'ôo'pari? Ô'âkî hi ou masá o'ôo'pari? niîki niîwî.

⁵Kîî tohō niikā ti'órā, naâ se'saro a'mêri uúkûkārā niîwā:

—De'ró marî yi'tirā sari? Marî “Ô'âkî hi o'ôo'ki niîwi” niikā maa, “Too pūríkäre de'ró weerā Joāore êho peótiri?” niîgisami. ⁶Marî “Masá kîîre o'ôo'kārā niîwā” niikā kē'rare, niî pe'tirā masá marîre îtâ peeri me'ra

doke wêherásama. Naâ a'tíro êho peóma. “João Ô'âkî hi yee kitire werê mi'tagi niîwî”, niî êho peóma, niîkārā niîwā.

⁷Tohō weerā a'tíro yi'tfkarā niîwā:

—Masítisa!. Noá Joãore wamê yee dutigi o'ôo'ro o'ôo'pā, niîkārā niîwā.

⁸Tohō niîká ti'ôgi, Jesu naâre niîki niîwî:

—Yi'í kē'ra misâre “A'té dutiró me'ra a'teré tohō weé”, niî weré wee', niîki niîwî.

Da'rá ko'terā keoró weeti'ke niî'

(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

⁹Be'ró Jesu masaré a'te kití weeró noho niisé me'ra werêki niîwî:

—Ni'kí masí kîi yaá di'tapi i'sê otêsami. Tu'â eha ni'ko, âpêrâre tii wesére ko'tê dutigi kûúsami. Naâre kîi yaá di'tare da'rasé wapa “Toô kâ'ro yi'íre i'sê wiaápa”, niî wâ'kasami. Be'ró apé di'tapi yoaká niîgi wa'ásami. ¹⁰I'sê dikâtiri tero niiri kura ni'kí kîi'ne da'rá ko'tegire i'sê niirópi i'ya dutigi o'ôo'sami. Kîi'ne o'ôo'gi, “Yeé di'ta da'rarâre yeé i'sêre sêrîgi wa'âya”, niîsami. Kîi' toopí ehaká, tii wesé da'rarâ kîi'ne yê'ê, paásama. Neê kâ'ró o'ôtimirâ, kîi'ne o'ôo' tórosama. ¹¹Be'ró tii wesé wiôgi âpi kîi'ne da'rá ko'tegire o'ôo'sami taha. Kîi' kê'rare yâ'âro buhíkâ', ipíti paâ, yê'e nohó moogí tohatáká weesamá. ¹²Be'ró tii wesé wiôgi âpiré o'ôo' nemosami taha. Da'rá ko'terâ kîi' kê'rare meharóta weesamá. Kîi'ne kamí da're, tii wesé sumútohopi kô'âkâ'sama.

¹³Be'ró maha tii wesé wiôgi “De'ró weegísari yi'í?” niîsami. “Yi'í maki ipíti ma'ligíre o'ôo'giti. Apé tero weerâ kîi'ne wio pesáse me'ra i'ya boosama”, niîmisami. ¹⁴Wiôgi maki toopí etaká i'yârâ, naâ a'mêri niîsama: “Ã'ritá niîmi be'ropí a'ti wesére yê'leákihi. Mâa, kîi'ne wêherâ. Be'ró a'ti wesé mari yaá wese toharósa”, niîsama. ¹⁵Tohō weerâ kîi'ne yê'ê, tii wesé sumútohopi miâa, kîi'ne wêhé kô'asama, niî werêki niîwî Jesu.

Be'ró Jesu masaré sêrî yâ'aki niîwî:

—Too pûrîkâre tii wesé wiôgi de'ró weegísari naâre? ¹⁶A'tíro weegísami. Kîi' a'tí, kîi' yeé di'ta da'rarâre wêhé kô'a pe'ogisami. Be'ró âpêrâre tií di'tare o'ôgisami, niîki niîwî.

Jesu tohō niîká ti'órâ, a'tíro niîkārā niîwā:

—Ô'âkî hi tohō wa'asére ka'mú ta'aato, niîkārā niîwā.

¹⁷Be'ró Jesu naâre i'ya, niîki niîwî:

—Too pûrîkâre de'ró niî sî'riro weeti Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi niisé? A'tíro niî':

Ī tã pîhiri me'ra wi'í yeerá ni'ká pîhi naâ iatíka pîhire kô'ârâsama. Naâ kô'âka pîhi me'ra âpêrâ pe'e âyuró tutuarí wi'í yeé ni'ka mihasama, niîwi.

¹⁸No'ó tigá bu'ipi birí pehagi noho mito díhó no'ogisami. No'ó tigá pe'e kîi' bu'ipi dokê pehakâ maa, âyusé mara wa'âgisami, niîki niîwî. Tohō niîgi, kîi'ne iatírâ be'ropí bu'iri da'rê no'orâsama niîgi, tohō niîki niîwî.

Jesuré bu'iri boká sî'rîrâ wee soóse me'ra naâ sêrî yâ'a'ke niî'

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹Sacerdotea wiôrá, âpêrâ Moisé ohâ'kere be'erâ kîi' tohō niiri kurata Jesuré yê'ê sî'rikārā niîmiwā. Tee kití me'ra Jesu i'sâreta uúkûgi weesami niîrâ, ti'o masíkārā niîwā. Tohō weerâ kîi'ne yê'ê sî'rimirâ, masaré uîrâ, wee masítikārā niîwā. ²⁰Âpêrâ i'ya du'tirâre niî soo duti o'okārā niîwā.

Naâ Jesuré mehêkâ niiká tí'ô sî'rikārā niîwā. “Teé me'ra ‘Bu'îri kiomí’ nîi, wiôgipire werê sâata basiôrosa””, niîkārā niîwā. Wiôgi Jesuré bu'îri da'rerî wi'îpi sôrôokâ iārā, tohó weékārā niîmiwā. Âyurā, diakî hí uúkūrā weeró noho nîi sookārā niîwā. ²¹Tohó weerā Jesu tiró wa'à, sêrî yâ'akārā niîwā:

—Masaré bu'egî, mi'î diakî hí uúküsere îsâ masí!. Masaré diakî hí kâhasere bu'ê!. Âpêrâ “Wiôrā niîma” niiró mariró nîi pe'tirāre ni'kâro noho î'yâ!. Ô'âkî hí yeekâhasere diakî hí bu'ê me'rikâ!. ²²Î sâre werêya. Romano masa wiôgire kîî niyêru wapa seesere wapa yeekâ, marîre dutisê âyutî, ou yâ'à nîiti nee? nîi sêrî yâ'akārā niîwā.

²³Jesu pe'e naâ yâ'âro weé sî'rise me'ra sêrî yâ'akâ î'yâ masakâ'ki niîwî. Tohó weégî a'tîro niîki niîwî:

²⁴—Ni'kâ kuhi niyêru kuhi miítia. Noa nohó yaa diâpoa, noá wamé wâ'yatî? niîki niîwî.

Naâ a'tîro yi'tîkārā niîwā:

—César, romano masa wiôgi kîî diâpoa, kîî wamé wâ'yâ!, niîkārā niîwā.

²⁵Tohó niiká tí'ôgi, Jesu naâre yi'tîki niîwî:

—Too pûrîkâre romano masa wiôgi wapa yeé dutise nohore kîîre o'ôya. Ô'âkî hí yee pe'e maa kîîre o'ôya. Kîî wee dutisere weeyá, niîki niîwî.

²⁶Jesuré masá tí'ôropi mehêkâ uúkükâ wee masítîkārā niîwā. Kîî pe'e kîî uúküse me'ra, kîî yi'tisê me'ra mehô î'yâ maria mihakâ weéki niîwî. Masá kîî tohó weeká, di'ta mariá mihakārā niîwā.

Masá wêrîka be'ro masasêre Jesuré sêrî yâ'a'ke niî'

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷Be'ró ni'karérā saduceu masa Jesu tiró wa'âkārā niîwā. Naâ “Wêrî'kārā masasomé”, nîi êho peósama. Tohó weerā Jesuré a'tîro niîkārā niîwā:

²⁸—Masaré bu'egî, Moisé a'tîro dutisê kûûki niîwî. “Ni'kî nimôtigi pō'ratítimigi wêrîkâ, kîî akabihî kîî nimó ni'kore niórê'ato. Be'ró kîî koô me'ra neê waro pō'ratî mî'tagire kîî ma'mi wêrî'kire pō'ratî basaato”, niîki niîwî Moisé. ²⁹Ni'kî pō'ra setere tohôta wa'âkaro niîwî. Masá ma'mi nimôti, pō'ratítimigi wêrîa wa'âki niîwî. ³⁰Be'rokî hí kê'ra koô wapê wi'ioire niórê'ki niîwî. Kîî kê'ra pō'ra marígi meharóta boá dihaki niîwî. ³¹Tohó wa'aká î'yâgi, naâ be'rokî hí niórê'ki niîwî taha. Kîî kê'ra pō'ratítimigi wêrîa wa'âki niîwî. Nîi pe'tirā kîî be'rokâharā kê'ra tohó di'akâ niórê', pō'ratítimirā wêrî diha pe'tia wa'âkārā niîwā. ³²Be'ró maha naâ nimó kê'ra wêrîa wa'âko niîwô. ³³Too pûrîkâre wêrî'kārā masaká, ni'i nimó waro tohá butia'gosari? Naâ nîi pe'tirāpita koôre nimôtîkārā niîwā, niîkārā niîwā.

³⁴Naâ tohó niiká tí'ôgi, Jesu naâre yi'tîki niîwî:

—A'tóka tero a'ti nukúkâpire imiá, numiá nimôti, marâpítima. ³⁵Yâ'âro weé'kere akobohó no'o'kārā, wêrîka be'ro masá'kārā pûrîkâ i'mîsepi nimôti, marâpítisome. ³⁶Naâ wêrîka be'ro masá'kārā nîi tîharā, Ô'âkî hí pō'ra niîma. Tohó niiká Ô'âkî hire werê ko'terā i'mîsepi niirā weeró noho niîrāsama. Tohó weerā wêrísome maha. ³⁷Moisépita a'tekâhásere ohâki niîwî. Ô'âkî hí yukî siti, î hirî sitipi kîîre wêrî'kārā masasêre î'yôki niîwî. Toopîre Ô'âkî hí a'tîro niîki niîwî: “Yî'î Ô'âkî hí nîi!. Mi'î yêki simiá Abraão, Isaque, Jacó wiôgi nîi”, niîki niîwî. Tohó niîgi, naâ yî'î tiropi katîma niîgi, tohó niîki niîwî. ³⁸Ô'âkî hí katirā wiôgi niîmi. Wêrî bahu dutî'kārā marimá. Kîî maa nîi pe'tirā katî nu'ku pe'tîkâ'ma, niîki niîwî.

³⁹Kîî tohó niiká tí'ôrā, ni'karérā Moisé ohâ'kere bu'erá Jesuré a'tîro niîkārā niîwā:

—Masaré bu'egí, mi'í diakí hí waro uúkū', niikārā niŵwā.

⁴⁰Be'ró kīí re apêye sêri yā'a si'rírā, uŵ niikārā niŵwā.

Jesu masaré “Cristo naâ niigí noa makí niíti?” nií sêri yā'a'ke nií'

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹Jesu masaré niíki niŵwī:

—De'ró weerā masá Cristo Ô'ákí hí besé'kire “Davi paramí niími”, niíti?

⁴²Davitá Salmo wamêtiri pūripi a'tíro ohâki niŵwī:

Ô'ákí hí i'mí sepi niigí kīí makiré, yi'í wiôgíre a'tíro niíki niŵwī: “Yi'í tiro wiôgi duhirí kumuropi duhigisa'.

⁴³Mi'í toó duhiká, mi'í re i'yā tu'timi'kārāre dokâ ke'akā weegíti”, niíki niŵwī Ô'ákí hí, nií ohâki niŵwī Davi.

⁴⁴Davi basíta Ô'ákí hí besé'ki Cristore “Yi'í wiôgi niími”, niíki niŵwī. Tohó weégí kīí paramí se'saro niítiki niŵwī. Kīí wiôgi kē'ra niíki niŵwī, niíki niŵwī Jesu.

Jesu Moisé ohâ'kere bu'erá re tu'tí'ke nií'

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Nií pe'tirā masá tí'óropi Jesu kīí bu'erá re a'tíro nií werêki niŵwī:

⁴⁶—Misá Moisé ohâ'kere bu'erá re tí'o masiya. Masá i'yaáto niíra su'tí yoasé paka sâyā, Ô'ákí hire sêri síhá tí'sama. Tohó niiká makâ dekopi wio pesásé me'ra pōo tēríkā iasamá. Naâ neresé wi'seripi wiōrā naâ duhí wíase kumuripi duhí sí'risama. Naâ ba'â wiaropi kē'rare meharóta nií sí'risama. ⁴⁷Wapê wi'ia numia yeé wi'serire e'másama. Naâ yā'áro we'ékere wākū dūtítirā yoaká Ô'ákí hire sêri ta'sasama. Naáta apêrā yi'rióro bu'íri da'rê yi'ri ni'ka no'orásama, niíki niŵwī Jesu.

Wapê wi'io pahasé kiogo Ô'ákí hire o'ò'ke nií'

(Mc 12.41-44)

21 Jesu Ô'ákí hí wi'ipi niígi, niyéru o'òrā sâá wíase akaripi pahiró niyéru kiorá re sáaká i'yâki niŵwī. ²Tohó niiká ni'kó wapê wi'io pahasé kiogore ni'ká akaropi piá kuhi niyéru wapa maríse kuhirire sáaká i'yâki niŵwī. ³Teeré i'yâgi, Jesu a'tíro niíki niŵwī:

—Diakí híta misáre werégiti. Ô'ákí hí i'yóropi a'tígo wapê wi'io pahasé kiogo nií pe'tirā yi'rióro o'ò yi'ri ni'kamo. ⁴Apêrā pe'e naâre dí'sasére o'ôma. Koô pe'e pahasé kiogo niímigo, koô kiómí'ke, koô ba'â kati boo'keakāre o'ò pe'okā'mo, niíki niŵwī.

Jesu “Ô'ákí hí wi'í kō'â no'orosa'” nií'ke nií'

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵Ni'karérā kīí bu'erá Jesuré Ô'ákí hí wi'ikāhasere uúkūkārā niŵwā.

—A'tí wi'í i'tá peeri paka áyusé me'ra weéka wi'í áyú butia'ri wi'í nií', niikārā niŵwā. Tohó niiká tí wi'ikāhase ma'má su'ase masá o'ò'kere uúkūkārā niŵwā.

Jesu tohó niisére tí'ógi, a'tíro niíki niŵwī:

⁶—Misá a'tó i'yasé mito dihó no'orosa'. Neé ni'ká i'tága apêga bu'ipi yeé turia miha'ke tohasomé, niíki niŵwī.

A'ti ímí koho pe'tiátotoho díporo Jesu a'tíro wa'ârosa' nií'ke nií'

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

⁷Be'ró kīí re sêri yā'akārā niŵwā:

—Ísāre bu'egí, de'ró niiká mi'í nií'ke wa'ârosari? Yē'e nohó me'ra i'yogísari a'té tohó wa'aátehere? niikārā niŵwā.

⁸ Jesu naäre yi'tíki nífwĩ:

—Āpêrā misāre nĩ soori nĩrā, ti'o masíya. Pāhará “Yi'í Ô'ákĩ hi tutuaró me'ra weé'; Ô'ákĩ hi besé'ki Cristo nĩ!” nĩrāsama. Tohō niiká “Jesu Cristo kīĩ a'tiátihi nimi nĩ toha!”, nĩrāsama. Naā tohō niiká, ti'otíkā'ya. ⁹ Misā a'mê wēhese kitire ti'órā, ikiátikā'ya. A'tetá wa'á mi'tarosa! Tohō nĩmiro, a'ti imí koho pe'tiátoho di'sá' yuhúpi.

¹⁰ Be'ró naäre nĩ nemoki nĩfwĩ:

—Ni'ká kurakāharā ape kurakāharā me'ra a'mê wēherāsama. Tohō niiká ni'ká di'takāharā apé di'takāharā me'ra a'mê wēherāsama. ¹¹ Pehé apé sia'pire ipíti di'tā nara sāase wa'ārosa! Tohō niiká ihá boasé, do'átise wa'ārosa! I'mīsepire wiosé paka bahuārosa!

¹² A'té tohō wa'aátoho diporo āpêrā misāre bu'ĩri yē'ērāsama. Yā'āro weerāsama. Misāre misā neresé wi'seripi beserāsama. Besé, bu'ĩri sōrōorāsama. Yi'ĩ re ēho peóse bu'ĩri wiōrā tiropi misāre miáarāsama.

¹³ Naā tohō weeká misá, yeeekāhásere werērasa! ¹⁴ “Wiōrāre a'tiro nĩrāti”, nĩ wākú ke'ti yuutikā'ya. ¹⁵ Yi'ĩ pe'e misāre uúkú masiatehere o'giti. Misāre i'ya tu'tirā neē ni'kí pōo téosome. Naā “Tohō nĩ wee!”, nĩ ye'sú masisome. ¹⁶ Misá paki simiápita misāre wiōrāpire weré saarāsama. Misā ni'kí pō'ra nĩmirā, misā akawerérā kē'ra, misā me'rakāharā meharóta weerāsama. Misā ni'karérāre wēherāsama. ¹⁷ Yi'ĩ re ēho peóse bu'ĩri nĩ pe'tirokāharā misāre i'ya tu'tirāsama. ¹⁸ Tohō weemíkā, misāre neē mehékā wa'á ma'asome. ¹⁹ Yi'ĩ re ēho peó du'utirā, yi'ĩri wetrāsa! Yi'ĩ paki tiropi katí nu'kurāsa!

²⁰ Misā Jerusaléere surára tii maká sumútoho be'toā ni'kaká i'yārā, masíya. “Tii maká maatá kō'á no'orosa!”, ni'ya. ²¹ Tohō wa'aká i'yārā, Judéia di'tapi niirá ĩripagípi du'tiáya. Makāpi niirá apēropi wa'áya. No'ó weseripi niirá makāpire mahāmi tohatitikā'ya. ²² Tee nĩmĩri Ô'ákĩ hi yee kiti ohāka pūripi ni'karo nohota wa'ārosa! Bu'ĩri da'resé nĩmĩri niirosa! ²³ Tohō wa'asé nĩmĩri numiá nihĩ pakosā numiare, tohō niiká pō'rā mi'rírā kiorá re bihā weose nĩmĩri niirosa! Naā imĩ yaro wa'á masisome. A'ti di'tapire ipíti pi'e'tise niirosa! Ô'ákĩ hi masaré ipíti waro bu'ĩri da'rēgisami. ²⁴ Āpêrā a'mê wēheropi wēhé no'orāsama. Āpêrāre nĩ pe'tise di'tapi bu'ĩri yē'ē miáarāsama. Apé di'takāharā Judeu masa nĩtirā Jerusaléere mito dihórāsama. Mito dihó, tii maká wiōrā sāharāsama. Ô'ákĩ hi Judeu masa nĩtirāre “Toó k'áro tohō weerāsama” nĩ'karo ehā tu'aro tohō weerāsama, ni'kĩ nĩfwĩ Jesu.

Ô'ákĩ hi maki masí weeró noho ipitígi de'ró weé a'tígisari? niisé nĩ'

(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Jesu kīĩ bu'erára a'tiro nĩ nemoki nĩfwĩ:

—A'ti imí koho pe'tiátoho diporo muhípū imĩ kohokĩ hire, yamíkĩ hire, yōkoäre pehé mehékā bahusé wa'ārosa! A'ti di'tapire nĩ pe'tise di'takāharā diá pahirí maa bisisé, pā'kōrire ti'órā, ye'e nohó nĩsari? nĩrā, ikiárāsama. ²⁶ Masá a'ti di'tapire wa'aátehere wākūrā, ipíti uírā, ti'o masíse pe'tirāsama. Nĩ pe'tirā i'miáropi niirá nara saákā weé no'orāsama. ²⁷ Tohō wa'arí kura yi'í Ô'ákĩ hi maki masí weeró noho ipitígi o'me kuráripa tutuaró me'ra asisté dihatikā, masá i'yārāsama. ²⁸ Teé pehé wa'á ni'kari kurare wākú tutua e'katíya. I'miáropi i'ya mororā weeró noho ko'téya. Maatá misá yi'rió no'orāsa!, ni'kĩ nĩfwĩ Jesu.

²⁹⁻³⁰ A'te kití weeró noho niisé me'ra werêki niîwî taha:

—Otesé figueiragi wamêtikihi ou no'ó niikihí yukîgi pûrî yásâ wihikâ, “Kî'ma dipóro niî”, niîsa'. ³¹ A'té weeró noho yi'î too dipóro niî'ke pehé wa'aká, “Kâ'roákâ Jesu a'tí di'ta wiôgi sâhaátoho di'sása!”, niîrâsa'.

³² Diakî hí misâre werêgiti. A'té pehé tohó wa'arí kurare niîrá wêrisome. Tohó wa'esére i'ÿâ pe'okâ'rásama. ³³ A'ti imí koho, a'tí di'ta pe'ti dihárosa'. Yi'î uúkuse, yi'î bu'esé pûrikâ niî nu'kukâ'rosa'. Niî pe'tise yi'î niî'ke keoró wa'ârosa'.

³⁴ Yi'î a'tiátihi nimire misâ neê masítisa'. Tohó weérâ misâ basi áyuró ko'têya. Yâ'áro weesére wee poóri niîrâ, weetikâ'ya. Ke'atikâ'ya. A'ti imí kohokâhasere wákú ke'titikâ'ya. Tohó weérâ misâ wákútiro yi'î a'tiátihi nîmi niikâ, yâ'ará boka ehá peha no'osome. ³⁵ Wa'îkîrâre wákútiro sâ'ri sâá bi'á ni'koro weeró noho misâre wa'atikâ'ato. Tii nimire niî pe'tirâ niî pe'tirokâharâ tó'orâ sama. Tohó weérâ ti'o masíya. ³⁶ Misâ áyuró apo yuúya. Teé pi'etiátehe ísâre yi'ri wetikâ weeyá niîrâ, Ô'âkî hire sêrî nu'kukâ'ya. Tohó niikâ yi'î Ô'âkî hi maki tiropi u'ró mariró pòo tériáhâ Ô'âkî hire sêriyá, niîki niîwî Jesu.

³⁷ Jesu imí kohori níki Ô'âkî hi wi'ipi bu'è mihaki niîwî. Yamí pe'ere í rigí Oliveira wamêtikihipi niî bo'rea mihaki niîwî. ³⁸ Masá niî pe'tirâ Ô'âkî hi wi'ipi bo'reaká kure kîî bu'esére ti'órâ wa'â mihakârâ niîwâ.

Jesuré yê'êrâtirâ naâ apo yuú'ke niî'

(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Jo 11.45-53)

22 Kâ'ró Páscoa bosê nîmi wa'aátoho di'sákaro niîwi. Tií bosê nimire páu bikiasé me'ra moretí'kere ba'âkârâ niîwâ. Tií bosê nîmi Judeu masa naâ yêki simiá Egitopi niî'kârâ wiháa'kere wâkurí bosê nîmi niîkaro niîwi. ² Tiítare sacerdotea wiôrá, Moisé ohâ'kere bu'erá “De'ró weé Jesuré wêheró iamítito?” niîkârâ niîwâ. Tohó niîmirâ, masaré ú niîkârâ niîwâ.

³ Naâ tohó niika torore Juda naâ “Iscariote” niî no'ogipire wâtí sâháaki niîwî. Kîî doze Jesu bu'erá me'rakî hi niîki niîmiwî. ⁴ Juda sacerdotea wiôrá, tohó niikâ Ô'âkî hi wi'î ko'terá wiôrá tiropi wa'âki niîwî. Naâ tiropi ehâgi, Jesuré o'oátehekâhasere uúkúki niîwî. ⁵ Kîî tohó niisére ti'órâ, ipítí e'katikârâ niîwâ.

—Mi'î tohó weeká, niyéru wapa yeérati, niîkârâ niîwâ. ⁶ Kîî “Ai, kîî re misâre i'ÿogíti”, niîki niîwî. Be'ró, “De'ró niikâ yi'î re Jesuré wiôrápire masá marirí kura o'oró iamítito?” niî wákúki niîwî.

Jesu kîî bu'erá me'ra kîî ba'â tio'ke niî'

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Jo 13.21-30; 1 Cor 11.23-26)

⁷ Be'ró masá naâ páu bikiasé me'ra moretí'kere ba'arí bosê nîmi niîkaro niîwi. Tii nîmi niikâ, ni'kí ovelha wi'magíre naâ Páscoa bosê nîmi ba'aákíhire wêhesamá. ⁸ Tiítare Jesu Pedro, Joãore a'tíro niî o'ðo'ki niîwî: —Marí Páscoa bosê nîmi ba'aátehere apo yuúrá wa'âya, niîki niîwî.

⁹ Naâ kîî re sêrî yâ'akârâ niîwâ:

—No'opí ísâ apo yuúkâ íasarí? niîkârâ niîwâ.

¹⁰ Jesu naâre niîki niîwî:

—Misâ makâpi wa'âya. Toopí sâháarâ, ni'kí masí akogá tuu peógire boka ehá peharâsa'. Kîî re siru tuú, kîî no'ó wa'aró sâháaya. ¹¹ Tií wi'î wiôgíre niîya: “Ísâre bu'egí a'tíro niíami: ‘No'opí niísari yi'î bu'erá me'ra Páscoa bosê nîmi ba'aátihi tûku?’ niíami”, niíya. ¹² Misâ tohó

niiká, i'miárokāha tūku apo yúka tūkuhopire i'yogísami. Toopí marí ba'aátehere apo yuúya, niíki niíwī.

¹³ Be'ró Pedro, João makāpi wa'ákārā niíwā. Jesu naāre nií'karo nohota nií pe'tisere bokákārā niíwā. Toopí naā ba'aátehere apo yuúkārā niíwā.

¹⁴ Be'ró Jesu kīí bese kúú'kārā me'ra ba'árātírā ehā nuhakārā niíwā.

¹⁵ Naā duhī pe'tika be'ro Jesu naāre niíki niíwī:

—Yi'í misā me'ra a'té Páscoa ba'asére yi'í wēriátoto diporo ipíti ba'ā tio sī'ri'. ¹⁶ Misāre ni'károokā a'tíro niígiti. Neē opāturi a'tíro wee nemósome. Weegísa' taha nií pe'tise yi'í wiōgi sáhá tu'a ehaka be'ropi, niíki niíwī.

¹⁷ Tohō niíka be'ro sī'rírí paare mií, kīí pakí Ō'ákí hire “Áyú” niíki niíwī. Be'ró kīí bu'eráre a'tíro niíki niíwī:

—Sī'riyá. A'mēri dika waá, sī'riyá. ¹⁸ Misāre niígiti. A'té i'sē dika koo vinho ni'károokā marí sī'rírā weeró noho wee nemósome. Be'ró yi'í pakí yi'íre wiōgi sōróoka be'ro misā me'ra opāturi ma'má vinho sī'ri nemógisa' taha, niíki niíwī.

¹⁹ Be'ró páugāre mií, Ō'ákí hire “Áyú” niíki niíwī. Tu'ā eha ni'ko, dika waá, kīí bu'eráre o'ōgi, a'tíro niíki niíwī:

—A'té yi'í ipí nií! Misa yeé niátehere wēri basagiti. A'tíro yi'í ni'károokā weé'karo noho weé nu'kukā'ya. Teeré weerā, yi'í misāre wēri basasere wākúya, niíki niíwī.

²⁰ Naā ba'áka be'ro sī'rírí paa me'ra kē'rare meharóta weéki niíwī. Kīí bu'eráre tiāgi, a'tíro niíki niíwī:

—A'ti paá, yeé dií me'ra Ō'ákí hi masaré apēye ma'má “A'tíro weegíti” nií'kere kúúgisami. Yi'í wēri'gi, dií a'mā birose me'ra misā yā'áro weé'kere wēri wapa yeé basagiti.

²¹ Tohō niímikā, yi'íre wiōrāpire o'óakihí yi'í me'ra a'tó duhími. ²² Kīí yi'í Ō'ákí hi maki masí weeró noho ipitigire o'óká, Ō'ákí hi yee kiti ohāka pūripi niíro nohota wa'áro weé! Tohō wa'ámiro, yi'íre wiōrāpire o'ogi maa yā'á butia'ro wa'árosa!, niíki niíwī.

²³ Tohō niiká ti'órā, kīí bu'erá naā basi a'mēri sēri yā'akārā niíwā:

—Noá niísari baa kīíre wiōrāpire tohō weeákihí? niíkarā niíwā.

Jesu bu'erá “Ni'í nohó āpērā yi'rióro nií yi'ri ni'kagisari?” nií'ke nií'

²⁴ Be'ró Jesu bu'erá ipíti a'mēri uúkūkārā niíwā.

—Marí wa'terore noá niírosari baa marí yi'rióro niíákihí? niíkarā niíwā.

²⁵ Teeré ti'ógi, Jesu naāre a'tíro niíki niíwī:

—A'ti nukúkāre dutirá tí di'tare mii wapá wa'ásama. Tí di'takāharā naā dutí no'orā pe'ere “Masaré wee tamúrā niíma”, niísama. ²⁶ Misā naā wiōrā weeró noho weetikā'ya. A'tíro pe'e weeyá. Āpērā yi'rióro nií yi'ri ni'kagi, mehō niígí weeró noho weeyá. Āpērāre dutigí dutí no'ogi weeró noho weeyá. ²⁷ Misā ti'ó yā'akā, ni'í nohó pe'e āpí yi'rióro nií yi'ri ni'kasari? Ba'ā duhigi ou kīíre ba'asé ekagí pe'e? Ba'ā duhigi pe'e āpí yi'rióro nií yi'ri ni'kami. Yi'í pūrikā misā wa'teropi niígi, misā dutí no'ogi weeró noho nií'.

²⁸ Misā yi'í me'ra nií nu'kukā'wi. Yi'íre mehēkā wa'akā, misā kē'ra ti'ó yā'a tamuwi. ²⁹ Tohō weégi yi'í kē'ra yi'í pakí yi'íre o'ó'karo nohota misāre misā dutiátehere o'ōgiti. ³⁰ A'tíro weerā, misā yi'í wiōgi niirōpi ba'ā, sī'ri duhírāsa'. Tohō niiká wiōrā duhisé kumuripi doze kurari Israel kurarikāharāre dutí duhírāsa!, niíki niíwī.

Jesu Pedore “Mi'í yi'íre ‘Masí wee’ niígisa” nií'ke nií'

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Marí wiōgi Jesu kīí bu'eráre a'tíro niíki niíwī:

—Simão, ti'oyá. Wátí misâre no'ó kô'ro wākû tutuamiti naa? niŋgi, Ô'ákî hire sêríki niíami. Ni'kí masí trigo peerire si'â wee, tee kasêrire kô'áro weeró noho misâ êho peósere du'uáto niŋgi dohoré' sî'rîmi. ³²Kîî tohó weeká î'yâgi, yi'î pe'e êho peó du'u butia'tikâ'ato niŋgi Ô'ákî hire mi'îre sêri basaápi. Be'ró mi'î opâturi êho peógi taha, mi'î akawerérâ yi'îre êho peórâre wākû tutuakâ weeyá, niŋki niŋwî.

³³Kîî tohó niiká ti'ógi, Pedro yi'tíki niŋwî:

—Yi'î wiôgi, yi'î kê'ra mi'îre bu'îri da'rerî wi'îpi miáakâ, wa'âgiti. Mi'î wêriká kê'rare, wêri masi', niŋki niŋwî.

³⁴Jesu kîîre niŋki niŋwî:

—Pedro, mi'îre a'tîro niŋgiti. Ni'kaká yami kârêkê' uuátoto diporo i'tiáti yi'îre “Kîîre masí wee’”, niŋgisa', niŋki niŋwî.

Jesu wêriátoto diporo kîî bu'eráre werê'ke niî'

³⁵Be'ró Jesu a'tîro sêri yâ'aki niŋwî:

—Misâre yi'î ahûri moorá, niyéru sâaró moorá, sapátu moorá o'ô'oka terore apêye noho di'sari? niŋki niŋwî.

Naâ kîîre yi'tíkârâ niŋwâ:

—Neê di'satíwi, niŋkârâ niŋwâ.

³⁶Be'ró naâre niŋki niŋwî:

—Ni'kâroakâ maa a'tîro weeyá. No'ó ahûro kiogí miáaya. Niyéru sâaró kê'rare miáaya. No'ó di'pîhí moogí pûrikâ kîi yaró su'tîro bu'îkâharore duâ, di'pîhíre duuyá. ³⁷Ô'ákî hi yee kiti ohâka pûripi yi'îre ohâ yuu'ke keoró wa'ârosa'. A'tîro ohâ no'okaro niŋwî: “Kîî kê'ra yâ'agí weeró noho yâ'ará wa'teropire yâ'agí niŋmi, niŋ no'ogisami”, niŋwî. Niŋ pe'tise yi'îre ohâ'ke keoró wa'ârota weé', niŋki niŋwî.

³⁸Tohó niiká ti'órâ, kîî bu'erá kîîre niŋkârâ niŋwâ:

—Wiôgi, îsâ piá di'pîhí kió'.

Kîî naâre yi'tíki niŋwî:

—Áyurósa', niŋki niŋwî.

Jesu Getsêmani wamêtiropi kîî pakiré sêri'ke niî'

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹Be'ró Jesu kîî ba'â duhika tûkupire wiháa wa'âki niŋwî. Wiháa, kîî weesétiro noho Oliveira wamêtikihî îrigípi wa'âki niŋwî. Kîî bu'erá kîîre siru tuúkârâ niŋwâ. ⁴⁰Toopí etâgi, kîî bu'eráre niŋki niŋwî:

—Wátí misâre niŋ kehe saatikâ'ato niŋrâ Ô'ákî hire sêriyá, niŋki niŋwî.

⁴¹Be'ró Jesu naâ diporo yoâ kureropi wa'âki niŋwî. Toopí kîî pakiré sêrigítigi ehâ ke'aki niŋwî. ⁴²Sêrígi, a'tîro niŋki niŋwî:

—Pakí, mi'î iaká, yi'îre a'té yâ'áro yi'riátehe wa'átikâ'ato. Yi'î tohó niŋmikâ, yi'î iaró weetíkâ'ya. Mi'î iaró pe'e wa'aáto, niŋki niŋwî.

⁴³Be'ró ni'kí Ô'ákî hire werê ko'tegi i'mîsekí hi kîî tiropi bahuáki niŋwî. Bahuá, kîîre wākû tutuakâ weéki niŋwî. ⁴⁴Kîî yâ'áro ehêri pô'ratigi nemoró tutuaró kîî pakiré sêri miháki niŋwî. Kîî asi tuuáse pakasé díf peeri paka weeró noho ako surú dihakaro niŋwî.

⁴⁵Kîî sêrika be'ro wâ'ká ni'ka, kîî bu'erá tiropi wa'âki niŋwî. Naâ bihá weti'kârâ niŋ yuuká, kârî'kârâpire boka eháki niŋwî. ⁴⁶Naâre niŋki niŋwî:

—De'ró weerá toô kâ'ro kârití? Wâ'ká ni'kaya. Wátí misâre niŋ kehe saatikâ'ato niŋrâ Ô'ákî hire sêriyá, niŋki niŋwî.

Jesuré yê'ê wâ'ka'ke nií'

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.2-11)

⁴⁷ Jesu kîí bu'eráre uúkûri kura pāhará masá kîí tiropi etākārā niŵwā. Juda Jesu bu'erá doze me'rakí hi nií'ki naâ díporo í'miŵá ki niŵwí. Jesu tiró kure wa'â, kîí re si'síki niŵwí. ⁴⁸ Jesu kîí tohó weeká, niíki niŵwí:

—Juda, mi'í si'sisé me'ra yi'í Ô'âkí hi maki masí weeró noho ipitígíre yi'í re í'ya tu'tirāre í'lyógi weetí? niíki niŵwí.

⁴⁹ Jesu bu'erá kîí re yê'eátehere masírá, sêrí yā'akārā niŵwā:

—Í sâ wiôgi, di'píhíri me'ra naāre ka'mú ta'arāsari? niíkarā niŵwā.

⁵⁰ Tohó niíka be'ro ni'kí Jesu bu'egí sacerdotea wiôgíre da'rá ko'tegíre diakí híkâha o'mê peerore ditê pā'reki niŵwí. ⁵¹ Tohó weeká í'yâgi, Jesu niíki niŵwí:

—Weetíkā'ya. Toô kārōta weeyá, niíki niŵwí.

Be'ró Jesu ditê'karopíre yāa peó, yi'rióki niŵwí. ⁵² Tu'â eha ni'ko, sacerdotea wiôrāre, Ô'âkí hi wi'ipi ko'terāre, tohó niíká Judeu masa bikírāre kîí re yê'êrā wa'arāre a'tíro niíki niŵwí:

—Misâ yahagíre yê'êrā a'tírā weeró noho yi'í re di'píhíri, yukipagí me'ra yê'êrā a'títí? ⁵³ Nií pe'tise nimiri yi'í Ô'âkí hi wi'ipi misâ me'ra bu'ê duhiwi. Tohó weemíká, misâ yi'í re yê'êtiwi. Ni'kâroakā misâ yi'í re yā'áro weesére weerí tero ehâ! Wátí na'í tí'aropi niigí misâre kîí iaró wee dutími. Tohó weéro tohó wa'â, niíki niŵwí Jesu.

Pedro Jesuré “Masí wee!” nií'ke nií'

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Be'ró Jesuré yê'ê, sacerdotea wiôgi yaá wi'ipi miáakārā niŵwā. Pedro yoá kureró kîí re siru tuúki niŵwí. ⁵⁵ Jesuré naâ miáari wi'í sopé pi'topi peká me'e wihákārā niŵwā. Tíí me'e sumútohopi so'ma duhí birokārā niŵwā. Pedro kē'ra naâ wa'teropi so'ma duhíki niŵwí. ⁵⁶ Tohó weerí kura ni'kó tíí wi'í da'rá ko'tego Pedro toopí so'ma duhíká í'yâgo, ipítí í'ya nu'ku baha ke'ako niŵwó. A'tíro niíko niŵwó:

—Á'rí kē'ra sí'í me'ra sihá'kita niími, niíko niŵwó.

⁵⁷ Pedro koôre nií soogi, a'tíro niíki niŵwí:

—Kîí re masítisa', niíki niŵwí.

⁵⁸ Be'roákā taha ápi kîí re í'ya, a'tíro niíki niŵwí:

—Mi'í kē'ra Jesu me'rakí hi nií', niíki niŵwí.

Pedro kîí re nií sooki niŵwí taha:

—Nií wee! Yi'í kîí re neê masítisa', niíki niŵwí.

⁵⁹ Be'ró ni'ká hora be'ro ápi tu'tí boo kuresé me'ra kîí re niíki niŵwí:

—Niíróta á'rí kē'ra Jesu me'ra niŵwí. Kíí kē'ra Galiléiakí hita niími baa, niíki niŵwí.

⁶⁰ Tohó niíká tí'ógi, Pedro niíki niŵwí:

—Yê'e nohóre uúkûgi uúkûsa! Tí'otísá, niíki niŵwí.

Pedro uúkû pe'otimiká, kîí uúkûri kura kârêkê' uúki niŵwí. ⁶¹ Tohó weeká, Jesu kîí re mahâmi í'ya bíroki niŵwí. Toopíta Pedro Jesu kîí re nií'kere wákûki niŵwí. Jesu kîí re a'tíro niíki niŵwí: “Ni'kaká yami kârêkê' uuátoto díporo mi'í i'tiáti yi'í re 'Kîí re masí wee', niígisa”, niíki niŵwí.

⁶² Teeré wákû boka wiháa, Pedro ipítí utí wâ'ka wa'âki niŵwí.

Jesuré naâ buhíkâ'pe'ke nií'

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Surára Jesuré ko'terá kîí re yā'áro buhíkâ', paákārā niŵwā. ⁶⁴ Kîí re paâ, kapêire di'té bi'apekārā niŵwā. Tohó weé, kîí re niíkarā niŵwā:

—Nif bokaya. Noá mi'îre paáti? niikārã niîwã.
 65 Pehé apêye niî nemo, kîîre buhíkã'kãrã niîwã.

Jesuré wiôrà tiropi naâ miáa'ke niî'

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

66 Ape nimí bo'reakã Judeu masa bikirá, sacerdotea wiôrà, Moisé ohâ'kere bu'erã nerêkãrã niîwã. Be'ró Jesuré naâ tiropi miáakãrã niîwã. Kîîre sêri yã'akãrã niîwã:

67—Werêya. Mi'î Ô'âkî hi besé'ki Cristota niîti? niikārã niîwã.

Kîî naare yi'tiki niîwî:

—Yi'î misãre “Kîíta niî” niikã, êho peosome. 68 Yi'î misãre apêye noho sêri yã'akã, neê yi'ti ma'asome. 69 Be'ro kuré yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi Ô'âkî hi tutuã yi'rigi diaki hí pe'e duhígisa', niiki niîwî.

70 Tohó niikã ti'ôrá, niî pe'tirã sêri yã'akãrã niîwã:

—Too pûrîkãre mi'î Ô'âkî hi maki niîti? niikārã niîwã.

Jesu naare yi'tiki niîwî:

—Misã niîro nohota kîíta niî', niiki niîwî.

71 Kîî tohó niikã ti'ôrá, naâ a'tiîro niikārã niîwã:

—Âpêrã kîîre werê sãarã a'mã nemoro iatísa'. Marí basita kîî uúküsere ti'ó toha', niikārã niîwã.

Jesu romano masa wiôgi Pilato tiropi niî'ke niî'

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

23 Be'ró niî pe'tirã wiôrà wã'ká ni'ka, Jesuré Pilato tiropi miáakãrã niîwã. 2 Toopí ehãrã werê sãarã, a'tiîro niikārã niîwã:

—Â'rí isa yarã masaré dohorê'gi weemí. A'tiîro niîmi. “Romano masa wiôgi warore marí wapa yeé wiase nohore wapa yeétikã'ro íá’”, niîmi. Apêye kê'rare “Yi'î Ô'âkî hi besé'ki Cristo niî”, niî mihami. Tohó niîgi, “Wiôgi niî” niî si'rigi, tohó niîmi, niikārã niîwã.

3 Teeré ti'ógi, Pilato Jesuré sêri yã'aki niîwî:

—Mi'íta niîti Judeu masa wiôgi? niiki niîwî.

Jesu kîîre yi'tiki niîwî:

—Mi'î niîro nohota kîíta niî', niiki niîwî.

4 Tohó niikã ti'ógi, Pilato sacerdotea wiôrãre, masá toopí niirã niî pe'tirãre niiki niîwî:

—Neê kã'ró ã'rîrê bu'îri bokatísa', niiki niîwî.

5 Naâ pe'e tohó niîmikã, tutuaró me'ra niî nemokãrã niîwã:

—Kîî niî pe'tirã Judíakãharãre kîî bu'esé me'ra dohorê' kusiagi weemí. Neê waro Galiléiapi tohó weé ni'kaki niîwî. Ni'kãroakãre a'ti makãpi niîmi maha, niikārã niîwã.

Jesuré Herode tiropi miáa'ke niî'

6 Pilato “Jesu Galiléiakî hi niíapi” niikã ti'ógi, ãpêrãre “Niiróta kîî Galiléiakî hi niîti?” niî sêri yã'aki niîwî. 7 Naâ “Kîíta niîmi”, niikārã niîwã. Teeré ti'ógi, Herode tiropi kîîre o'ôo'ki niîwî. Herode Galiléia di'ta wiôgi niiki niîwî. Tiítare kîî kê'ra Jerusalépita niiki niîwî. 8 Herode too dipóropi Jesu Ô'âkî hi tutuaró me'ra weé i'yomi niisere ti'óki niîwî. Teeré ti'ógi, yoakã Jesuré i'yã si'riki niîmiwî. Kîî weé i'yokã i'yã si'riki niîwî. Tohó weégi Jesuré i'yãgi, pûuro e'katiki niîwî. 9 Jesuré pehé sêri yã'aki niîmiwî. Kîî pe'e neê kã'ró yi'titiki niîwî. 10 Kîî Herode tiropire niikã, sacerdotea

wiôrà, Moisé ohâ'kere bu'erá nífkārā nífwā. Naâ ipítí tutuaró me'ra Jesuré werê sáarā weekārā nífwā. ¹¹ Be'ró Herode kí yará surára me'ra Jesuré yabí buhíkà'kārā nífwā. Kíîre buhíkà'ràtirā, wiôrà sáyasé su'tí áyusére sââpekārā nífwā. Tohó weé toha, Herode Pilato tiropi o'ôo'ki nífwí taha. ¹² Tiítare Pilato Herode me'ra too dipóropire a'mêri l'yâtimi'kārā naâ a'mé si'akārā nífwā.

Pilato Jesuré wêhe dutí'ke ní'

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.16)

¹³ Be'ró Pilato sacerdotea wiôràre, Judeu masa wiôràre, ní pe'tirá masaré neô kúuki nífwí. ¹⁴ Naâre a'tíro níki nífwí:

—Misâ á'rírê “Masaré dohórê' kusiagi weemí”, ní'. Tohó nírá, yí'f tiropi miítikārā níápi. Yí'f misâ l'yóropita kíîre sérí yá'ami'. Misâ l'yaká ta misâ werê sáasere neê kâ'ró bu'íri bokatísa'. ¹⁵ Herode kê'ra bokatíki níámi. Tohó weégi opâturi kíîre yí'f tiro o'ôo'ki níámi taha. Misâ masí', kíîre wêheró íá' níisére bu'íri moomí. ¹⁶ Tohó weégi kíîre târa dutí toha, du'u wírógiti, níki nífwí Pilato.

¹⁷ Pilato Páscoa bosê nimi níki masá e'katíká íági, ní'kí bu'íri da'rerí wí'ipi níigire du'u wíró míhaki nífwí. ¹⁸ Tohó weérá ní pe'tirá ní'kâro me'ra karíkúkārā nífwā:

—Jesuré wêhe kô'aya. Barrabá pe'ere du'u wíróya, níikārā nífwā.

¹⁹ Kíî Barrabá Jerusalé káhará wiôràre yí'rí ní'ka, naâre kô'á sî'riki nífwí. Teé bu'íri, tohó níiká kíî masaré wêhé'ke bu'íri bí'a dípó no'oki nífwí.

²⁰ Pilato Jesu pe'ere du'u wíró sî'riki nímiwí. Tohó weégi masaré opâturi uúkú nemoki nífwí taha. ²¹ Kíî tohó níiká tí'órā, nemoró karíkúkārā nífwā:

—Kurúsapi kíîre paâ bi'pe wêheyá, níikārā nífwā.

²² Be'ró í'tiáti ní boro Pilato ní nemoki nífwí:

—De'ró weégi tohó wee boósari? Á'rí neê kâ'ró yâ'áro weetki níámi. Neê kíîre wêheró íá' níisére bu'íri bokatísa'. Kíîre târa dutí toha, du'u wírógiti, níki nímiwí.

²³ Tohó níiká tí'órā, masá du'u kúuro mariró ipítí karíkūrā, kíîre kurúsapi paâ bi'pe wêhe dutíkārā nífwā. Naâ tohó wee yuúrā, naâ íá'kere bokákārā nífwā. ²⁴ Tohó weégi Pilato naâ dutísere weéki nífwí. ²⁵ Masá du'u wíró dutígire bu'íri da'rerí wí'ipi ní'kire du'u wíróki nífwí. Kíî wiôràre makâpi yí'rí ní'ka tíhagi, masaré wêhe tíhági, tí wí'ipi duhíki nífwí. Jesu pe'e maa naâ íá'karo nohota naâre wiáká'ki nífwí. Misâ iaró weeyá nígi, tohó weéki nífwí.

Jesuré kurúsapi paâ bi'pe wêhé'ke ní'

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

²⁶ Jesuré kurúsapi wêherá wa'árā naâ miáari kura ní'kí masí Simão wamêtigi Cirene wamêtiri makakí hi kápupi ní'ki tohátigi weéki nífwí. Kíîre Jesu yaá kurúsare kíî siro wiâ siru tuu dutikārā nífwā.

²⁷ Jesuré pâhará masá siru tuúkārā nífwā. Numiâ bihá wetirá, utí karíkú siru tuúkārā nífwā. ²⁸ Jesu naâre mahâmi l'ya, a'tíro níki nífwí:

—Jerusalé káhará numia, yí'f re utítiká'ya. Misâ basi, tohó níiká misâ pō'ra yee níiátehe pe'ere utíya. ²⁹ Be'ró misâ yâ'â butia'ro yí'rírásá. Tee nímirire misâ a'tíro nírásá: “Pō'ra maríkā, áyú yí'ria! Neê ní'kâti pō'ratí yâ'atirá, neê ní'kâti mí'ó yâ'atirá e'katífsama”, nírásá. ³⁰ Tiítare tohó

wa'aká, masá wēri sī'rírā, a'tīro niírāsama: “Íripagí ĩ sâ bul'ipi birí peha, wēheyá.” Opâ bu'upare a'tīro niírāsama: “Ísâre yâ'áro weesére ka'mú ta'aya”, niírāsama. ³¹ Yi'í masí äyugi, bu'íri moogíre yâ'áro weeká, bu'íri kiorá yâ'ará pe'e maa tootá nemoró yâ'áro weerásama, niíki niíwī Jesu.

³² Äpêrâre piárâ yâ'áro weeráre Jesu me'ra wēherá tirá miáakārâ niíwâ.

³³ Be'ró “Masá boâ weeka dípoa” wamêtiropi ehâkārâ niíwâ. Toopí Jesuré kurúsapi paâ bi'pe ni'kokārâ niíwâ. Tohó niiká piárâ yâ'áro weeráre ni'kí diakí hí pe'e, äpiré kúupe' pe'e ni'kókārâ niíwâ. ³⁴ Jesu kíí pakí Ô'âkí hire naâ kurúsapi paâ bi'pe ni'koka be'ro a'tīro niíki niíwī:

—Pakí, ä'râre akobohóya. Naâ yi'í re tohó weesére tí'o masítima, niíki niíwī.

Surára kíi yeé su'tí niími'kere níí bokape wapá ta'a'kārâre dika waákārâ niíwâ. ³⁵ Masá toopí ĩ'yâ nu'kukārâ niíwâ. Wiórâpita buhíkārâ, Jesuré a'tīro niikārâ niíwâ:

—Äpêrâ marikâre yi'riówī. Diakí híta Ô'âkí hi besé'ki Cristo níí niígi, ni'kâroakâ kíi basi yi'riáoato, niikārâ niíwâ.

³⁶ Surára kê'ra kíi pi'to wa'á, buhíkâ'kārâ niíwâ. Kíi re vinho piásé me'ra moré'kere tíârâ, ³⁷ a'tīro niikārâ niíwâ:

—Mí'í Judeu masa wiôgi níí niígi, mí'í basita yi'rióya, niikārâ niíwâ.

³⁸ Kíi dípôa bu'ipi ni'ká píhi ô'ókārâ niíwâ. A'tīro ohâ no'okaro niíwī: “Ä'rí Judeu masa wiôgi niími”, niikaro niíwī.

³⁹ Ni'kí masí yâ'áro weé'ki Jesu me'ra kurúsapi wâ'yagi Jesuré tu'tíki niíwī. A'tīro niíki niíwī:

—Mí'í Ô'âkí hi besé'ki Cristo níí weeti? Mí'í basi yi'rióya. ĩ sâ kê'rare yi'rióya, niíki niíwī.

⁴⁰ Tohó niiká tí'ógi, äpí toopí kíi me'ra wâ'yagi kíi me'rakí hire tu'tígi, a'tīro niíki niíwī:

—Mí'í Ô'âkí hire uí weeti tohó niígi? Marí ni'kâro noho kurúsapi wēhe dutí no'o'kārâ níí'. ⁴¹ Marí pūrikâ keoró marí yâ'áro weé'kere pi'eti wapa yeerâ weé'. Kíi pūrikâ neé yâ'áro weeti'ki niímiwī, niíki niíwī.

⁴² Be'ró Jesuré niíki niíwī:

—Jesu, mí'í wiôgi sâhâgi, yi'í re wâkuápa, niíki niíwī.

⁴³ Jesu kíi re yi'tíki niíwī:

—Mí'í re diakí híta niígiti. Ni'kaká ta yi'í me'ra yi'í wa'aátoho yi'í pakí tiro Paraíso wamêtiropi niígisa', niíki niíwī Jesu.

Jesu kíi wēri'ke níí'

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30; Hb 6.19-20; 10.19-20)

⁴⁴⁻⁴⁵ Jesu kurúsapi wērirí kura daharí tero niiká muhípú imí kohokí hi asitíki niíwī. Níí pe'tiro tíí dí'tapi na'í tí'a wa'ákaró niíwī. Teé yamíka' trés niikápi na'í tí'a tiokaro niíwī. Tohó wa'arí kura Ô'âkí hi wi'ipi sacerdotea sâháaropi ka'mú ta'a yooka kaseró dekô me'ra tí'rí yohakaro niíwī.

⁴⁶ Be'ró Jesu karíkúki niíwī:

—Pakí, yaá ehêri pō'rare mí'í re wiá', niíki niíwī.

Tohó níí tohagita, wēria wa'âki niíwī.

⁴⁷ Surára wiôgi romano masi a'té tohó wa'aká ĩ'yâgi, Ô'âkí hire äyuró wâkúgi, a'tīro niíki niíwī:

—Diakí híta ä'rí neé bu'íri moogí niímiapí, niíki niíwī.

⁴⁸ Níí pe'tirá toopí niirá Jesu wēriká ĩ'yârâ, naa yeé wi'seripi toháarâ, pūtro bihá wetirá, naâ kutírore paâ wâ'kakārâ niíwâ. ⁴⁹ Níí pe'tirá Jesu

me'rakāharā pe'e, tohō niiká numiâ Galiléiapi kîîre siru tuú'kārā yoarópi tohō wa'asére i'yá nu'kukārā niŵā.

Jesuré naâ yaá'ke niî'

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Toopíre ni'kí Judéia di'takí hi Arimatéia wamêtiri makakí hi José wamêtigi níiki niŵí. Kîî áyugi keoró weegi níiki niŵí. Ô'âkí hi besé'ki wiôgi sâhaátehere ko'têki niŵí. Kîî kē'ra Judeu masa wiôrá me'rakí hi wiôgi níiki niŵí. Tohō níimigi, kîî me'rakāharā Jesuré wēhesére ti'sátiki niŵí. ⁵² Jesu wērika be'ro Pilato tiro Jesu yaá ipiré sērigi wa'âki niŵí. ⁵³ Kîîre sēri toha, kurúsapi niigíre mii dihóo, su'tíro áyuri kaseró me'ra omáki niŵí. Tu'â eha ni'ko, ni'ká tuti i'tágapi naâ se'êka tutipi, neê ni'kiré yaá no'oya mariri tutipi kûúoki niŵí. ⁵⁴ Kîî tohō weerí nîmi naâ soo wiári nîmi diporo apo yuúri nîmi niikaro niŵí. Naâ sooátoho kâ'roákā di'sákaro niŵí.

⁵⁵ Numiâ Jesuré Galiléiapi siru tuú ni'ka'kārā Joseré siru tuú wā'kakārā niŵā. Siru tuú wā'ka, Jesuré yaáka tutire i'yákārā niŵā. “José, de'ró weé Jesu ipíre kûúmiti kîî?” niî i'yákārā niŵā. ⁵⁶ Naâ i'yáka be'ro wi'sēripi dahārā, i'mî tihise kîî ipiré wa'reátehere apo yuúkarā niŵā. Tu'â eha ni'ko, Moisé duti'karo nohota saurú naâ soo wiári nîmire soókārā niŵā.

Jesu kîî masá'ke niî'

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

24 Ma'má semana sâhá ni'kari nîmi soorí nîmi niiká numiâ opáturi Jesuré yaá'karopi bo'reaká wa'âkārā niŵā. Naâ i'mî tihise naâ apó'kere miáarā weékārā niŵā. ² Naâ toopí ehārā, tii tutí bi'ákaga i'tághore apēropi kûyáká i'yákārā niŵā. ³ Teeré i'yārā, diakí hí sâháakārā niŵā. Toopí sâha ehārā, neê marí wiôgi Jesu yaá ipiré bokatíkārā niŵā. ⁴ Tohō weerā “De'ró wa'âpari kîîre?” niî wákúkarā niŵā. Naâ tohō wákuri kura wákútiro piárā imiá su'tí asistése sâyâ'kārā naâ tiropi bahuá ni'kakārā niŵā. ⁵ Naâ ipítí ikiá, di'tâpi paâ mu'ri ke'akārā niŵā. Naâ tohō weeká, imiá naâre niikārā niŵā:

—De'ró weerā misâ boâ'kārā niiró nohopire katigíre a'mâti? ⁶ A'toré marimí. Kîî masá tohami. Misâre Galiléiapi níigi kîî úkú'kere wákúya. ⁷ A'tíro niŵí: “Yi'î Ô'âkí hi makí masí weeró noho ipítigi masá yâ'arâ pîre o'ó no'ogisa! Naâ kurúsapi yi'îre wēherásama. I'tiá nîmi be'ro masagísa”, níimiwí baa, niî werékārā niŵā.

⁸ Naâ tohō niiká pita, Jesu kîî úkú'kere wákú bokakārā niŵā. ⁹ Naâ masâ peepi ni'kārā tohatārā, Jesu bu'erá onzere niî pe'tise naâ i'yâ'kere werékārā niŵā. Tohō niiká âpērā Jesuré êho peórā niî pe'tirāre werékārā niŵā. ¹⁰ Jesu bese kúú'kārāre kití miáa'kārā a'tikérā numiâ niikārā niŵā: Maria Madalena, Joana, apêgo Maria Tiago pako, tohō niiká âpērā numiâ niikārā niŵā. ¹¹ Naâ tohō werêmiká, Jesu bese kúú'kārā naâ weresére êho peótikārā niŵā. Naâ niî ma'asere weeró noho ti'ókārā niŵā.

¹² Naâ tohō weemíkā, Pedro pe'e masâ peepi i'yági wa'âgi omá wā'kaki niŵí. Tii tutípi ehâgi, mu'rí ke'a, Jesuré omá'ke kaserire sumútohopi tuú pe'e peo'ke di'akíre i'yáki niŵí. Be'ró tohō wa'â'kere i'yâ maria, de'ró wa'âpari baa? níigi, kîî yaá wi'ipi toháa wa'âki niŵí.

Emaú wamêtiri maka wa'arí ma'api Jesu piárāre bahuá'ke niî'

(Mc 16.12-13)

¹³ Jesu kîî masáka nîmireta piárā kîîre êho peórā naa yaá maka Emaú wamêtiri makapi ma'âpi wa'ârā weékārā niŵā. Jerusalére wihá wā'kaká,

Emaúpi eharó piá hora wa'aró niikaro niíwí. ¹⁴Naá toopí wa'árã, nií pe'tise Jesuré wa'á'kere uúkū wá'kakārã niíwã. ¹⁵Teeré uúkūri kura Jesu naá tiropi ehã, naá me'ra sihã wá'kaki niíwí. ¹⁶Kíîre i'yãmírã, i'yã masitikãrã niíwã. Ô'ákí hi naãre i'yã masitikã weéki niíwí. ¹⁷Jesu naãre sérí yã'aki niíwí:

—Misã yê'e nohóre uúkū wá'karã weeti? niíki niíwí. Kíî tohó niiká, naá pũuro bihã wetirã, tohá ni'kakārã niíwã.

¹⁸Ni'kí Cleopa wamêtigi yi'tíki niíwí:

—Nií pe'tirã a'te niímíri Jerusalépi wa'á'kere masí pe'tikã'sama. Mi'î ni'kitá tii makápi kãhimígi, tohó wa'asére masíti ko'teati? niíki niíwí.

¹⁹Kíî tohó niiká, Jesu naãre niíki niíwí:

—De'ró wa'ãti? niíki niíwí.

Kíîre niikãrã niíwã:

—Jesu Nazarékí hire wa'á'kere uúkūrã weeápi. Kíî Ô'ákí hi yee kiti werê mi'tagi niíwí. Kíî Ô'ákí hi i'yóropi, masá i'yóropire kíî weesé, kíî uúkūse me'ra tutuã yi'riamiwí. ²⁰Sacerdotea wiõrã, tohó niiká marí wiõrã kíîre romano masare kurúsapi paã bi'pe wehe dutírã o'owã. ²¹Kíîre “Romano masa dutisére kô'ãgi, Israel kurakãharã wiõgi sãhagísami”, nií wákúmiwí. Apêye maa kíîre wêhêka be'ro i'tiã nimi wa'ã. ²²Ni'karérã numiã ísã me'rakãharã naá weresé me'ra ísãre ikiákã weeáma. Ni'kaká bo'reaká kíîre yaá'karopi ehãkãrã niíama. ²³Naá kíî ipiré bokatíkãrã niíama. Ísãre a'tíro niíama. “Ísã kê'esé weeró noho Ô'ákí hire werê ko'terã i'mîsekãharãre i'yaápi. ‘Jesu katími’, niíama”, nií kiti wereáma ísãre. ²⁴Naá tohó werêka be'ro apêrã ísã me'rakãharã kíîre yaá'karopi i'yãrã ehãkãrã niíama. Naá numiã nií'karo nohota i'yãkãrã niíama. Jesu pe'e maa i'yãtikãrã niíama, niíkãrã niíwã.

²⁵Tohó niisere ti'õgi, Jesu naãre niíki niíwí:

—Misã ti'o masi wee!. No'ó kô'ro yoaká misã Ô'ákí hi yee kiti werê mi'tarã ohã'kere êho peótirã nií nu'kurásari? ²⁶“Ô'ákí hi besé'ki Cristo kíî wiõgi sãhaátoto díporo pi'etígísami”, nií ohãkãrã niíwã, niíki niíwí.

²⁷Be'ró nií pe'tise Ô'ákí hi yee kiti ohãka pürípi kíî yeeékãhase uúkūsere werêki niíwí. Moisé kíî ohã'ke me'ra werê ni'kaki niíwí. Teê Ô'ákí hi yee kiti werê mi'tarã naá ohã'ke me'ra yapá da'reoki niíwí.

²⁸Be'ró naá wa'aró Emaúpi ehaká, Jesu tii makápi yi'riágitigi weeró noho weéki niíwí. ²⁹Kíî tohó weekã i'yãrã, kíîre naá me'ra toha dutíkãrã niíwã. A'tíro niikãrã niíwã:

—Ísã me'ra tohayá. Na'í ke'la wa'ãro weé!. Yamí êháro weé!, niíkãrã niíwã.

Tohó weégi naá me'ra tohági, wi'ipí sãháaki niíwí. ³⁰Be'ró naá me'ra ba'ã duhigi pãugáre mií, Ô'ákí hire “Áyú!” niíki niíwí. Tu'ã eha ni'ko, díka waá, naãre o'õki niíwí. ³¹Kíî tohó weekã i'yãrã, naá “Jesutã niími”, nií i'yã masakãrã niíwã. Naá tohó i'yã masakãta, kíî bahu dutiã wa'ãki niíwí.

³²Kíî bahu dutíka be'ro naá a'mêri niíkãrã niíwã:

—Marí ma'ãpi a'tírã, kíî Ô'ákí hi yee kiti ohãka püríkãhasere bu'eká, áyuró waro ti'ó ya'asi, niíkãrã niíwã.

³³Tohó niírãta, maata Jerusalépi mahãmi tohaa wa'ãkãrã niíwã.

Toopí tohatãrã, Jesu kíî bu'erã onzere, apêrã naá me'rakãharã me'ra nerê'kãrãre boka ehãkãrã niíwã. ³⁴Toopí nerê'kãrã naãre a'tíro niíkãrã niíwã:

—Niiróta marí wiõgi Jesu wêr'i'kipi niímigi, masáki niíami. Simão Pedro kíîre i'yãki niíami, niíkãrã niíwã.

³⁵ Be'ró naâ piarã Emaú wa'arí ma'api wa'à'kere, tohò niiká Jesu kîi pãu dika waákã, de'ró weé naâ i'yâ masi'kere werêkãrã niîwã.

Jesu kîi bu'erá re bahuá'ke nií'

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23)

³⁶ Naâ ma'api i'yâ'kere wererí kura Jesu naâ dekopi bahuáki niîwí. Naäre a'tíro niíki niîwí:

—Misa yeé ehêri pō'rariپی āyuró tí'ó yā'ase kioyá, niíki niîwí.

³⁷ Kîi re i'yâ maria, ipítí uíkãrã niîwã. Naâ “Wêrî'ki wãti niîsami”, niíkãrã niîmiwã. ³⁸ Kîi naäre niíki niîwí:

—De'ró weerã yí'í re uítí? Misã de'ró weerã diakî hí wãkú weeti? ³⁹ I'yãya yí'í amúkãri, yí'í di'pókãri. Yí'íta nií'. Yí'í re yê'ê yã'arã a'tiã. Wêrî'ki wãti misã yí'í re ni'károakã i'yaró weeró noho ipítítimi, niíki niîwí.

⁴⁰ Tohò niíka be'ro kîi amúkãri, kîi di'pókãri, naâ paã bi'pe'ke kamíre i'yóki niîwí. ⁴¹ Naâ e'katí i'yâ maria tíharã, êho peótíkãrã niîwã yuhúpi. Tohò weégí naäre niíki niîwí:

—A'toré ba'asé marítí? niíki niîwí.

⁴² Kîi tohò niiká tí'órã, wa'í sisó'kire kîi re o'ókãrã niîwã. ⁴³ Teeré yê'ê, naâ i'yóropi ba'ãki niîwí. ⁴⁴ Be'ró naäre niíki niîwí:

—A'té yí'í re wa'à'kere too dipóro misã me'ra niîgi, werêmiwi: “Nií pe'tise Moisé yí'í re ohã'ke, Ô'ákî hi yee kiti weré mi'tarã naâ ohã'ke keoró wa'ãrosa”, niîmiwi. “Tohò niiká Salmo wamêtiri püripi naâ ohã'karo nohota yí'í re wa'ãrosa”, niîwi, niíki niîwí.

⁴⁵ Be'ró teeré naäre Ô'ákî hi yee kiti ohãka pürikãhasere tí'o masíkã weéki niîwí. ⁴⁶ Naäre Jesu a'tíro niíki niîwí:

—Yí'í re a'tíro ohã no'okaro niîwi: “Cristo Ô'ákî hi besé'ki wêrigisami. I'tiã nimi kîi wêrika be'ro masagísami. ⁴⁷ Kîi yeé kiti masaré wêri basasere nií pe'tirokeharãre weré no'orosa!. Jerusalépi me'ra weré di'pokãti no'orosa!. A'tíro niîrãsama: ‘Misã yã'ãro weé'kere bihá weti dika yuúkã, Ô'ákî hi akobohógisami’”, nií ohã no'okaro niîwi.

⁴⁸ Misáta tohò wa'à'kere i'yâ tíharã, “Jesuré diakî híta wa'ãwi”, nií masi!. ⁴⁹ Yí'í paki misãre “Espírito Santore o'óogiti”, niîwí. Kîi nií'karo nohota yí'í misãre o'óogiti. Espírito Santo misãpire dihatági, i'mísekãhase tutuasére o'ógisami. Tohò weerã Jerusalépi kîi dihátikã, yuú kue ni'íya yuhúpi, niíki niîwí.

Jesu i'mísepi mihá'ke nií'

(Mc 16.19-20)

⁵⁰ Be'ró Jesu Jerusalé sumútoho Betãniapi naäre miáaki niîwí. Toopí ehã, kîi amúkãri sío moro, naäre “Yí'í paki misãre āyuró weeáto”, niíki niîwí. ⁵¹ Tohò niígita, yoã kurero mihãa, i'mísepi mií mihã wa'à no'oki niîwí. ⁵² Teé be'ro kîi re e'katí peorãtirã, ehã ke'akãrã niîwã. Be'ró pũuro e'katíse me'ra Jerusalépire toháakãrã niîwã. ⁵³ Naâ Ô'ákî hire e'katí peorã, Ô'ákî hi wi'ipi wa'à nu'kukã'kãrã niîwã.

Teófilo, mí'í re toó kã'rota ohã'.

Luca